

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΜΕ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ SOCIAL MEDIA ΣΤΗ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

**ΔΙΑΜΑΝΤΑΚΗ ΕΛΕΝΗ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ ΣΟΦΙΑ**

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΩΤΗΡΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

ΠΥΡΓΟΣ- 2018

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Βεβαιώνω/ουμε ότι είμαι/είμαστε ο/οι συγγραφέας/εις αυτής της εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα/είχαμε για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία.

Επίσης, έχω/έχουμε αναφέρει τις οποίες πηγές από τις οποίες έκανα /κάναμε χρήση δεδομένων, ιδεών η λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες.

Ακόμη δηλώνω/ουμε ότι αυτή η γραπτή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα/εμάς προσωπικά και αποκλειστικά και ειδικά για την συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία ότι θα αναλάβω/ουμε πλήρως τις συνέπειες εάν η εργασία αυτή αποδειχτεί ότι δεν μου/μας ανήκει.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ 1

ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΩΟΥ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΛΙΑΜΑΡΙΤΑΚΗ ΕΛΕΝΗ

1995

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ 2

ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΩΟΥ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΠΑΠΑΡΑΝΙΑ ΣΟΦΙΑ

2004

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ 3

ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΩΟΥ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

.....

.....

.....

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Πιστοποιείται ότι η πτυχιακή εργασία με θέμα :

<<..... Η επίδραση των Social Media στη παιδική ηλικία

Της/Των φοιτητριας/ων του Τμήματος ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ & ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΗ	ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΩΟΥ
1. Διαμαντακη Ελένη	1995
2. Παπαδημα Σοφία	2004
3.	

Παρουσιάστηκε δημόσια και εξετάστηκε στο τμήμα ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ & ΜΜΕ στις

...../...../2018

Ο ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Δρ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΓΙΑΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο «Η Επίδραση των Social Media στη παιδική ηλικία» εκπονήθηκε στο Τμήμα Πληροφορικής και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Δυτικής Ελλάδας. Την εκπόνηση της παρούσας Πτυχιακής Εργασίας ανέλαβαν οι σπουδάστριες του τμήματος Πληροφορικής και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, Παπαδήμα Σοφία και Διαμαντάκη Ελένη, έπειτα από συνεργασία με τον καθηγητή του τμήματος, κύριο Τριανταφύλλου Σωτήρη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία στοχεύει στην ενημέρωση καθώς και την ανάλυση ενός σύγχρονου θέματος το οποίο όπως προαναφέρθηκε και στον πρόλογο αφορά τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και την επίδραση αυτών στην παιδική ηλικία.

Συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο ο αναγνώστης θα ενημερωθεί για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μέσω ορισμών, ιστορικών αναδρομών και επιμέρους πληροφοριών με σκοπό την πρώτη προσέγγιση ως προς το υπό ανάπτυξη θέμα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο η εργασία περιορίζεται στην παιδική ηλικία και αναλύει την σχέση των παιδιών στην σύγχρονη κοινωνία με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, την σύνδεση αυτών με την εκπαίδευση, τα οφέλη αλλά και τους κινδύνους που ελλοχεύουν, καθώς και την γενικότερη σχέση που αναπτύσσουν.

Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στις επιπτώσεις των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στο τομέα της υγείας τόσο σε ψυχολογικό όσο και σε σωματικό επίπεδο. Ο αναγνώστης, μπορεί να ενημερωθεί για τα πρώτα σημάδια εθιστικής συμπεριφοράς αλλά και την αντιμετώπιση μιας ενδεχόμενης εξάρτησης από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Επιπρόσθετα, αναλύεται το φαινόμενο του διαδικτυακού εκφοβισμού(cyber bullying),υπογραμμίζοντας τα αίτια, τις συνέπειες του αλλά και τους τρόπους που συμβάλλουν στη μείωση του φαινομένου.

Το τέταρτο κεφάλαιο αφορά στον αντίκτυπο της ενασχόλησης των γονέων με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στα παιδιά. Γίνεται σαφής αναφορά στους κινδύνους που εγκυμονούν μέσα από την έκθεση των παιδιών στα social media ,ενώ παρέχονται συμβουλές για ορθή χρήση με σκοπό την ασφαλή πλοήγηση.

Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ανά τον κόσμο, καθώς και στις εκάστοτε διαφορετικές αντιλήψεις και απαγορεύσεις γύρω από το εν λόγω θέμα. Παρουσιάζονται, διάφορα αξιοσημείωτα περιστατικά που έχουν προκαλέσει θύελλα αντιδράσεων στη κοινή γνώμη και σχετίζονται με την μανιακή σχέση που ανέπτυξαν παιδιά με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και η σχέση αυτή οδήγησε σε αρκετά επικίνδυνα μονοπάτια .

Τέλος, στο έκτο κεφάλαιο γίνεται σαφής αναφορά στην έρευνα αναλύοντας τον ορισμό, τα είδη αλλά και την σπουδαιότητα της με σκοπό την συλλογή ασφαλών συμπερασμάτων. Μέσω συμπλήρωσης ερωτηματολογίου καθώς και συλλογή υλικού που προήλθε μέσω συνεντεύξεων, πρόεκυψαν σχεδιαγραμματικές αναλύσεις οι οποίες στοχεύουν στην εύκολη και άμεση λήψη πληροφορίας από τον αναγνώστη.

ABSTRACT

This dissertation aims at updating and analyzing a contemporary theme which, as mentioned above, also deals with the social networking tools and their impact on childhood.

Specifically, in the first chapter the reader will be informed about the social media through definitions, historical retrospectives and individual information for the first approach to the subject under development.

In the second chapter, the work is limited to childhood and analyzes the relationship of children in modern society with social networking means, their connection with education, the benefits and the dangers they present, as well as the general relationship they develop.

The third chapter refers to the impact of social media in the health sector both at psychological and physical level. The reader may be informed of the first signs of addictive behavior and of addressing a possible dependence on social media. In addition, the phenomenon of cyber bullying is analyzed, highlighting its causes, consequences and ways of reducing the phenomenon.

The fourth chapter concerns the impact of parental involvement with social media on children. There is a clear reference to the risks posed by children's exposure to social media, and advice is given for proper use for safe navigation.

In the fifth chapter there is a reference to the use of social media around the world, as well as to different perceptions and bans on this subject. There are a number of notable incidents that have caused a storm of reaction to public opinion and are related to the manic relationship developed by children with social media, and this relationship has led to several dangerous paths.

Finally, the sixth chapter makes clear reference to the research by analyzing the definition, the species and its importance for the purpose of collecting safe conclusions. Through the completion of a questionnaire as well as a collection of interviewed material, a layout analysis was carried out which aims to readily and readily obtain information from the reader.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ABSTRACT.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο – ΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ (SOCIAL MEDIA)	10
1.1. Ορισμός και ανάλυση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης	10
1.2. Παρουσίαση και ανάλυση των επικρατέστερων ιστοσελίδων	10
1.2.1. Το μέσο κοινωνικής δικτύωσης με τη μεγαλύτερη απήχηση	13
1.3. Πλεονεκτήματα – Μειονεκτήματα (αναλυτική προσέγγιση).....	14
1.3.1. Βασικός Σκοπός.....	15
1.4. Ιστορική - Χρονολογική αναδρομή.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο – ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ	18
2.1. Σύνδεση και σχέση παιδιών με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης	18
2.2. Μέσα κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση.....	19
2.2.1. Το Web 2.0.....	20
2.2.2. Εκπαιδευτικά εργαλεία Web 2.0	21
2.3. Τα υπέρ και τα κατά.....	23
2.4. Συμβουλές ορθής χρήσης	24
2.4.1. Κλωνοποιημένα προφίλ	26
2.5. Αναλυτικές οδηγίες για ασφάλεια δεδομένων της επικρατέστερης κοινωνικού ενδιαφέροντος ιστοσελίδα (Facebook)	27
2.6. Χρονολογική προσέγγιση. Οι δραστηριότητες των παιδιών πριν την εμφάνιση των τεχνολογικών επιτευγμάτων και των social media/ ανάλυση εικόνων	32
2.6.1. Δημιουργία οπτικοακουστικού μέσου (βίντεο)	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο – ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΣΤΟ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ.....	38
3.1. Τι είναι εθισμός; Πότε και που πρωτοεμφανίστηκε το φαινόμενο	38
3.2. Οι επιπτώσεις των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στη ψυχική - σωματική υγεία	39
3.2.1. Αποτελέσματα ερευνών υψηλής επικινδυνότητας.....	40
3.3. Σημάδια εθιστικής συμπεριφοράς απέναντι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης	41
3.3.1. Αντιμετώπιση ενδεχόμενης εξάρτησης – θεραπεία.....	42
3.3.2. Δημιουργία οπτικοακουστικού μέσου (σποτ).....	43
3.4. Ο Διαδικτυακός Εκφοβισμός (cyber bullying)	44
3.4.1. Μορφές Διαδικτυακού εκφοβισμού	44
3.4.2. Αίτια και συνέπειες.....	45
3.5. Ποιος ο ρόλος της οικογένειας.....	46

3.5.1. Ο ρόλος της σχολικής κοινότητας.....	46
3.6. Ενημέρωση για το πρόγραμμα του ινστιτούτου CSI για γονείς και παιδιά – Συνέντευξη του ιδρυτή Μανώλη Σφακιανάκη	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο - ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ	50
4.1. Έκθεση παιδιών μέσω της ενασχόλησης των γονιών με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης	50
4.2. Συμβουλές για ορθή χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από γονείς.....	51
4.2.1. Νομοθετικό πλαίσιο αρχής προστασίας δεδομένων	51
4.3. Εθισμένοι γονείς και ο αντίκτυπος στα παιδιά	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο – ΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	54
5.1. Χώρες που απαγορεύουν τη χρήση social media.....	54
5.2. Ποιες χώρες παρουσιάζουν αυξημένα δείγματα εθισμού	55
5.3. Παγκόσμια αξιολογήματα περιστατικά.....	56
5.3.1. Το φαινόμενο της Μπλε Φάλαινας (Blue Whale)	58
5.4. Ελλάδα: ποια η σχέση των παιδιών με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^ο - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΕΣΩ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ.....	61
6.1. Η έννοια της έρευνας.....	61
6.1.1. Είδη επιστημονικής έρευνας	61
6.2. Θέμα και σκοπός της έρευνας.....	61
6.2.1. Πρωτογενής και Δευτερογενής Έρευνα.....	61
6.2.2. Ποσοτική Έρευνα	62
6.2.3. Η έννοια των ερωτηματολογίων	62
6.2.4. Η έννοια της συνέντευξης.....	63
6.3. Περιγραφή ερωτηματολογίου.....	63
6.4. Δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος.....	64
6.4.1. Φύλο	64
6.4.2. Ηλικία.....	65
6.4.3. Δημοφιλέστερο κοινωνικό δίκτυο.....	65
6.4.4. Συχνότητα χρήσης κοινωνικών δικτύων.....	66
6.4.5. Λόγοι χρήσης κοινωνικών δικτύων.....	67
6.4.6. Χώρος χρήσης κοινωνικών δικτύων	67
6.4.7. Τα κοινωνικά δίκτυα στην εκπαίδευση	68
6.4.8. Τρόποι διαχείρισης κοινωνικών δικτύων στην εκπαίδευση	68
6.4.9. Ύπαρξη εκπαιδευτικών κοινωνικών δικτύων	69
6.4.10. Διαδικτυακή φιλία εκπαιδευτικού-εκπαιδευόμενου.....	70

6.4.11. Λόγοι διαδικτυακής φιλίας εκπαιδευτή-εκπαιδευόμενου	70
6.4.12. Γνώση γονέων για χρήση κοινωνικών δικτύων	71
6.4.13. Έγκριση γονέων για χρήση κοινωνικών δικτύων.....	71
6.4.14. Άγνωστοι διαδικτυακοί φίλοι.....	72
6.4.15. Λόγοι αποδοχής φίλων.....	72
6.4.16. Θύμα ενοχλητικών ενεργειών	73
6.4.17. Θύτης ενοχλητικών ενεργειών	74
6.4.18. Αληθή ή ψευδή στοιχεία κατά την εγγραφή;.....	74
6.4.19. Όροι χρήσης κοινωνικών δικτύων	75
6.5. Περιγραφή συνεντεύξεων	75
6.5.1. Αποτελέσματα συνεντεύξεων σε μαθητές.....	76
6.5.2. Αποτελέσματα συνεντεύξεων σε κοινωνιολόγο	77
6.5.3. Αποτελέσματα συνεντεύξεων σε καθηγητή φυσικής αγωγής.....	78
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	79
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	82
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	86

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο – ΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ (SOCIAL MEDIA)

1.1. Ορισμός και ανάλυση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης

Ύστερα από ενδελεχή μελέτη προς αναζήτηση σαφέστερου και πιο εμπειριστατωμένου ορισμού σχετικά με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης καταλήξαμε στους ακόλουθους:

Τα **μέσα κοινωνικής δικτύωσης**, ορίζονται ως ένα κράμα διαδικτυακών εφαρμογών που στηρίζεται σε ιδεολογικά και τεχνολογικά θεμέλια του Web 2.0 και παρέχουν την δημιουργία καθώς και την ανταλλαγή περιεχομένου (Kaplan 2010 ; Haenlein, 2010).

Σύμφωνα με τον όρο **μέσα κοινωνικής δικτύωσης** γίνεται αναφορά ως προς την ανθρώπινη αλληλεπίδραση, η οποία εξασφαλίζει τη δημιουργία, την ανταλλαγή περιεχομένου σε εικονικές κοινότητες και δίκτυα (Halonen, 2008; AI, 2008). Ο παραπάνω ορισμός σχετίζεται άμεσα με αυτόν του (Jones, 2009) σύμφωνα με τον οποίο υποστηρίζεται πως τα **μέσα κοινωνικής δικτύωσης** κυρίως λειτουργούν ως μια κατηγορία των **επιγραμμικών μέσων ενημέρωσης** όπου οι άνθρωποι μιλούν, συμμετέχουν, μοιράζονται ενώ παράλληλα τονίζει πώς μέσα από την χρήση τους ενθαρρύνεται η συζήτηση, τα σχόλια, το feedback, η ανταλλαγή και η διάχυση πληροφοριών από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Τέλος, σύμφωνα με τον (Zhang, 2010) παρατηρείται μεγαλύτερη έμφαση στην **αλληλεπίδραση** παρά στο περιεχόμενο.

Τα **Social Media** εκφράζουν τον **εκδημοκρατισμό** της πληροφορίας, καθιστούν το χρήστη «εκδότη» ενός περιεχομένου και δεν παραμένει μόνο ως απλός αναγνώστης ή παθητικός παρατηρητής. Παράλληλα αποτελούν ένα πολυδιάστατο μέσω επικοινωνίας μεταξύ των χρηστών (Evans, 2008: 33). Επιπλέον, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης παρέχουν κοινωνικό - συναισθηματική υποστήριξη και αποτελούν πηγή πληροφόρησης για το χρήστη (Wellman, 1999 ; Gulia 1999).

Τα **μέσα κοινωνικής δικτύωσης** αποτελούν τον αντικατοπτρισμό της ανθρώπινης καθημερινότητας, μέσω καθημερινών συνθηκών (είτε σε ένα σουπερ μάρκετ, είτε σε μια παιδική χαρά, είτε σε ένα κέντρο διασκέδασης) σε αντιδιαστολή οι δραστηριότητες αυτές αποτελούν φερέφωνο εφόσον επιτρέπουν να φτάσουν σε ένα ευρύτερο ακροατήριο μέσω του ψηφιακού «μεγαφώνου» (Hofstetter, 360i).

1.2. Παρουσίαση και ανάλυση των επικρατέστερων ιστοσελίδων

Οι πιο δημοφιλείς ιστότοποι κοινωνικής δικτύωσης σήμερα είναι οι εξής:

Facebook: Το **Facebook** ανήκει στην κατηγορία των **Social Media**, ή αλλιώς των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης. Αποτελεί το δημοφιλέστερο ιστότοπο στο είδος του. Η χρήση του βασίζεται στην επιλογή ακόμα και 24ωρης επικοινωνίας κυρίως μέσω μηνυμάτων. Επιπλέον, έχει τη δυνατότητα να ενημερωθεί για διάφορες σελίδες της αρεσκείας του (επιχειρήσεις, σελίδες κοινωνικού ενδιαφέροντος). Δυνατότητα δημιουργίας και διατήρησης προσωπικής σελίδας (προφίλ), έχει κάθε άτομο άνω των 13 ετών, το οποίο μπορεί στη συνέχεια να προσθέσει προσωπικές πληροφορίες (όνομα, επίθετο, ηλικία, τόπο καταγωγής, εργασία), φωτογραφικό υλικό, βίντεο, ταινίες, μουσική, αθλητές που θαυμάζει κλπ κλπ. Το Facebook μπορεί κανείς να επισκεφθεί μέσω του www.facebook.com από υπολογιστή, μέσω του m.facebook.com από κινητές συσκευές, ή μέσω των Android, iOS, Windows Phone κλπ, εφαρμογών. Επίσης, υπάρχει και η διεύθυνση 0.facebook.com, η οποία λειτουργεί για δωρεάν πλοήγηση μέσω των κινητών συσκευών. (Θοδωρής Κόνσουλας, 2014)

Twitter: Το Twitter είναι ένα Κοινωνικό Δίκτυο το οποίο ανήκει στην ευρύτερη κατηγορία των Social Media. Χαρακτηριστικό του συγκεκριμένου Κοινωνικού Δικτύου, είναι ο περιορισμός των δημοσιεύσεων σε 140 χαρακτήρες (tweets), καθώς επίσης και η προώθηση του δημόσιου διαλόγου. Χρησιμοποιείται κυρίως για καθημερινή ενημέρωση, ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται ως «το μέσο της ατάκας». Οι χρήστες του Twitter δημιουργούν το δικό τους προσωπικό προφίλ, το οποίο αποτελείται από φωτογραφίες και διάφορες προσωπικές πληροφορίες, όπως πληροφορίες για την εργασία, τόπος διαμονής, username κλπ. Το username, ή αλλιώς ψευδώνυμο, παίζει σημαντικό ρόλο αφού χρησιμοποιείται περισσότερο και από το όνομα του χρήστη. Το **Twitter** παρέχει διάφορους τρόπους σύνδεσης. Μέσω τη χρήση του H/Y, η σύνδεση γίνεται μέσω του www.twitter.com, ή μέσω τρίτων εργαλείων, όπως το TweetDeck, το οποίο μάλιστα ανήκει στο Twitter. Από κινητές συσκευές μπορείτε να χρησιμοποιήσετε κάποια από τις εφαρμογές για Android, iOS, Windows Phone, καθώς και άλλες εφαρμογές. Επίσης, για κινητές συσκευές υπάρχει και το mobile.twitter.com. (Θοδωρής Κόνσουλας, 2014)

Instagram: Πρόκειται για μια εφαρμογή κοινωνικής δικτύωσης που δίνει την δυνατότητα επεξεργασίας και κοινοποίησης φωτογραφιών, βίντεο καθώς και επεξεργασία με τη βοήθεια ειδικών φίλτρων και άλλων εργαλείων. Οι χρήστες μπορούν να μοιράζονται το υλικό που αναρτούν με τους ακόλουθους τους (followers) και να παραθέτουν τα προσωπικά τους σχόλια. Το Instagram διατίθεται για εφαρμογές Android, Ios και Windows Phone συσκευές. Μπορείς όμως να εισέλθεις και από τον ιστότοπο Instagram.com με περιορισμένες όμως λειτουργίες. Έπειτα με τη χρήση των **hashtags**, ομαδοποιεί φωτογραφίες και βίντεο γύρω από συγκεκριμένα θέματα, καθώς επίσης και τη λειτουργία **tagging**, προσθέτοντας με ετικέτα χρήστες σε φωτογραφίες, και τη λειτουργία **προσωπικών μηνυμάτων**. Το Instagram διαθέτει λειτουργίες για εξερεύνηση νέων φωτογραφιών και βίντεο. Διαθέτει επίσης επιλογή «**Εξερεύνηση**» με δημοφιλή φωτογραφίες και βίντεο ανά τον κόσμο, είτε υλικό που έχει σχολιαστεί ή δεχτεί αρκετά πατήματα «like» από τους ακόλουθους του εκάστοτε χρήστη. Τέλος, υπάρχουν και ενημερώσεις οι οποίες μαρτυρούν τη δραστηριότητα όσων ακολουθούμε. (Θοδωρής Κόνσουλας, 2014)

LinkedIn: Το LinkedIn, αποτελεί το σημείο συνάντησης όλων των επαγγελματιών, με σκοπό την αύξηση αλλά και βελτίωση παραγωγικότητας τους ανά τον κόσμο. Η χρήση του σχετίζεται με την ενημέρωση γύρω από τις επαφές του χρήστη για εργασιακά αποκλειστικά θέματα. Πολλές εταιρίες εμπιστεύονται το επαγγελματικό Κοινωνικό Δίκτυο ως ένα online βιογραφικό, ως εκ τούτου, πολλά άτομα, έχουν τη δυνατότητα εύρεσης εργασίας μέσω της συγκεκριμένης πλατφόρμας. Το **LinkedIn** επιτρέπει τη σύνδεση των χρηστών μέσω του linkedin.com από υπολογιστές, μέσω του touch.linkedin.com από κινητές συσκευές, καθώς επίσης και μέσω Android, iOS, Windows Phone και άλλων πιο εξειδικευμένων εφαρμογών. Τέλος, το LinkedIn διαθέτει πολλές ακόμη λειτουργίες, όπως για παράδειγμα για μαθητές οι οποίοι αναζητούν το επαγγελματικό μέλλον τους, για επαγγελματίες οι οποίοι θέλουν να μάθουν περισσότερα για τη σχέση σπουδών και εργασίας, για μαθητές οι οποίοι αναζητούν Πανεπιστήμιο και τομέα σπουδών. (Θοδωρής Κόνσουλας, 2014)

Pinterest: Το Pinterest είναι ένα Κοινωνικό Μέσο στο οποίο κυριαρχούν οι εικόνες, είτε στατικές είτε κινούμενες (GIF), ενώ επίσης υποστηρίζεται το βίντεο περιεχόμενο. Είναι θα λέγαμε γυναικοκρατούμενη πλατφόρμα, αφού η θεματολογία του αφορά κυρίως μόδα, γάμο, μαγειρική κλπ. Στο Pinterest μπορεί κανείς να συνδεθεί μέσω του www.pinterest.com από υπολογιστή και κινητές συσκευές, καθώς επίσης και μέσω των Android, iOS και Windows Phone εφαρμογών. Κάθε χρήστης μέσα από το προσωπικό του προφίλ, μπορεί δημιουργήσει **πίνακες**, τα λεγόμενα και ως **boards**, στα οποία αποθηκεύονται εικόνες και βίντεο, τα λεγόμενα και ως **pins**. Τέλος, στο Pinterest θα βρείτε διαφόρων ειδών pins, καθώς μερικά από αυτά μπορεί είτε να περιέχουν τιμή, αν προέρχονται από κάποιο eshop, είτε συστατικά, αν πρόκειται για συνταγή, είτε ακόμη και κάποια τοποθεσία στο χάρτη, αν πρόκειται για place pin. (Θοδωρής Κόνσουλας, 2014)

Google Plus: Το Google+ είναι μία social πλατφόρμα, η οποία αποτελεί βάση αφού πάνω σε αυτήν έχει συνδέσει όλες τις υπόλοιπες υπηρεσίες της. Το Google+ προφίλ χρησιμοποιείται για υπηρεσίες όπως το YouTube, το Gmail, κλπ. Για να επισκεφθεί κανείς το Κοινωνικό Δίκτυο, μπορεί είτε να κάνει κλικ στο plus.google.com από υπολογιστή ή κινητή συσκευή, είτε να κατεβάσει την εφαρμογή για Android ή iOS. Οι λειτουργίες δημοσιεύσεων τις οποίες χρησιμοποιούν οι χρήστες έχουν να κάνουν με το **+1**, όταν κάτι τους κεντρίζει το ενδιαφέρον την **κοινοποίηση** και τα **σχόλια**. Επίσης, στην διάθεση του χρήστη είναι και η λειτουργία των **hashtags**. Το Google+ έχει πρωτοπορήσει **στον τομέα των φωτογραφιών**, αφού μετά το upload του χρήστη, μπορεί αυτόματα να βελτιώσει τη ποιότητα της φωτογραφίας. Διαθέτει εξαιρετικά εργαλεία επεξεργασίας για Chrome χρήστες, ενώ επίσης παρέχεται η δυνατότητα

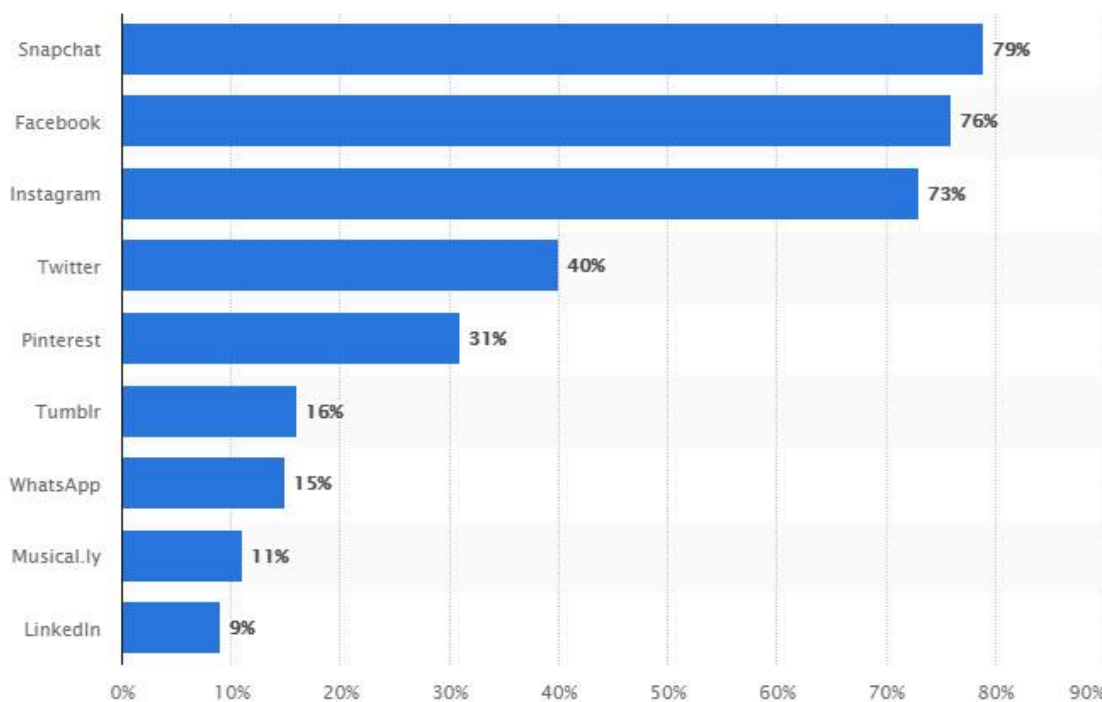
δημιουργίας διάφορων εφέ στις φωτογραφίες των χρηστών στις κινητές συσκευές. (Θοδωρής Κόνσουλας, 2014)

YouTube: Το YouTube είναι ένας διαδικτυακός τόπος, ο οποίος επιτρέπει αποθήκευση, αναζήτηση και αναπαραγωγή ψηφιακών ταινιών. Όλοι μπορούν να βλέπουν τις αποθηκευμένες ψηφιακές ταινίες (βίντεο), ενώ τα εγγεγραμμένα μέλη μπορούν να αποθηκεύουν απεριόριστο αριθμό ταινιών με χρονικό όριο δεκαπέντε λεπτών το κάθε βίντεο. Επίσης ένας χρήστης μπορεί να πει αν του αρέσει ένα βίντεο ή όχι. Βίντεο που θεωρούνται ότι περιέχουν δυνητικά προσβλητικό περιεχόμενο είναι διαθέσιμα μόνο σε εγγεγραμμένους χρήστες 18 και άνω. Το συγκεκριμένο Κοινωνικό Μέσο μπορεί κανείς να επισκεφθεί στο www.youtube.com μέσω υπολογιστή και κινητών συσκευών, στο www.youtube.com/tv μέσω έξυπνων τηλεοράσεων, καθώς επίσης και μέσω των εφαρμογών για Android, iOS και άλλων εφαρμογών. (Θοδωρής Κόνσουλας, 2014)

1.2.1. Το μέσο κοινωνικής δικτύωσης με τη μεγαλύτερη απήχηση

Στατιστικά των κορυφαίων κοινωνικών μέσων μαζικής ενημέρωσης και δικτύωσης που χρησιμοποιούνται από εφήβους στις Ηνωμένες Πολιτείες από Φεβρουάριο 2017

Εικόνα 1: Στατιστικά των κορυφαίων κοινωνικών μέσων μαζικής ενημέρωσης και δικτύωσης που χρησιμοποιούνται από εφήβους στην ΗΠΑ από Φεβρουάριο 2017

Πηγή: Επεξεργασία από [statista.com](https://www.statista.com/statistics/199242/social-media-and-networking-sites-used-by-us-teenagers/), <https://www.statista.com/statistics/199242/social-media-and-networking-sites-used-by-us-teenagers/>

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα, παίρνουμε πληροφορίες για τα πιο δημοφιλή μέσα κοινωνικής δικτύωσης που χρησιμοποιούνται από έφηβους χρήστες του Διαδικτύου στις ΗΠΑ. Λαμβάνοντας υπόψη μας την έρευνα, η οποία υλοποιήθηκε το Φεβρουάριο του 2017, διαπιστώνουμε ότι τη κυριαρχία έχει το Snapchat με 79%. Ακολουθεί το Facebook με 76%, το οποίο είναι ένα από τα δημοφιλέστερα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Το 73% προτιμάει να μοιράζεται τις φωτογραφίες του με τους χρήστες του Instagram. Στη μέση των προτιμήσεων βρίσκεται το Twitter με 40% και το Pinterest με 31%. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που βρίσκονται πιο χαμηλά στις προτιμήσεις των παιδιών είναι το Tumblr με 16%, το WhatsApp με 15%, το Musical.ly με 11% και τέλος το LinkedIn με 9%.

1.3. Πλεονεκτήματα – Μειονεκτήματα (αναλυτική προσέγγιση)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- Η δυνατότητα δημιουργίας δεσμών με πολύ μεγάλο αριθμό ατόμων, εφόσον το διαδίκτυο συγκεντρώνει πλήθος άτομα από όλο τον κόσμο,
- Η δυνατότητα δημιουργίας δεσμών με άτομα που μπορεί να βρίσκονται σε μεγάλη γεωγραφική απόσταση το ένα από το άλλο, εφόσον το Διαδίκτυο καταργεί τις αποστάσεις. Αυτή η δυνατότητα δεν υπάρχει στα στενά κοινωνικά δίκτυα του άμεσου πραγματικού περιβάλλοντος του ατόμου,
- Η δυνατότητα δημιουργίας μεγάλης ποικιλίας κοινωνικών δεσμών εφόσον στο Διαδίκτυο συρρέουν άτομα από διαφορετικές χώρες, κοινωνίες, πολιτισμούς και με διαφορετικές συνήθειες και χαρακτηριστικά,
- Η δυνατότητα επιλογής ανάμεσα σε μεγάλο πλήθος κοινωνικών ομάδων και η αναζήτηση της ομάδας που εκφράζει και ωφελεί το άτομο με τον καλύτερο δυνατό τρόπο,
- Η δυνατότητα επαφής με πολλούς διαφορετικούς πολιτισμούς,
- Η δυνατότητα διεύρυνσης των γνώσεων και των πνευματικών οριζόντων του ατόμου,
- Η δυνατότητα αναζήτησης περιεχομένου (φωτογραφιών, βίντεο κλπ) στο οποίο οι χρήστες δε θα μπορούσαν να έχουν πρόσβαση με διαφορετικό τρόπο
- Η δυνατότητα άμεσης και από πρώτο χέρι ενημέρωσης για οτιδήποτε συμβαίνει στον κόσμο, εφόσον οι ειδήσεις μεταδίδονται μεταξύ των χρηστών του Διαδικτύου από τη μια άκρη της γης στην άλλη, σε ελάχιστο χρόνο,
- Και η δυνατότητα εύκολης πρόσβασης σε ψυχαγωγικό περιεχόμενο, από το σπίτι, μέσω π.χ. της παρακολούθησης βιντεοκλίπ και μέσω της ενασχόλησης με εφαρμογές ψυχαγωγικού χαρακτήρα όπως τα παιχνίδια.

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

· **Παραβίαση Ιδιωτικής Ζωής**

Στις περισσότερες ηλεκτρονικές πλατφόρμες που διατηρούμε «προσφέρουμε» απλόχερα αρκετά συχνά κομμάτια του εαυτού μας. Σε οποιαδήποτε σελίδα και εάν επισκεφτούμε είναι λογικό ότι θα «αφήσουμε» τα ηλεκτρονικά μας ίχνη, αφού όταν ανταλλάσσουμε ηλεκτρονικές πληροφορίες είμαστε πάντοτε εκτεθειμένοι.

· **Υποκλοπή Προσωπικών Δεδομένων**

Η εν λόγω ενέργεια πραγματοποιείται συνήθως από ηλεκτρονικούς «απατεώνες» (hackers) απέναντι σε ανυποψίαστα ηλεκτρονικά «θύματα». Η διαδικασία αυτή επιτρέπει στον εκάστοτε hacker να λάβει προσωπικά δεδομένα (όπως είναι ο αριθμός ταυτότητας, αριθμός διαβατηρίου, αριθμός τραπεζικών λογαριασμών κ.α.) μέσω πλαστών κυρίως ιστοσελίδων στο Διαδίκτυο.

· **Παραπληροφόρηση**

Παρατηρείται πολύ συχνά το φαινόμενο της παραπληροφόρησης στο κυβερνοχώρο. Ο χρήστης μπορεί να έρθει σε επαφή με διάφορες απόψεις/ θέσεις, συνήθως ανώνυμες, που αποσκοπούν στην παραπλάνηση και στην υιοθέτηση εσφαλμένων συμπερασμάτων.

· **Οι λεγόμενοι «Ιός»**

Ο ιός του διαδικτύου είναι ένα αρκετά επικίνδυνο πρόγραμμα το οποίο εισβάλλει και εγκαθίσταται στον ηλεκτρονικό υπολογιστή εν αγνοία του χρήστη είτε μέσω μηνυμάτων, είτε μέσω προγραμμάτων. Πιο συγκεκριμένα, όταν «ανοίγουμε» την οποιαδήποτε πληροφορία ενεργοποιείται αυτόματα και ο ιός. Οι συνέπειες του είναι πολλαπλές και συχνά πολυσύνθετες, αφού μπορεί να επηρεάσει αρχεία, να δημιουργήσει βλάβες, ακόμα και καταστροφή δεδομένων.

· **Αποξένωση Ατόμου**

Η ατέρμονη και αλόγιστη ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μας καθιστά αυτόματα παραγκωνισμένους από τη πραγματική ζωή και ανθρώπινη επαφή. Το άτομο συχνά προτιμά την online επικοινωνία, ψυχαγωγία και δημιουργία διαδικτυακών σχέσεων μέσω των διαφόρων κοινωνικών ιστότοπων και δείχνουν συχνά αδιάφοροι για την ποιοτική ανθρώπινη επαφή, καθώς και την ανάπτυξη ισχυρών διαπροσωπικών δεσμών.

1.3.1. Βασικός Σκοπός

Κάθε μέρα χιλιάδες χρήστες εισβάλουν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media), δημιουργώντας προφίλ, έστω και με μικρή διάρκεια ζωής (Obrist, 2008). Πολλοί ερευνητές έχουν προσπαθήσει να εξετάσουν τις αιτίες που ωθούν τους χρήστες στην υιοθέτηση των κοινωνικών δικτύων μέσω του μοντέλου TAM.

Το μοντέλο TAM αποτελεί το καταλληλότερο και ακριβέστερο εργαλείο εξήγησης των λόγων ώθησης των ατόμων προς την υιοθέτηση και χρήση των κοινωνικών δικτύων, εξαιτίας

της αποτελεσματικότητάς του να εξηγήσει και να προβλέψει την υιοθέτηση οποιασδήποτε νέας τεχνολογίας (Mathieson, 1991). Σύμφωνα με το TAM οι 2 σημαντικότεροι παράγοντες για να υιοθετηθεί η χρήση μιας τεχνολογίας είναι η αντιλαμβανόμενη ευκολία χρήσης και η αντιλαμβανόμενη χρησιμότητα. Σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη στη Νορβηγία από τους Brandtzæg & Heim και συμμετείχαν παραπάνω από 4.000 άτομα προέκυψε πως ο βασικότερος σκοπός χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι για να γνωρίσουν νέα άτομα και ο δεύτερος εξίσου σημαντικός σκοπός για να επικοινωνούν με φίλους.

Σύμφωνα με τα παραπάνω εξάγεται το συμπέρασμα πως ο κυριότερος λόγος χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι η ανάπτυξη της επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων σε παγκόσμιο επίπεδο, η οποία μέχρι πρότινος αποτελούσε προνόμιο μόνο για άτομα τα οποία ανήκαν σε μια συγκεκριμένη κοινωνική κάστα καθώς και ότι τελικά η χρήση τους γεφυρώνει το χάσμα μεταξύ των online και offline δικτύων των ανθρώπων.(Boyd & Ellison ,2008).

1.4. Ιστορική - Χρονολογική αναδρομή

1971 – Το πρώτο **email**

1978 – Το πρώτο **BBS** (bulletin board system) – για να μοιράζονται πληροφορίες – η πρώτη online κοινότητα

1992 – Δημιουργία του **Tripod**, online κοινότητας για φοιτητές και εφήβους (κάπως έτσι ξεκίνησε και το Facebook μερικά χρόνια αργότερα, σαν μια online κοινότητα για φοιτητές)

1997 – 1 εκατομμύριο site στο διαδίκτυο. Δημιουργία **SixDegrees.com** – οι χρήστες μπορούν να δημιουργήσουν προφίλ και να κάνουν λίστες με φίλους. **AOL Instant Messenger** επιτρέπει την επικοινωνία με εύκολο και άμεσο τρόπο. **Friends Reunited** – το πρώτο online social network για παλαιούς συμμαθητές (Βρετανία)

2001 – Ξεκινάει η **Wikipedia**

2002 – **Friendster** – το πρώτο μεγάλο social network με 3 εκατομμύρια χρήστες

2003 – Ξεκινάνε τα **MySpace** – **Second Life** – **LinkedIn**

2004 – Ξεκινάει το **Facebook** αποκλειστικά για φοιτητές του Harvard. Το **MySpace** ξεπερνάει το Friendster σε χρήστες. Ξεκινάει το **Flickr** και το **Digg**.

2005 – Ξεκινάει το **YouTube**

2006 – Το **MySpace** είναι το δημοφιλέστερο social network. Επίσης έκανε την εμφάνιση του το **Twitter**

2007 – Το **Facebook** επιτρέπει στους προγραμματιστές να δημιουργούν εφαρμογές για εκείνο Κυκλοφορεί το πρώτο **iPhone**

2008 – Το **Facebook** γίνεται το δημοφιλέστερο social network

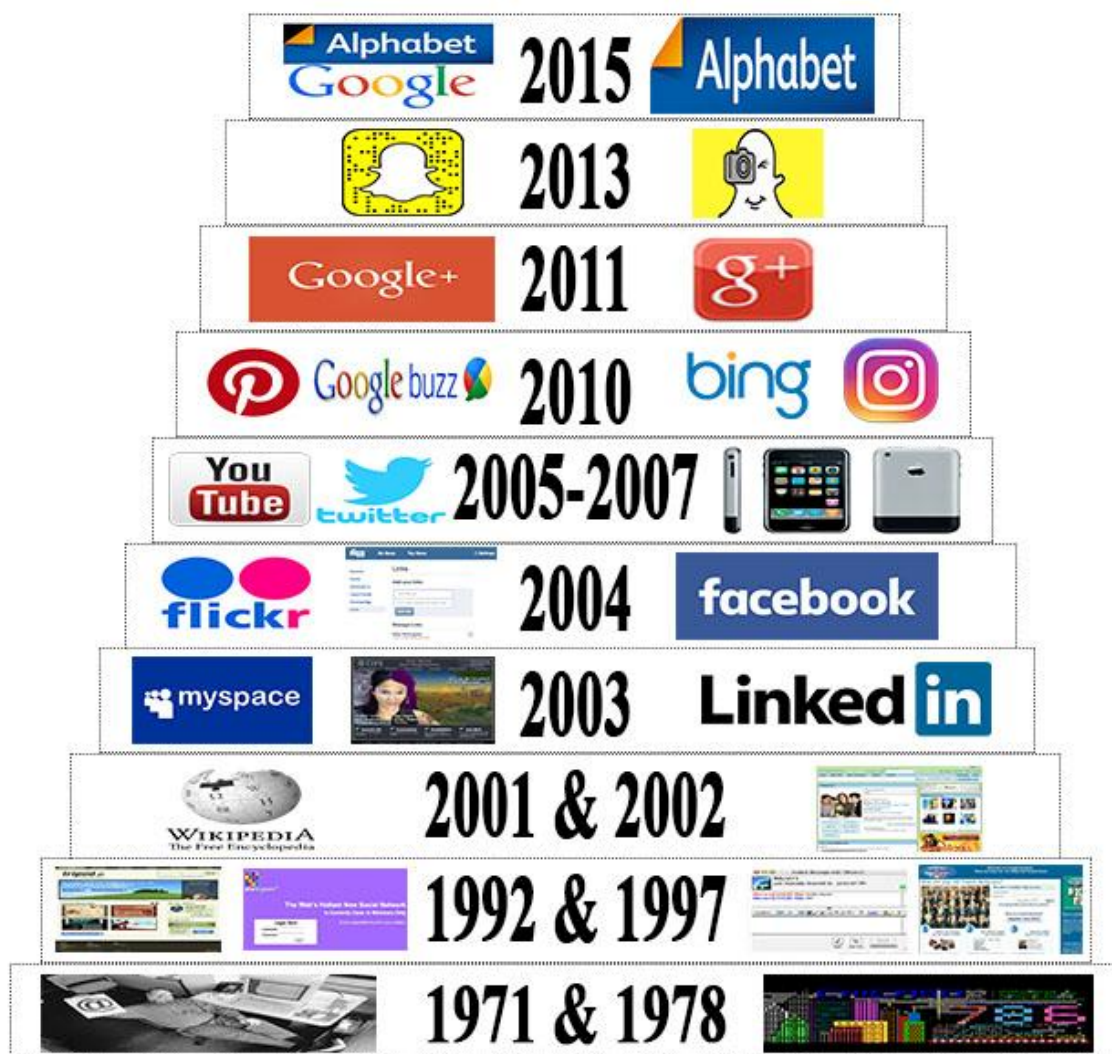
2010 - Εμφανίζεται και το **Instagram** με το οποίο οι χρήστες μπορούν να κοινοποιούν το οτιδήποτε με πάνω από 10 χαρακτήρες. Επίσης την ίδια χρονιά εμφανίστηκε το **Pinterest**. Ακόμη την ίδια χρονιά ξεκίνησε το **bing** και το Google buzz.

2011 - Εμφανίστηκε το **Google+**

2012 - Το Vine ανήκει στο Twitter και κύριος ανταγωνιστής του είναι το Instagram το οποίο ανήκει στο Facebook.

2013 - Δημιουργήθηκε το **Snapchat** είναι μια εφαρμογή ανταλλαγής μηνυμάτων και άλλων αρχείων. Δέχτηκε προτάσεις εξαγόρασης από το Facebook και την google αλλά τις απέρριψε.

2015 - Η Google εξαγοράστηκε από την εταιρεία **Alphabet** που είναι όμιλος επιχειρήσεων.

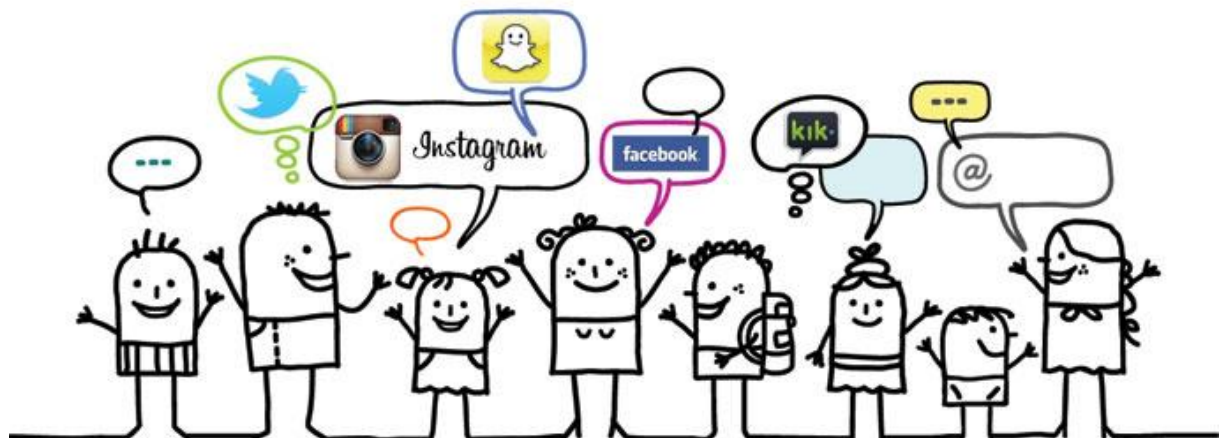

Εικόνα 2: Δημιουργία εικόνας με χρονολογική αναδρομή με σχετικό φωτογραφικό υλικό από το 1971 - 2015

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο – ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

2.1. Σύνδεση και σχέση παιδιών με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Λόγω της ραγδαίας ανάπτυξης της Τεχνολογίας, το Διαδίκτυο έχει εισαχθεί δυναμικά στη ζωή μας, γεγονός που επηρεάζει άμεσα τη καθημερινότητα μας. Η επιρροή αυτή, εμφανίζεται σχεδόν σε όλα τα ηλικιακά στρώματα (Wartella ; Vanderwater ; Rideout, 2005), αφού ο κάθε χρήστης μπορεί να έρθει σε επαφή με οτιδήποτε τον απασχολεί ή θέλει να ανακαλύψει επί 24ώρου βάσεως, γι' αυτό κιόλας παρουσιάζονται συχνά και ως «η τέταρτη - ή η υπέρτατη-εξουσία» (Παππά, 2008). Ο συνδυασμός γραπτού λόγου, ήχου και εικόνας καθιστά αυτομάτως το Διαδίκτυο ένα μέσο με έντονο ψυχαγωγικό χαρακτήρα (παιχνίδια, μουσική, βίντεο) καθώς παρέχει στο χρήστη ώρες χαλάρωσης και διασκέδασης, αν και τα τελευταία χρόνια η διαπροσωπική επικοινωνία είναι αυτή που αποτελεί τον πρωταρχικό λόγο στην ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Valkenburg ; Peter, 2007).

Εικόνα 3: Σύνδεση και σχέση παιδιών με τα social media.

Πηγή: <http://perkiomenvilleauction.com/uncategorized/the-very-best-mobile-spyware-helps-kids-and-adolescents-gain-from-media/>

Ο συνδυασμός αυτός είναι σαφώς ελκυστικός για τα παιδιά αφού μαζί και με το κοινωνικό τομέα (επικοινωνιακοί ιστότοποι, social media) τους επιτρέπει την εύκολη και άμεση ανταλλαγή πληροφοριών.

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω αξίζει να παρατεθεί μια μελέτη που διενεργήθηκε από ειδικούς του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνια στο Λος Άντζελες (UCLA), διαπιστώθηκε ότι τα ίδια κυκλώματα που ενεργοποιούνται, όταν τρώμε σοκολάτα ή κερδίζουμε χρήματα, ενεργοποιούνται και όταν οι έφηβοι λαμβάνουν μεγάλους αριθμούς «likes». Στη

συγκεκριμένη μελέτη συμμετείχαν 32 έφηβοι, οι οποίοι συμμετέχουν σ' ένα μικρό κοινωνικό δίκτυο δημοσίευσης φωτογραφιών, παρόμοιο με το Instagram.

Το συγκεκριμένο πείραμα έγινε στο Χώρο Χαρτογράφησης του Εγκεφάλου Ahmanson-Lovelace του UCLA, όπου οι επιστήμονες έδειξαν στους έφηβους 148 φωτογραφίες σε μία οθόνη υπολογιστή για 12`. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, η εγκεφαλική τους δραστηριότητα αναλυόταν μέσω λειτουργικής μαγνητικής τομογραφίας. Σύμφωνα με τη κύρια συγγραφέα της μελέτης (Λόρεν Σέρμαν, 2016), υπήρχε μεγαλύτερη δράση σε ποικίλες και διάφορες περιοχές του εγκεφάλου, όταν οι εθελοντές έβλεπαν φωτογραφίες που είχαν λάβει μεγάλο αριθμό «likes». Αυξημένη δραστηριότητα υπήρξε σε περιοχές που είναι γνωστές και ως ο «κοινωνικός εγκέφαλος» καθώς και σ' ένα κύκλωμα που είναι ιδιαίτερα δραστήριο κατά τη διάρκεια της εφηβείας. Αξίζει να σημειωθεί, η επιρροή που λαμβάνουν οι έφηβοι από τον αριθμό των likes. Σύμφωνα με το πείραμα, έδειξαν την ίδια φωτογραφία με πολλά likes στους μισούς έφηβους και με λίγα στους άλλους μισούς. Στη φωτογραφία με τα περισσότερα likes ήταν πολύ πιο πιθανό να πατήσουν το like και οι ίδιοι. Σε μια τέτοια ηλικία λοιπόν, η αντίδραση των παιδιών διαφέρει όταν νιώθουν ότι μια πληροφορία έχει γίνει αποδεκτή από μεγάλο αριθμό του κοινωνικού δικτύου. Σύμφωνα με (Μιρέλα Νταπρέτο, 2016), η δραστηριότητα μειωνόταν σε περιοχές του εγκεφάλου όταν τα παιδιά έβλεπαν φωτογραφίες που απεικόνιζαν επικίνδυνο υλικό.

Έτσι τα παιδιά τα οποία είναι ιδιαιτέρως ανήσυχα πνεύματα και πάντα λατρεύουν οτιδήποτε κεντρίζει το ενδιαφέρον τους θεωρούνται -βάση πολλών ερευνών ανά τον κόσμο- ένθερμοι υποστηρικτές τους, αφού η προσφορά άπλετης γνώσης και δυνατότητας κυρίως μέσω των social media για επικοινωνία σε ελάχιστο χρόνο και με σύγχρονα τεχνολογικά μέσα φαντάζει στα μάτια τους ιδανική.

2.2. Μέσα κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση

Είναι παγκοίμως γνωστό ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media) κερδίζουν καθημερινά έδαφος σε πολλούς τομείς της καθημερινότητας μας. Ένα από αυτά αφορά και τον τομέα της εκπαίδευσης.

Η εισβολή αυτή έχει σαφέστατα στόχο την αναβάθμιση της διδασκαλίας, μέσω σύγχρονων τεχνολογικών μέσων, την αύξηση της διαδραστικότητας, την ομαδό-συνεργατική μάθηση μακριά από περιορισμούς χώρου και χρόνου, την ανάπτυξη δεξιοτήτων σχετικά με τις νέες τεχνολογίες και την ποιοτική εξέλιξη του ήδη υπάρχοντος εκπαιδευτικού υλικού προσαρμοσμένο σε νέα πρότυπα.

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν ισχυρό εργαλείο για τον εκπαιδευτικό, αφού μπορεί να βελτιστοποιήσει το έργο του. Ο εκάστοτε εκπαιδευτικός αξιοποιεί την «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» και ξεφεύγει από τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας. Μεταβαίνει σε «διαδικτυακές αίθουσες», όπου η διδασκαλία αποκτά πολλές δυνατότητες αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας. Στις μέρες μας, όλο και περισσότεροι, θεωρούν ότι οι αίθουσες διδασκαλίας έχουν λεπτούς τοίχους (thin walls), δηλαδή η εκπαίδευση δεν περιορίζεται σε τέσσερις τοίχους, αλλά συνεχίζεται και συγχρονίζεται και εκτός αίθουσας, με διαφορετικούς μαθητές και διαφορετικούς δασκάλους ανά τον κόσμο (Richardson, 2009)

Σε αντιδιαστολή, η μαθητική κοινότητα απομακρύνεται από τον κλασικό τρόπο εκμάθησης που βασιζόταν στο βιβλίο και την άμεση επαφή με τον εκπαιδευτικό. Σε πολλές περιπτώσεις ο διδάσκων δεν μπορεί να έχει τον πλήρη έλεγχο για τις πληροφορίες στις οποίες λαμβάνει ο μαθητευόμενος, γεγονός που μπορεί να αποβεί μοιραίο καθώς το παιδί μπορεί να γίνει παραλήπτης εσφαλμένων γνωστικών αντικειμένων.

Πιο συγκεκριμένα, λαμβανομένου υπόψη όλα τα παραπάνω ο ρόλος του εκάστοτε «σύγχρονου» εκπαιδευτικού κρίνεται σημαντικός αφού οφείλει να βοηθήσει τους μαθητές ώστε να αξιοποιήσουν με ορθό τρόπο τα σύγχρονα δίκτυα μάθησης και να αναπτύξουν τις δεξιότητες προς όφελός τους.

Μετά από σειρά πειραμάτων, οι ερευνητές κατέληξαν ότι παρότι οι τεχνολογίες κοινωνικής δικτύωσης ανοίγουν μια σειρά από ευκαιρίες μάθησης μέσα σε κοινότητες πρακτικής, η κοινωνική δικτύωση αποκτά τη μέγιστη αξία της όταν υποστηρίζει κοινότητες ατόμων που πραγματοποιούν δια ζώσης συναντήσεις ή εικονικές κοινότητες από άτομα που γνωρίζονται (Hung, H. & Yuen, S. 2010).

2.2.1. Το Web 2.0

Το Web 2.0 είναι ο δημοφιλής όρος για την προηγμένη τεχνολογία του διαδικτύου και των εφαρμογών συμπεριλαμβανομένων των blogs, wikis κ.α.. Ο όρος Web 2.0 πρωτοειπώθηκε από τον Tim O' Reilly στα πλαίσια ενός συνεδρίου για την αναβάθμιση του Παγκόσμιου Ιστού, το 2004.

Σύμφωνα με τον O' Reilly (2005) «*το Web 2.0 είναι το δίκτυο ως πλατφόρμα που καλύπτει όλες τις συνδεδεμένες συσκευές. Εφαρμογές του Web 2.0 είναι αυτές που ικανοποιούν τα περισσότερα από τα εγγενή πλεονεκτήματα της εν λόγω πλατφόρμας: παροχή λογισμικού ως μια συνεχώς ενημερωμένη υπηρεσία που γίνεται καλύτερη όσο τη χρησιμοποιούν περισσότεροι άνθρωποι, είναι καταναλωτική και αναμειγνύει στοιχεία από διάφορες πηγές, συμπεριλαμβανομένων των μεμονωμένων χρηστών, παρέχοντας ταυτόχρονα τα δικά τους δεδομένα και υπηρεσίες σε μια φόρμα που επιτρέπει να γίνεται remix από άλλους, δημιουργώντας αποτελέσματα δικτύου μέσα από μια «αρχιτεκτονική συμμετοχή», πηγαίνοντας πέρα από τις σελίδες του Web 1.0, ώστε να παρέχει πλούσιες εμπειρίες χρήστη».*

Σύμφωνα με τον Best (2006), κάποια από τα βασικά χαρακτηριστικά του Web 2.0 είναι: πλούσια εμπειρία, συμμετοχή χρηστών, δυναμικό περιεχόμενο, web πρότυπα, επεκτασιμότητα, διαφάνεια, ελευθερία και συλλογική νοημοσύνη.

Τα τελευταία χρόνια το Web 2.0 γνωστοποιείται σε όλους τους χρήστες του Διαδικτύου, καθώς επιτρέπει τη δημιουργία, τη δημοσίευση και την ανταλλαγή περιεχομένου (κείμενο, εικόνα κ.α.). Αυτή η τεχνολογία ενισχύει τη συνεργατική δημιουργία των περιεχομένων προωθώντας την αλληλεπίδραση και την επικοινωνία μεταξύ των χρηστών (O' Reilly, 2005).

Το Web 2.0 αλλάζει σημαντικά το τοπίο της εκπαίδευσης όσον αφορά το πώς οι μαθητές προσεγγίζουν τη μάθηση, πώς οι εκπαιδευτικοί προσεγγίζουν τη διδασκαλία, και πώς οι εκπαιδευτικοί αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και μαθαίνουν συνεργατικά και συλλογικά. Το σχολικό περιβάλλον και τα πανεπιστημιακά ιδρύματα οφείλουν να εισάγουν τις τεχνολογίες Web 2.0 στο πρόγραμμα σπουδών τους.

2.2.2. Εκπαιδευτικά εργαλεία Web 2.0

Ø Η εκπαιδευτική χρήση των ιστολογίων (blogs)

Η χρήση του ιστολογίου ενθαρρύνει τον αναστοχασμό επί του περιεχομένου στηρίζοντας τη διαδικασία της γνώσης μέσω αλληλεπίδρασης μεταξύ δημιουργού και χρηστών επισκεπτών (Stahl, 2006).

Οι χρήσεις της εκπαιδευτικής τεχνολογίας έχουν διπλό πλεονέκτημα: συμβάλλουν στην προώθηση του είδους των γνώσεων βελτιώνοντας τη μάθηση και την ψηφιακή άνεση που απαιτείται στην ψηφιακή εποχή. Τα blogs αποτελούν ένα άρτιο μέσο για την παιδεία. Βοηθούν τη μαθητική κοινότητα να έχει πιο δημιουργική, διαισθητική, κριτική, αναλυτική και συνεταιριστική σκέψη. Οι μαθητές κοινωνικοποιούνται σε μεγάλο βαθμό. Τα blogs τους δίνουν φωνή, τους ενθαρρύνουν τη συνεργασία, την αυτονομία και την αλληλεπίδραση με τους συνομηλίκους, την ευελιξία στη διδασκαλία και την μεγαλύτερη πρόσβαση σε ποιοτική πληροφόρηση. (Huffaker, 2005).

Ο εκπαιδευτικός μπορεί να δημιουργήσει το δικό του blog για οποιοδήποτε θέμα ή μάθημα επιθυμεί. Η τακτική ενημέρωση, η πρόσθεση ανακοινώσεων, links και μαθητικές εργασίες είναι αυτό που οφείλει να κάνει ο εκπαιδευτικός. Επίσης, μπορεί να ζητήσει από τους μαθητές να συμμετέχουν, να γράφουν σχόλια, γνώμες και ερωτήσεις σχετικά με καθημερινές ειδήσεις ή θέματα, να παραθέσουν τις απόψεις τους για θέματα φοίτησης, όπως δραστηριότητες που έκαναν στην τάξη και να πουν τι σκέφτονται για αυτά. Επίσης, μπορεί να ζητήσει από τους μαθητές να δημιουργήσουν ένα δικό τους blog ή και ένα ομαδικό blog, με θέμα του ενδιαφέροντος τους, που όμως να έχει σχέση με την τάξη ή το μάθημα, έτσι ώστε να μάθουν να ιστολογούν (Huetten, 2006).

Ø Η εκπαιδευτική χρήση των κοινωνικών δικτύων (social media)

Τα κοινωνικά δίκτυα αποτελούν πλέον μια πάγια μέθοδο για το εκπαιδευτικό σύστημα (Boyd & Ellison, 2008). Η μαθητική καθώς και η φοιτητική κοινότητα, είναι ένθερμοι υποστηρικτές τους σε σημείο τέτοιο όπου η παιδαγωγική αξιοποίηση τους αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα στην επιστημονική κοινότητα (Orhus & Abbitt, 2009).

Οι ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης είναι σχεδόν πάντα δωρεάν, διαθέτουν εύκολη ανταλλαγή πληροφοριών, εύκολη εύρεση ατόμων και ομάδων με κοινά ενδιαφέροντα και δραστηριότητες. Δημιουργούν επίσης ένα περιβάλλον συνεργασίας, το οποίο υποστηρίζει την ενεργή ανταλλαγή γνώσης καθώς και την αλληλεπίδραση των μαθητών με το ίδιο το σχολείο και τους συμμαθητές τους, δίνοντας τους ισχυρά κίνητρα στην ενασχόληση τους με το μάθημα (Kayri, & Çakir, 2010). Ενδεικτικά κάποια δημοφιλή μέσα κοινωνικής δικτύωσης που εξυπηρετούν αυτό το σκοπό:

- Το **Facebook** είναι μια online κοινότητα κοινωνικής δικτύωσης, η οποία είναι ιδιαίτερα δημοφιλής σε ακαδημαϊκά ιδρύματα. Όλα τα μέλη του έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν προφίλ, να συμμετέχουν σε ομάδες με άλλα μέλη, να κάνουν διαδικτυακούς φίλους, να ανταλλάσσουν φωτογραφίες, βίντεο και μηνύματα. Μεγάλος αριθμός μαθητών τείνει να χρησιμοποιεί το Facebook στην καθημερινότητά του, ως εκ τούτου και οι εκπαιδευτικοί έχουν αρχίσει να εξετάζουν το ενδεχόμενο ενσωμάτωσής του στο πρόγραμμα σπουδών τους. Επίσης, πολλοί εκπαιδευτικοί έχουν αρχίσει να δημιουργούν λογαριασμούς στο Facebook, ώστε να μπορούν να επικοινωνούν με τους μαθητές τους (Hewitt & Forte, 2006).

- Το **Twitter** αποτελεί ουσιαστικά μια πιθανή εναλλακτική λύση στα e-mail, τα άμεσα μηνύματα και τα φόρουμ διαφόρων συζητήσεων, ως τρόπος επικοινωνίας με τους μαθητές. Το Twitter μπορεί να αξιοποιηθεί ως μέσο για συνεργατική αναζήτηση, ως ένας τρόπος ώθησης των μαθητών στο να επικεντρώνονται και να συζητούν θέματα με συνοπτικό αλλά και εποικοδομητικό τρόπο. Είναι ίσως η προτιμώμενη προσέγγιση για τη χρήση του στην τάξη (Lew, 2007).
 - Το **Skype** είναι ένας δωρεάν και αρκετά εύκολος τρόπος για τους καθηγητές να βγάλουν τους μαθητές έξω από τα όρια της παραδοσιακής αίθουσας. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να γράψουν, να ανταλλάξουν πληροφορίες, να μάθουν από άλλους συμμαθητές, να επικοινωνήσουν με άλλες κουλτούρες και πολιτισμούς καθώς και να διευρύνουν τις γνώσεις τους με αρκετά εύκολο και εύχρηστο τρόπο. Αν και οι δραστηριότητες αυτές μπορεί να ήταν αρκετά δύσκολες και χρονοβόρες στο παρελθόν (λόγω των ταξιδιωτικών εξόδων, της έλλειψης χρόνου και ταλαιπωρίας) η τηλεδιάσκεψη αποτελεί πλέον λύση για τις αποστάσεις και το χρόνο. Εξιτάρει το ενδιαφέρον αλλά και τον ενθουσιασμό ως προς την εκμάθηση και τα σχολεία σε παγκόσμιο επίπεδο, αφού μπορούν οι μαθητές να συνδεθούν μεταξύ τους, να επικοινωνούν και να μοιράζονται τις εμπειρίες από το σχολικό περιβάλλον. Επιπρόσθετα οι μαθητές έχουν την δυνατότητα να συνομιλήσουν με άλλους καθηγητές, με το συγγραφέα ενός βιβλίου, με το διευθυντή ενός μουσείου, να τους ακούσουν και να τους κάνουν ερωτήσεις. Ενθαρρύνει τέλος τους μαθητές για συμμετοχή σε διάλογο, σε συζητήσεις, παρουσιάσεις και να μοιράζονται γνώσεις, εμπειρίες και ιδέες (Kennedy, 2005).
- Ø Η εκπαιδευτική χρήση του Wiki

Μια σημαντική εφαρμογή του Web 2.0 στην εκπαίδευση είναι το Wiki. Οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι τα Wikis διευκολύνουν την επικοινωνία, τη συνεργασία, τη διαμόρφωση και τη διαμοίραση της γνώσης είτε στη σχολική είτε στη πανεπιστημιακή εκπαίδευση (Grant, 2009). Εξασφαλίζουν διαδικτυακή επικοινωνία και ένα εργαλείο συνεργασίας που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να ενθαρρύνει τους μαθητές στο να ασχοληθούν με εκπαιδευτικά προγράμματα μέσα σε ένα συνεργατικό περιβάλλον (Parker & Chao, 2007). Επιπλέον οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τα wikis ως μια γνωστική βάση, που δε θα τους απαγορεύει την ανταλλαγή προβληματισμών και σκέψεων που αφορούν τις πρακτικές διδασκαλίας. Έπειτα τα wikis είναι εργαλεία για τη συγγραφή στα πλαίσια μιας ομάδας: συχνά ομάδες συνεργάζονται επάνω σε ένα έγγραφο, αποστέλλοντας το σε κάθε μέλος της ομάδας με τη σειρά, στέλνοντας ένα αρχείο που κάθε άτομο επεξεργάζεται στον υπολογιστή του και στη συνέχεια γίνεται προσπάθεια να συντονιστούν οι αλλαγές έτσι ώστε το έργο του καθενός να εκπροσωπηθεί ισότιμα.

Η χρήση ενός wiki ενώνει τα μέλη της ομάδας και τους επιτρέπει να δημιουργήσουν και να επεξεργαστούν το έγγραφο σε μια ενιαία, κεντρική wiki σελίδα. (Duffy & Bruns, 2006). Τέλος, αν και τα wikis έχουν δημιουργηθεί εδώ και μια δεκαετία, η τρίτοβάθμια εκπαίδευση ξεκίνησε πρόσφατα να ελέγχει τις δυνατότητες τους. Η δημοτικότητα των wikis έχει αρχίσει να προσελκύει την προσοχή των εκπαιδευτικών, οι οποίοι αναμένουν ότι τα wikis δεν θα διευκολύνουν μόνο την επικοινωνία, αλλά και τη συλλογική διαμόρφωση και ανταλλαγή γνώσεων, οι οποίες είναι απαραίτητες ιδιότητες σε ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο (Reinhold, 2006).

2.3. Τα υπέρ και τα κατά

Εικόνα 4: Ο θετικός αντίκτυπος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση

Πηγή: <https://bebedu.com/kategoriler-bebedu/cocuk/yazilar-cocuk/diger-konular-yazilar-cocuk/>

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχει παρατηρηθεί – ερευνηθεί ότι είναι ικανά να βοηθήσουν τα παιδιά με διάφορους τρόπους:

1. Βελτιώνουν την **αντίληψη** τους αφού δέχονται πολλαπλά ερεθίσματα.
2. Το παιδί έρχεται σε επαφή με νέες **ιδέες/ κουλτούρες/ απόψεις** μέσω οπτικοακουστικών μέσων (εικόνες, βίντεο).
3. Ενισχύεται η ελευθερία **έκφρασης** και **επικοινωνίας**.
4. **Αναπτύσσει δεξιότητες** που σχετίζονται με νέες τεχνολογίες.
5. Διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό το παιδί για την **ανάπτυξη της τεχνικής εμπειρογνομοσύνης** ειδικά αν μελλοντικά επιθυμεί να εργαστεί με το κεφάλαιο «Τεχνολογία.».

Στον αντίποδα, όπως σε όλα τα καίρια ζητήματα υπάρχουν 2 πλευρές και έτσι και εδώ παρατηρούνται κάποια κομβικά σημεία, τα οποία κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν αφού αποτελούν αρνητικές παραμέτρους για το προς εξέταση θέμα:

Εικόνα 5: Ο αρνητικός αντίκτυπος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση

Πηγή: <https://bebedu.com/kategoriler-bebedu/cocuk/yazilar-cocuk/diger-konular-yazilar-cocuk/>

1. Δεν υπάρχει έλεγχος σχετικά με το πεδίο των πληροφοριών. (Σε περιπτώσεις που στερούνται γονικής επίβλεψης ως προς το περιεχόμενο).
2. Η αλόγιστη χρήση μπορεί να οδηγήσει το παιδί στο λεγόμενο **κοινωνικό εθισμό** του Διαδικτύου.
3. Κίνδυνος για ηλεκτρονικό εκφοβισμό αφού το «**cyber bullying**» ολοένα κερδίζει έδαφος και τα κρούσματα συνεχώς αυξάνονται παγκοσμίως.
4. Έχει παρατηρηθεί ότι τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης **επηρεάζουν** την ικανότητα του παιδιού για **δημιουργία ισχυρών διαπροσωπικών σχέσεων**.

2.4. Συμβουλές ορθής χρήσης

Είναι ευρέως γνωστό ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης διεισδύουν στην καθημερινότητα μας με αλματώδεις ρυθμούς. Συχνά η ενασχόληση μας με αυτά φτάνει στα όρια της υπεραπασχόλησης. Τι όμως οφείλουμε να γνωρίζουμε εάν θέλουμε η πλοήγησή μας να κινείται σε ορθά πλαίσια; Πως πρέπει να διαφυλάξουμε την ηλεκτρονική μας ταυτότητα;

1. «Ισχυρά» passwords και ασφάλεια

Εικόνα 6: «Ισχυρά» passwords

Πηγή: <https://stuart-mcintyre.com/using-a-password-manager-heres-how-to-delete-all-google-chrome-passwords/>

Κάντε χρήση ενός ισχυρού – δύσκολου password το οποίο δεν θα εμπεριέχει μόνο χαρακτήρες αλφαβήτου, αλλά και αριθμησης, συμβόλων. Επίσης αλλάζετε ανά τακτά χρονικά διαστήματα κωδικούς ασφαλείας. Επιλέγετε ρυθμίσεις, οι οποίες σας εξασφαλίζουν τη μέγιστη προστασία (π.χ. ιδιωτικό ή δημόσιο προφίλ). Μην αποθηκεύετε κωδικούς πρόσβασης που ενδεχομένως να χρησιμοποιείτε στο διαδίκτυο όταν είστε σε κάποιον κοινόχρηστο υπολογιστή, (πχ Internet Cafe).

2. Έλεγχος πριν την κοινοποίηση

Εικόνα 7: Έλεγχος

Πηγή: <http://www.oiele.gr>

Δώστε ιδιαίτερη προσοχή στο υλικό που κοινοποιείτε. Το προς κοινοποίηση υλικό σας (φωτογραφίες, βίντεο κλπ) σιγουρευτείτε ότι δε σας εκθέτει την ιδιωτικότητα σας καθώς και τα links ή posts που επιλέγετε να είναι ελεγμένα για την αποφυγή διάδοσης ακατάλληλου ή κακόβουλου περιεχομένου.

3. Αποδοχή φίλων

Εικόνα 8: Αποδοχή φίλων

Πηγή: <https://www.recode.net/2017/11/17/16667682/passwords-security-1password-jeffrey-goldberg-kara-swisher-lauren-goode-too-embarrassed-podcast>

Επειδή στο διαδίκτυο υπάρχει ένας πολύ μεγάλος αριθμός ατόμων που διαθέτει προσωπικό λογαριασμό σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης, πρέπει όλοι μας να είμαστε ιδιαίτερος προσεκτικοί απέναντι στους χρήστες που αγνοούμε την ταυτότητα τους στη πραγματική ζωή. Μην αποδέχεστε λοιπόν συνδέσεις με άτομα τα οποία δεν γνωρίζετε προσωπικά, αφού μπορεί να πρόκειται για «πλαστά» προφίλ και να αποσκοπούν στην εξαπάτησή σας.

4. Ιδιωτικότητα

Εικόνα 9: Υποκλοπή

Πηγή: <https://www.cybersecobservatory.com/2018/01/24/privacy-new-security/>

Μην δημοσιεύετε οποιαδήποτε πληροφορία αφορά και ενδεχομένως παραβιάζει την ιδιωτική ζωή ενός τρίτου ατόμου. Οφείλετε πάντα να πάρετε άδεια από κάποιον πριν παραθέσετε οτιδήποτε (φωτογραφία, βίντεο, στοιχεία κα) που τον αφορά στο διαδίκτυο, ακόμα και εάν πρόκειται για πολύ κοντινό ή οικείο σας πρόσωπο. Επίσης, αναγκαία είναι η αποφυγή ιστοσελίδων για τους «άνω των 18 ετών». Οι προειδοποιήσεις είναι για να μας προστατεύουν από τους κινδύνους που εντοπίζονται στο διαδίκτυο.

2.4.1. Κλωνοποιημένα προφίλ

Το φαινόμενο των κλωνοποιημένων προφίλ είναι συχνό φαινόμενο στις μέρες μας. Πρόκειται για τη διαδικασία συλλογής επαρκών προσωπικών πληροφοριών και δεδομένων από ένα χρήστη, με σκοπό την αντιγραφή του προφίλ του εκάστοτε θύματος. Τη διαδικασία αυτή την υποκινούν συνήθως άτομα – απατεώνας (hackers).

Μερικές φορές ένας απατεώνας παρακολουθεί διαδικτυακά τη προσωπική ζωή του θύματος μέσω αναρτήσεων με συχνές επισκέψεις στο προφίλ του και συλλέγει το υλικό αυτό σταδιακά από προσωπικές πληροφορίες, προκειμένου να διαπράξει κλωνοποίηση του προφίλ στη συνέχεια.

Όταν φτάσει σε ένα σημείο που θεωρεί ότι τον ικανοποιεί, με άλλα λόγια έχει συλλέξει αρκετές πληροφορίες και υλικό για το θύμα (φωτογραφίες, βίντεο, στοιχεία, διευθύνσεις κ.α), αλλά έχει σκιαγραφήσει και το προφίλ του θύματος σχετικά με το χαρακτήρα του από τις αναρτήσεις που επιλέγει να κάνει και προδίδουν τις συνήθειες του, τον τρόπο που επιλέγει να ζει, να εκφράζεται, τότε ξεκίνα τη δημιουργία του κλωνοποιημένου προφίλ. Συνήθως, ο θύτης επιλέγει να διατηρεί το προφίλ παράλληλα με αυτό του θύματος έτσι ώστε να εμπλουτίζει το δικό του σταδιακά όλο και περισσότερο, μιας και παρατηρείτε ότι οι θύτες συνεχίζουν να παρακολουθούν το αυθεντικό προφίλ για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα μετά τη πράξη τους.

Συνηθίζουν τότε να στέλνουν αιτήματα φιλίας και υφαρπάζουν την φιλία σας. Όσο περισσότεροι εξαπατηθούν, τόσο πιο αποτελεσματικό γίνεται το "cloning". Το αίτημα φιλίας γίνεται ακόμα πιο πειστικό όταν άλλοι, κοινοί γνωστοί και φίλοι, το έχουν αποδεχτεί και βρίσκονται στη σελίδα των φίλων στο προφίλ του κλώνου. Όσα ανυποψίαστα άτομα τελικά αποδεχτούν το αίτημα φιλίας από το προφίλ-κλώνο αποκαλύπτουν εν αγνοία τους στοιχεία από την δική τους προσωπική ζωή στο άγνωστο πρόσωπο που βρίσκεται πίσω από τη δημιουργία του προφίλ-κλώνου. Επιπρόσθετα, έχει αναφερθεί σε αντίστοιχες καταγγελίες, ότι τα εξαπατημένα άτομα δέχθηκαν πληθώρα μηνυμάτων από τον κλώνο του φίλου τους, πολλά μάλιστα από τα μηνύματα αυτά αφορούσαν σε προσπάθειες εξαπάτησης με σκοπό την ανίχνευση στοιχείων που θα οδηγήσουν σε πιστωτικές κάρτες και τραπεζικούς λογαριασμούς.

Συμβουλές για ανίχνευση κλωνοποιημένου προφίλ:

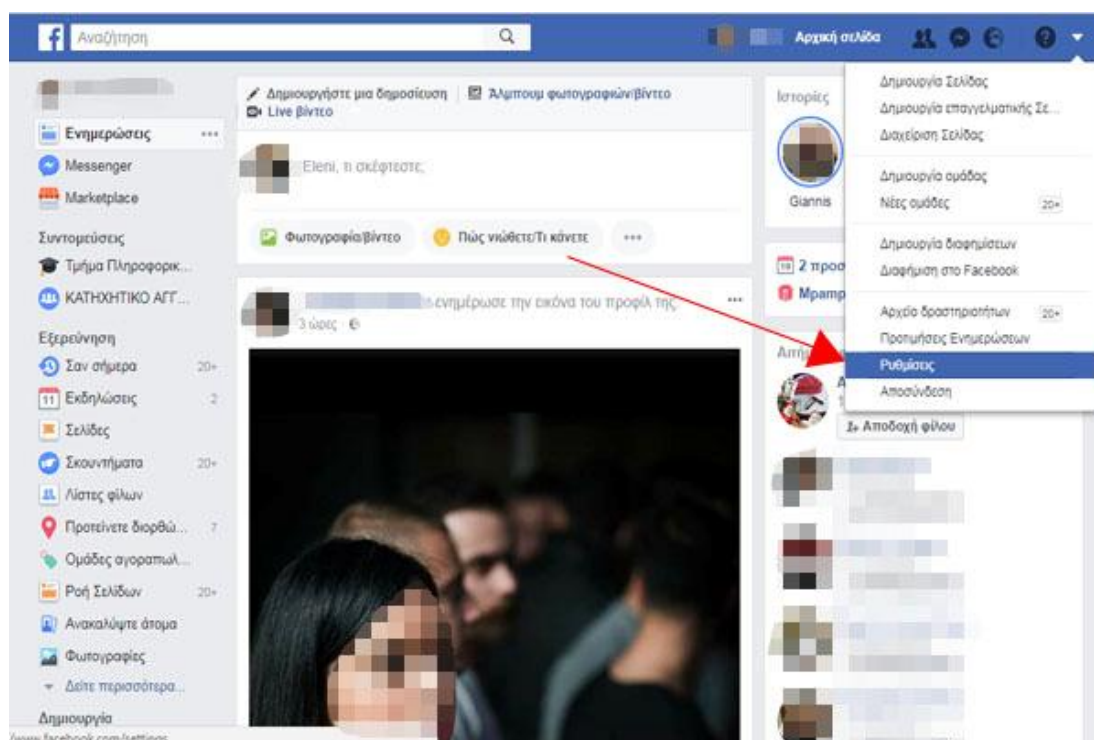
- **Ελέγξτε τις φωτογραφίες του.** Στα περισσότερα αυθεντικά προφίλ εντοπίζονται φωτογραφίες του ατόμου στο οποίο ανήκει. Επίσης, παρατηρείται η ανάρτηση φωτογραφικού υλικού με οικεία πρόσωπα.
- **Παρατηρείστε τα σχόλια.** Εάν εντοπίζετε ότι αναρτούν σχόλια σε δημοσιεύσεις αρκετά άτομα τότε μάλλον το προφίλ είναι αυθεντικό αφού σημαίνει ότι το άτομο αυτό το γνωρίζει μια μεγάλη μερίδα ανθρώπων.

- **Ανανέωση αναρτήσεων.** Εάν οι αναρτήσεις είναι ελάχιστες αυτό είναι ένα ύποπτο στοιχείο, άρα και ένα πιθανό κλωνοποιημένο προφίλ.
- **Φωτογραφίες γενικού περιεχομένου.** Έχει παρατηρηθεί ότι πολλά σε κλωνοποιημένα προφίλ οι θύτες επιλέγουν να αναρτούν γενικού περιεχομένου φωτογραφικό υλικό (τοπία, ζώα, καλλιτέχνες κα).

2.5. Αναλυτικές οδηγίες για ασφάλεια δεδομένων της επικρατέστερης κοινωνικού ενδιαφέροντος ιστοσελίδα (Facebook)

Κάποιες συμβουλές βήμα – βήμα για να παρέχεται στο λογαριασμό σας τη μέγιστη ασφάλεια, έτσι ώστε να διαφυλάξετε απόρρητα τα προσωπικά δεδομένα σας.

Βήμα 1^ο:

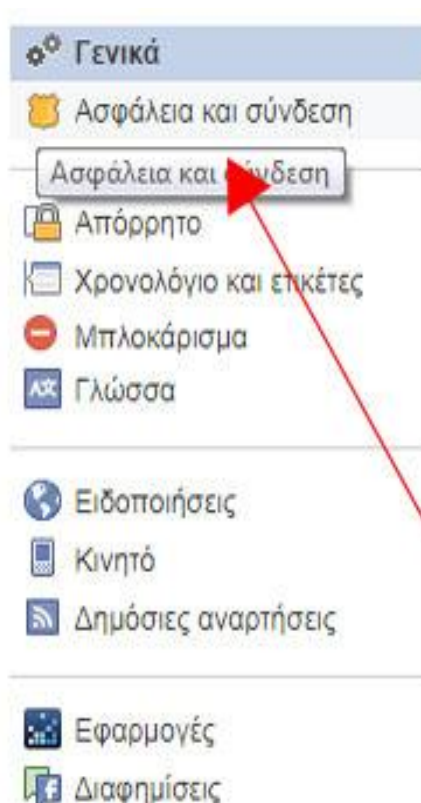

Εικόνα 10: Επεξεργασία και δημιουργία εικόνας αρχικής σελίδας Facebook.

Πηγή: <https://web.facebook.com>

Πατήστε στο μενού λογαριασμού πάνω δεξιά και διαλέξτε την επιλογή «Ρυθμίσεις».

Βήμα 2^ο:

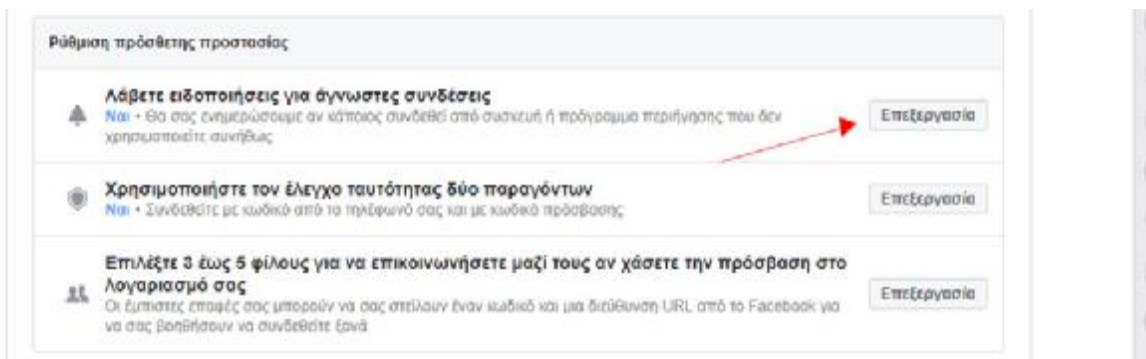

Εικόνα 11: Επεξεργασία και δημιουργία εικόνας γενικών ρυθμίσεων Facebook.

Πηγή: <https://web.facebook.com>

Στη συνέχεια, μεταβείτε στην επιλογή «Ασφάλεια και σύνδεση». Πατήστε πάνω.

Βήμα 3^ο:

Εικόνα 12: Επεξεργασία και δημιουργία εικόνας λήψης ειδοποιήσεων άγνωστων συνδέσεων.

Πηγή: <https://web.facebook.com>

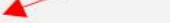
Ρύθμιση πρόσθετης προστασίας

Λάβετε ειδοποιήσεις για άγνωστες συνδέσεις Κλείσιμο

Ναι • Θα σας ενημερώσουμε αν κάποιος συνδεθεί από συσκευή ή πρόγραμμα περιήγησης που δεν χρησιμοποιείτε συνήθως

Θα λαμβάνετε ειδοποίηση όταν συνδέεται οποιοσδήποτε στο λογαριασμό σας από μη αναγνωρισμένη συσκευή ή πρόγραμμα περιήγησης.

f **Ειδοποιήσεις**

- Να λαμβάνω ειδοποιήσεις
- Να μην λαμβάνω ειδοποιήσεις

Messenger

- Να λαμβάνω ειδοποιήσεις
- Να μην λαμβάνω ειδοποιήσεις

✉ Email

- Ειδοποιήσεις σύνδεσης μέσω email στις διευθύνσεις
- Να μην λαμβάνω ειδοποιήσεις μέσω email

Προσθέστε άλλη διεύθυνση email ή αριθμό τηλεφώνου

Αποθήκευση αλλαγών

Χρησιμοποιήστε τον έλεγχο ταυτότητας δύο παραγόντων Επεξεργασία

Ναι • Συνδεθείτε με κωδικό από το τηλέφωνό σας και με κωδικό πρόσβασης

Εικόνα 13: Επεξεργασία και δημιουργία εικόνας ρύθμισης πρόσθετης προστασίας μέσω ειδοποιήσεων.

Πηγή: <https://web.facebook.com>

Ρύθμιση πρόσθετης προστασίας

Λάβετε ειδοποιήσεις για άγνωστες συνδέσεις Κλείσιμο

Ναι • Θα σας ενημερώσουμε αν κάποιος συνδεθεί από συσκευή ή πρόγραμμα περιήγησης που δεν χρησιμοποιείτε συνήθως

Θα λαμβάνετε ειδοποίηση όταν συνδέεται οποιοσδήποτε στο λογαριασμό σας από μη αναγνωρισμένη συσκευή ή πρόγραμμα περιήγησης.

f **Ειδοποιήσεις**

- Να λαμβάνω ειδοποιήσεις
- Να μην λαμβάνω ειδοποιήσεις

Messenger

- Να λαμβάνω ειδοποιήσεις
- Να μην λαμβάνω ειδοποιήσεις

✉ Email

- Ειδοποιήσεις σύνδεσης μέσω email στις διευθύνσεις
- Να μην λαμβάνω ειδοποιήσεις μέσω email

Προσθέστε άλλη διεύθυνση email ή αριθμό τηλεφώνου

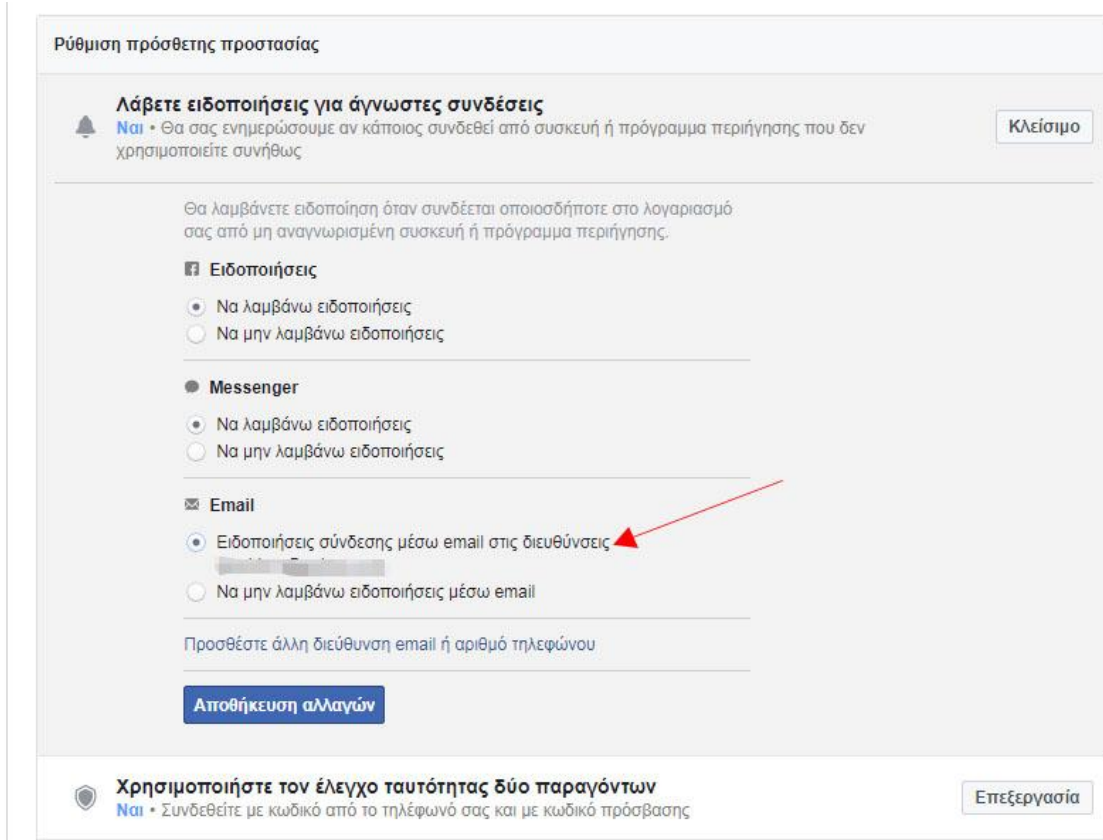
Αποθήκευση αλλαγών

Χρησιμοποιήστε τον έλεγχο ταυτότητας δύο παραγόντων Επεξεργασία

Ναι • Συνδεθείτε με κωδικό από το τηλέφωνό σας και με κωδικό πρόσβασης

Εικόνα 14: Επεξεργασία και δημιουργία εικόνας ρύθμισης πρόσθετης προστασίας με λήψη ειδοποιήσεων μέσω messenger.

Πηγή: <https://web.facebook.com>

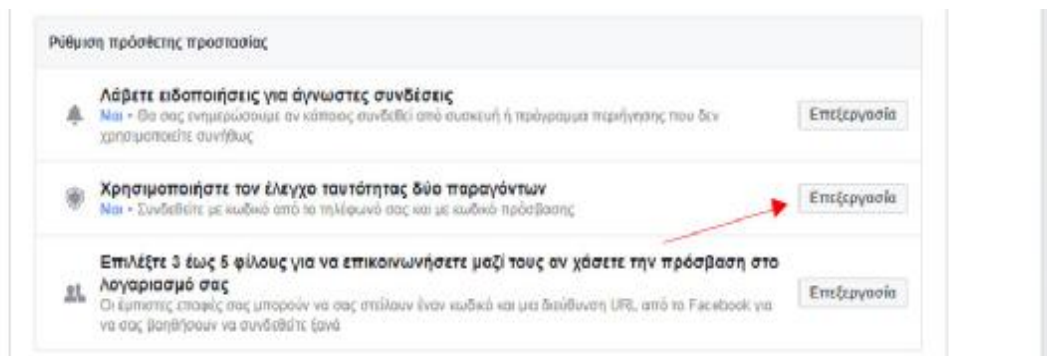

Εικόνα 15: Επεξεργασία και δημιουργία εικόνας ρύθμισης πρόσθετης προστασίας μέσω email.

Πηγή: <https://web.facebook.com>

Μεταβείτε στην επιλογή που παραπέμπει το κόκκινο βέλος για να ενεργοποιήσετε τη ρύθμιση, η οποία σας εξασφαλίζει πλήρη ασφάλεια καθώς κάθε φορά που είτε εσείς, είτε κάποιος άλλος συνδέεται στον λογαριασμό σας, θα λαμβάνετε ένα email, και μια ειδοποίηση στο κινητό (αν έχετε εγκατεστημένη την εφαρμογή) που θα σας ενημερώνει για την συγκεκριμένη ενέργεια.

Βήμα 4^ο:

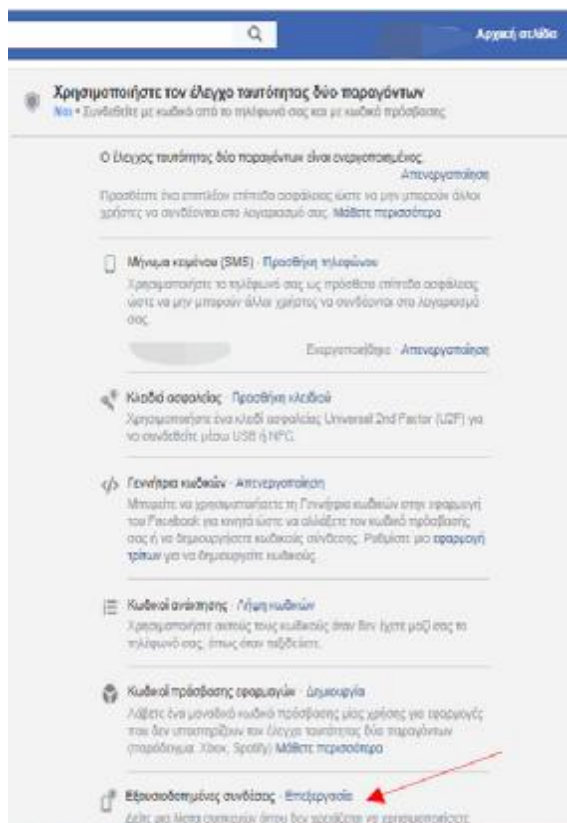

Εικόνα 16: Επεξεργασία και δημιουργία εικόνας ρύθμισης πρόσθετης προστασίας με τον έλεγχο ταυτότητας δυο παραγόντων.

Πηγή: <https://web.facebook.com>

Μεταβείτε στην επιλογή που παραπέμπει το κόκκινο βέλος για να ενεργοποιήσετε τη ρύθμιση, που οδηγεί στον έλεγχο ταυτότητας δύο παραγόντων. Ανοίγοντας τη ρύθμιση αυτή, επιλέξτε όποια μέθοδο κρίνετε ότι είναι πιο χρήσιμη για εσάς.

Βήμα 5^ο:

Εικόνα 17: Επεξεργασία και δημιουργία εικόνας για τον έλεγχο ταυτότητας δυο παραγόντων μέσω εξουσιοδοτημένων συνδέσεων.

Πηγή: <https://web.facebook.com>

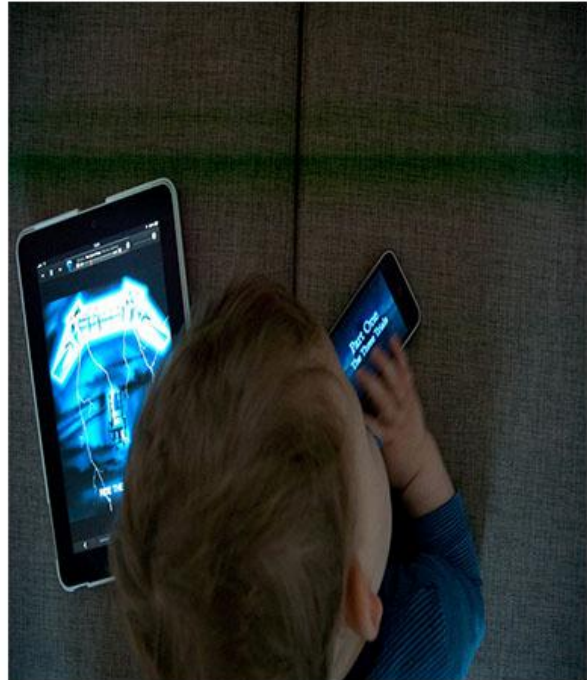
Μέσα από τη ρύθμιση έλεγχος ταυτότητας δυο παραγόντων σας δίνεται η δυνατότητα να ελέγχετε από ποιες συσκευές έχει γίνει σύνδεση του λογαριασμού σας. Για τη δική σας ασφάλεια συνιστάτε να διαγράψετε είτε όλες τις συσκευές που έχουν αποθηκευτεί στη λίστα, είτε όσες συσκευές δεν γνωρίζετε.

2.6. Χρονολογική προσέγγιση. Οι δραστηριότητες των παιδιών πριν την εμφάνιση των τεχνολογικών επιτευγμάτων και των social media/ ανάλυση εικόνων

ΤΟΤΕ

ΤΩΡΑ

Εικόνα 18: Το παιχνίδι του χθες και του σήμερα.

Όπως παρατηρούμε, στην αριστερή εικόνα παλαιότερα το παιχνίδι συνδεόταν περισσότερο με τη δημιουργικότητα και την εφευρετικότητα, μιας και ήταν πιο άμεση η φυσική επαφή του παιδιού μαζί του. Σε αντιδιαστολή, με τη σημερινή εποχή που η Τεχνολογία έχει κατακλύσει πολλούς τομείς της καθημερινότητας μας, έτσι και στο παιχνίδι που έχει γίνει σε μεγάλο βαθμό διαδικτυακό και λόγω των έντονων γραφικών και των γρήγορων εναλλαγών εικόνας και ήχου, φαντάζει «ιδανικό» στα παιδικά μάτια όπως κιόλας μαρτυρά η δεξιά εικόνα.

ΤΟΤΕ

ΤΩΡΑ

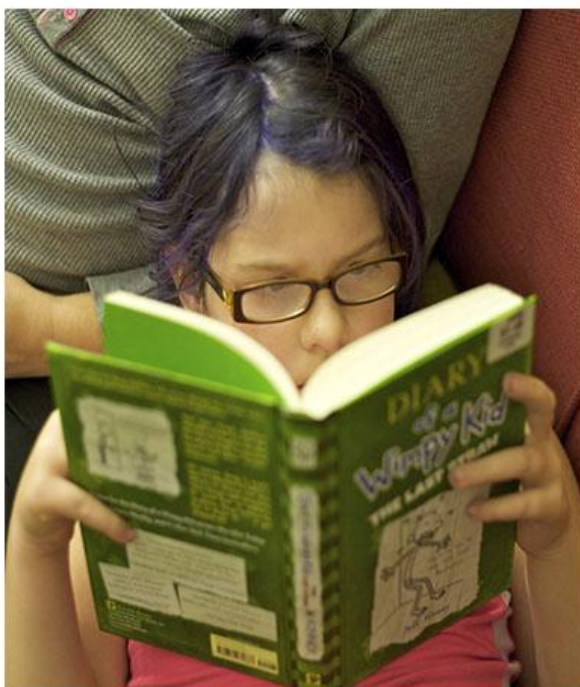

Εικόνα 19: Η επικοινωνία του χθες και του σήμερα.

Παλαιότερα, η επικοινωνία των παιδιών μεταξύ τους βασιζόταν στην φυσική επαφή, συνδυάζοντας μάλιστα αρκετά συχνά το παιχνίδι με τη δημιουργικότητα. Τα παιχνίδια πολλές φορές ήταν αυτοσχέδιες δημιουργίες τους και όχι μόνο εμπορικά κατασκευάσματα. Σε αντίθεση, σήμερα που η επικοινωνία κατά κύριο λόγο πραγματοποιείται μέσω των social media(chat rooms). Η εν λόγω επαφή σαφώς μπορεί να γίνεται χωρίς χρονικούς περιορισμούς, στερείται όμως αμεσότητας και δεν είναι λίγες οι φορές που δεν οριοθετείται αφού το παιδί μπορεί να βρεθεί εκτεθειμένο σε οποιονδήποτε θελήσει να το προσεγγίσει.

ΤΟΤΕ

ΤΩΡΑ

Εικόνα 20: Η ανάγνωση τότε και τώρα.

Αριστερά παρατηρούμε την άμεση επαφή του παιδιού με το βιβλίο, ενώ στη δεξιά εικόνα την ηλεκτρονική ανάγνωση μέσω τεχνολογικής συσκευής (tablet). Στη δεύτερη περίπτωση το παιδί έχει να επιλέξει μέσα από μια μεγαλύτερη γκάμα συγγραμμάτων σε ελάχιστο χρόνο, ενώ παλαιότερα περιοριζόταν, αφού έπρεπε να επισκεφθεί βιβλιοπωλείο και να αγοράσει το σύγγραμμα σε έντυπη μορφή. Από την άλλη πλευρά, η συλλογή βιβλίων αποτελεί πάντοτε πνευματική «προίκα» για το εκάστοτε παιδί.

TOTE

TΩΡΑ

Εικόνα 21: Οι δραστηριότητες τότε και τώρα.

Η φύση και η επαφή μαζί της ανέκαθεν είχε ψυχοχαλαρωτικό ρόλο στο παιδί. Οι δραστηριότητες, οι οποίες μπορεί να αναπτύξει είναι ποικίλες και σε συνδυασμό με το καθαρό οξυγόνο αποτελεί άκρως εποικοδομητική εξόρμηση σε περιόδους παύσης από τις καθημερινές του υποχρεώσεις (σχολείο, εξωσχολικές δραστηριότητες). Παλαιότερα, η διέξοδος σε μέρη, όπως πάρκα, αποτελούσε συχνή λύση εκτόνωσης για το παιδί. Σήμερα, τα παιδιά τείνουν να ξοδεύουν τον ελεύθερο τους χρόνο σε διαδικτυακές εφαρμογές, αδιαφορώντας πλήρως για τη φύση και τα αγαθά που μπορεί να προσφέρει στον άνθρωπο.

ΤΟΤΕ

ΤΩΡΑ

Εικόνα 22: Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές τότε και τώρα.

Όπως παρατηρούμε παραπάνω, το ηλεκτρονικό παιχνίδι έχει εξελιχθεί και αναβαθμιστεί σημαντικά. Παλαιότερα, τα παιχνίδια είχαν πιο περιορισμένα γραφικά, η χωρητικότητά τους ήταν μεγαλύτερη σε σχέση με σήμερα, στερούνταν ποιοτικής ψηφιακής ανάλυσης, ενώ η εγκατάστασή τους ήταν πολύ συχνά εξαιρετικά χρονοβόρα. Τέλος, μιας και παλιότερα οι Η/Υ ήταν σταθερού – επιτραπέζιου τύπου το παιδί δεν είχε τη δυνατότητα μετακίνησής του, σε αντίθεση με σήμερα που το ηλεκτρονικό παιχνίδι μπορεί να εγκατασταθεί σε πολύ μικρό χρόνο ακόμα και στο κινητό του τηλέφωνο, με αποτέλεσμα εκτός από τη κλασική του χρήση (τηλέφωνο, αποστολή μηνυμάτων), να αποτελεί μια κινητή 24ωρου βάσεως κονσόλα.

ΤΟΤΕ

ΤΩΡΑ

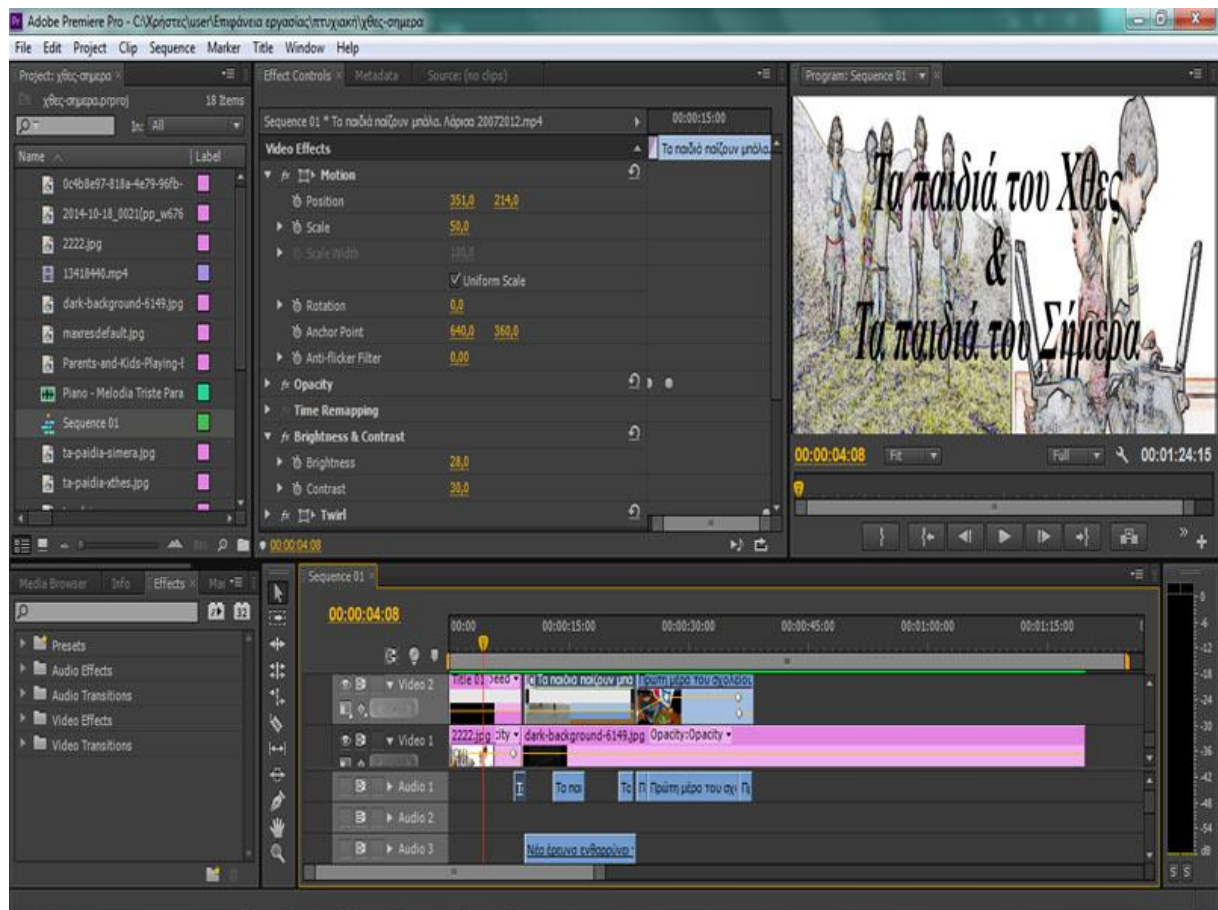

Εικόνα 23: Η επίβλεψη των γονέων τότε και τώρα.

Αποτελεί παραδοσιακό κανόνα, η έντονη ανησυχία της κάθε μητέρας όταν το παιδί απουσιάζει και γενικότερα στερείται της επίβλεψής της. Παλαιότερα λοιπόν, οι γονείς είχαν τη δυνατότητα επικοινωνίας κυρίως μέσω τηλεφώνου. Στον αντίποδα σήμερα, υπάρχει πληθώρα συσκευών (smartphones, tablets), τα οποία διαθέτουν εφαρμογές ανίχνευσης και εντοπισμού μέσω δορυφορικών σημάτων – gps. Να σημειωθεί, ότι η δυνατότητα αυτή έχει συμβάλει σημαντικά στον εντοπισμό ατόμων οι οποίοι βρίσκονταν σε κίνδυνο.

2.6.1. Δημιουργία οπτικοακουστικού μέσου (βίντεο)

Στο παρακάτω βίντεο, το οποίο υλοποιήθηκε μέσω του προγράμματος Adobe Premiere Pro CS6, πραγματοποιείται απεικόνιση των καθημερινών συνηθειών των παιδιών πριν την αλματώδη ανάπτυξη της τεχνολογίας και κατ' επέκταση την εμφάνιση και τη διάδοση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (social media). Το συμπέρασμα που εξάγεται μετά την παρακολούθηση του βίντεο είναι ότι οι καθημερινές συνήθειες των παιδιών άλλαξαν ριζικά και δε θυμίζουν σε τίποτα τα παιδιά του χθες, αφού η υιοθέτηση νέων τεχνολογικών προτύπων αποτελεί νέα φύση γι' αυτά.

Εικόνα 24: Δημιουργία βίντεο στο Adobe Premiere Pro CS6.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο – ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΣΤΟ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

3.1. Τι είναι εθισμός; Πότε και πού πρωτοεμφανίστηκε το φαινόμενο

Στην προσπάθεια ανάλυσης της ατέρμονης χρήσης του διαδικτύου από κορυφαίους ερευνητές, χρησιμοποιήθηκαν ποικίλοι όροι για την περιγραφή του. Ο όρος Διαταραχή του Εθισμού στο Διαδίκτυο (Internet Adiction Disorder) ειπώθηκε για πρώτη φορά με σατιρική διάθεση από τον Ivan Goldberg, ο οποίος χρησιμοποίησε τα κριτήρια του DSM-IV για τον εθισμό στις ουσίες, αντικαθιστώντας τον όρο «ουσία» με αυτόν του «διαδικτύου» και ανέλυσε τη δυσκολία ορθής χρήσης του διαδικτύου, η οποία οδηγεί σε δυσλειτουργία παρόμοια με αυτή των εξαρτησιογόνων ουσιών (Goldberg, 1996). Όταν ο όρος Εθισμός στο Διαδίκτυο, χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στο Ετήσιο Συνέδριο της Αμερικανικής Ψυχιατρικής Ένωσης το 1996 προκάλεσε σωρεία αντιδράσεων ανάμεσα στους συνέδρους. Μια μεγάλη μερίδα αμφισβήτησε ότι ο όρος εθισμός είναι ο πλέον κατάλληλος για να αναδείξει αυτό που συμβαίνει στους ανθρώπους που περνούν μεγάλο χρονικό διάστημα στο διαδίκτυο. Επίσης, το διαδίκτυο αποτελεί επίτευγμα της τεχνολογικής προόδου της εποχής μας, το οποίο έχει πολλαπλές θετικές συνέπειες στην ανθρώπινη ζωή και για το λόγο αυτό δε θα πρέπει να θεωρείται εθιστικό (Levy, 1996). Τέλος, μοιάζει με αδιέξοδο το να προσπαθεί κανείς να χαρακτηρίσει ως «εθιστική» τη συμπεριφορά μεγάλου μέρους των ανθρώπων που ξοδεύουν υπερβολικό χρόνο στο διαδίκτυο σύμφωνα με την Sara Kiesler (1997).

Σύμφωνα με την Άρτεμις Τσίτσικα, Επίκουρο Καθηγήτρια Παιδιατρικής – Εφηβικής Ιατρικής και Επιστημονική Υπεύθυνη Μονάδας Εφηβικής Υγείας, η πρώτη περίπτωση που είδε το φως της δημοσιότητας ήταν το 1997 στις ΗΠΑ. Το πρώτο κέντρο Απεξάρτησης λειτούργησε το 1995 στη Πενσυλβανία των ΗΠΑ, ενώ το ίδιο έτος ο ψυχίατρος Ivan Goldberg, υιοθέτησε -εν μέρει αστεειεύμενος- πρώτος τον όρο «Internet Addiction» (εθισμός στο Διαδίκτυο).

Οι πρώτες περιπτώσεις αφορούσαν κυρίως ενήλικες, ωστόσο τα επόμενα χρόνια το φαινόμενο επεκτάθηκε ραγδαία και σε εφήβους. Παρά ταύτα, η Αμερικανική Ψυχιατρική Εταιρεία δεν αποδέχεται ως κατάσταση αληθούς εθισμού την κατάχρηση του διαδικτύου, έτσι στη διεθνή βιβλιογραφία οι όροι «εθισμός» ή «εξάρτηση» χρησιμοποιούνται πάντοτε σε εισαγωγικά.

3.2. Οι επιπτώσεις των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στη ψυχική - σωματική υγεία

Τα τελευταία χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί εκατοντάδες έρευνες όχι μόνο σε πανελλήνιο, αλλά σε παγκόσμιο επίπεδο από μεγάλα Πανεπιστήμια σχετικά με τις επιπτώσεις των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (social media) στο τομέα της ψυχικής κυρίως υγείας.

Σύμφωνα με μελέτη που έγινε σε Βρετανικό Πανεπιστήμιο, η ενασχόληση των παιδιών με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, σε συνδυασμό με τις σχολικές τους υποχρεώσεις και την πίεση που υφίστανται ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν πλήρως στις καθημερινές τους ενδοσχολικές και εξωσχολικές απαιτήσεις, έχει σαν αποτέλεσμα τα παιδιά να γίνονται αρκετά ανήσυχα, νευρικά, συχνά να νιώθουν έντονο το αίσθημα του φόβου ή της δυστυχίας, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές όλο αυτό σωματοποιείται με αποτέλεσμα να υποφέρουν από πονοκεφάλους και αδιαθεσία.

Είναι ερευνητικά αποδεδειγμένο ότι μεγάλο ποσοστό νεαρών κοριτσιών αισθάνεται έντονα προβλήματα συναισθηματικής φύσεως, αφού όπως έδειξαν μελέτες που πραγματοποιήθηκαν το 2014, οι προέφηβες αλλά και οι έφηβες κοπέλες χάνουν μεγάλο μέρος της αυτοπεποίθησης τους, λόγω των «τέλειων» εικόνων που προβάλλονται στα social media. Εικόνες γυναικών με άρτια εξωτερική εμφάνιση, γυμνασμένο σώμα, θελκτική σιλουέτα, έχουν αποτελέσει πρότυπα και η προσπάθεια μιμητισμού είναι μεγάλη.

«Το διαδίκτυο είναι ένα μέσο που έχει αλλάξει την ζωή μας σε μεγάλο βαθμό. Διευκολύνει την καθημερινότητα μας, δίνει απίστευτες πληροφορίες, αλλά ουδέν καλό αμιγές κακού» τονίζει η παιδοψυχίατρος κ. Μερσύνη Αρμενάκα.

Σύμφωνα με το άρθρο της κ. Θεοφίλου (2012) ένα εθισμένο παιδί τείνει να εμφανίζει τις περισσότερες φορές τα ακόλουθα συμπτώματα:

- **Εξιδανίκευση του μέσου.** Ο χρήστης θεωρεί τον ηλεκτρονικό υπολογιστή ή το διαδίκτυο το σημαντικότερο «κεφάλαιο» της καθημερινότητάς του.
- **Τροποποίηση της διάθεσης.** Σε όσους εθίζονται στα ηλεκτρονικά παιχνίδια παρουσιάζεται αύξηση της παραγωγής της ντοπαμίνης, νευροδιαβιβαστή του εγκεφάλου, η οποία συνδέεται με την ευχαρίστηση.
- **Ανοχή.** Το άτομο χρειάζεται σταδιακά όλο και περισσότερες ώρες χρήσης του υπολογιστή ώστε να νιώθει ευχαρίστηση.
- **Σύγκρουση.** Ενώ το παιδί αισθάνεται ότι έχει πρόβλημα, δεν μπορεί να κάνει κάτι για να περιορίσει τη χρήση του υπολογιστή.

Στη συνέχεια σε αντίστοιχη έρευνα, που έλαβε χώρα στο Πανεπιστήμιο του Bergen από τη Σχολή ψυχολογίας με τίτλο έρευνας «Bergen Facebook Addiction Scale - BFAS», με στόχο την επιστημονική μέτρηση των social media στη σύγχρονη κοινωνία. Βάση λοιπόν της παραπάνω έρευνας προέκυψαν τα εξής στοιχεία/συμπεράσματα:

- Το **53%** των παιδιών/χρηστών παραδέχτηκε ότι τα social media **έχουν αλλάξει τον τρόπο συμπεριφοράς τους**, ενώ το **51%** χαρακτήρισαν την αλλαγή αυτή ως **αρνητική**.
- Το **66%** των συμμετεχόντων ισχυρίστηκε ότι **πάσχουν από προβλήματα χαλάρωσης και ύπνου** μετά την ενασχόληση με τα social media.

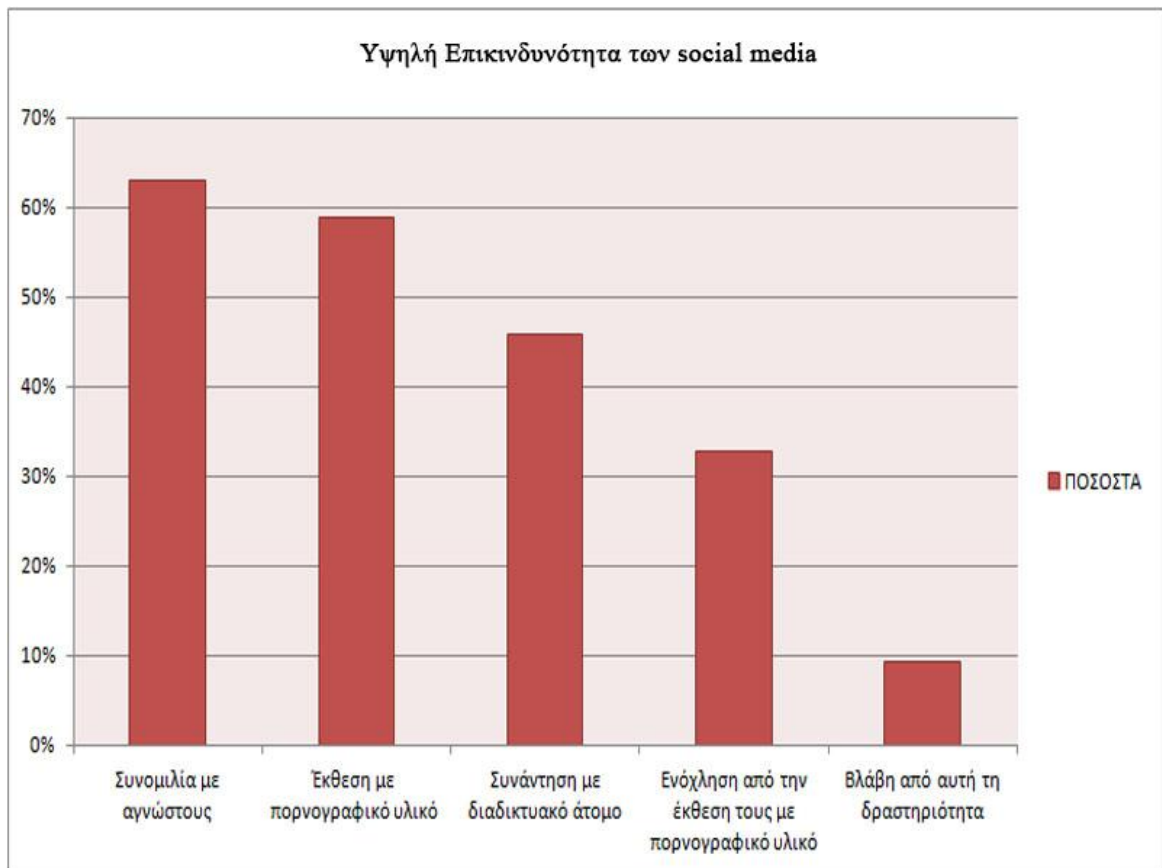
- Το **55%** παραδέχτηκαν ότι **νιώθουν «άβολα και αγχωτικά»** εάν για κάποιο λόγο **αδυνατούν να συνδεθούν** με συσκευές που τους παρέχουν πρόσβαση.

Καταλήγοντας, ένα συντριπτικό ποσοστό που αγγίζει το **95%** των παιδιών παραδέχτηκε ότι έχουν γίνει μάρτυρες κάποιας μορφής **διαδικτυακού εκφοβισμού**, ενώ το **33%** έχουν οι ίδιοι **πέσει θύματα** αυτού.

3.2.1. Αποτελέσματα ερευνών υψηλής επικινδυνότητας

Στη παρακάτω παράγραφο παρατίθενται στοιχεία, τα οποία προέκυψαν στα πλαίσια του προγράμματος Safer Internet, όπου συμμετείχε μάλιστα και η χώρα μας. Μοιράστηκαν λοιπόν 2.000 ερωτηματολόγια (14.000 συνολικά) σε Ευρωπαϊκές χώρες. Τα στοιχεία που προέκυψαν κρίθηκαν από τους ειδικούς τουλάχιστον σοβαρά και ανησυχητικά αφού:

- Ø Το 63% των εφήβων συνομιλούν με αγνώστους μέσω social media.
- Ø Το 9,3% εξ' αυτών παραδέχονται ότι τους έβλαψε η εν λόγω δραστηριότητα.
- Ø Το 45,7% αναφέρουν ότι συνάντησαν στο φυσικό κόσμο άτομο που γνώρισαν διαδικτυακά.
- Ø Οι χώρες οι οποίες παρουσίασαν τα μεγαλύτερα ποσοστά διαδικτυακής αποπλάνησης ήταν η Ρουμανία, η Γερμανία και η Πολωνία, ενώ το μικρότερο ποσοστό κατείχε η Ελλάδα.
- Ø Το 58,8% του δείγματος εκτέθηκαν σε πορνογραφικό υλικό, ενώ το 32,8% αναφέρουν ότι η έκθεση αυτή τους ενόχλησε.
- Ø Τα αγόρια παρουσιάζουν μεγαλύτερη έκθεση σε πορνογραφικό υλικό
- Ø Τα κορίτσια παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά σε διαδικτυακό εκφοβισμό (cyber bullying) και οι χώρες που κατέλαβαν πρώτες θέσεις ήταν η Ρουμανία και η Ελλάδα, ενώ τα μικρότερα ποσοστά είχαν η Ισλανδία και η Ισπανία.

Εικόνα 25: Επεξεργασία και δημιουργία διαγράμματος υψηλής επικινδυνότητας των μέσων κοινωνικής δικτύωσης

Πηγή: <http://gr.pcmag.com/epheboi/9714/news/anesukhetikes-sumperiphores-exarteses-ton-ephebon-sto-intern>

3.3. Σημάδια εθιστικής συμπεριφοράς απέναντι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Εικόνα 26: Εθισμένο παιδί στο διαδίκτυο.

Πηγή: <http://tvxs.gr/news/paideia/ethismos-sto-diadiktyo&dr=tvxsmrstvxs>

- Μεγάλη / παρατεταμένη διάρκεια ενασχόλησης του παιδιού με τα social media από την προγραμματισμένη.
- Έντονοι πονοκέφαλοι και ημικρανίες.
- Μυωπία και ξηρά μάτια.
- Σχεδόν πλήρη παραμέληση σωματική υγιεινής.
- Αδιαφορία για κοινωνική ζωή.
- Εμφάνιση παχυσαρκίας, μυοσκελετικών (λόγω πολλών ωρών ακινησίας), άρνηση για άσκηση.
- Απομάκρυνση άμεση ή σταδιακή από την οικογένεια.
- Ανάγκη απομόνωσης.
- Εξιδανίκευση του μέσου, αφού ο χρήστης το θεωρεί αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής του.
- **Σύνδρομο Καρπιαίου Σωλήνα** :Το Σύνδρομο Καρπιαίου Σωλήνα είναι μια επώδυνη, σταδιακά αυξανόμενη, κατάσταση στο χέρι, όπου προκαλείται από συμπίεση του μέσου νεύρου στο καρπό. Αποκαλείται και «**ασθένεια του υπολογιστή**» καθώς πλήττει περισσότερο όσους χρησιμοποιούν για ώρες το πληκτρολόγιο καταπονώντας τον καρπό τους.
- Διαταραχές στη διατροφή (χαμένα γεύματα)
- Διαταραχές στον ύπνο

3.3.1. Αντιμετώπιση ενδεχόμενης εξάρτησης – θεραπεία

Η οικογένεια εάν αντιληφθεί φαινόμενα διαδικτυακής εξάρτησης οφείλει:

- Ο Η/Υ να τοποθετείται σε κοινόχρηστο χώρο έτσι ώστε να υπάρχει έλεγχος και να μην ενισχύεται το φαινόμενο της απομόνωσης.
- Ενημέρωση από τους γονείς σχετικά με τους κινδύνους που ελλοχεύουν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- Να υπάρχουν σαφή όρια σχετικά με τη διάρκεια ενασχόλησης τους.
- Ενθάρρυνση για δημιουργία σχέσεων με συνομήλικα άτομα και προτροπή για ενασχόληση με αθλητικές δραστηριότητες.

Υπάρχουν βέβαια περιπτώσεις, όπου το φαινόμενο του εθισμού διαδικτυακής εξάρτησης είναι αρκετά έντονο και οι γονείς ενδεχομένως να αδυνατούν να αντιμετωπίσουν τη νοσηρή αυτή κατάσταση. Έτσι, κρίνεται σκόπιμη η συμβολή ειδικού ψυχολόγου ή φορέων ψυχολογικής υποστήριξης.

Σύμφωνα λοιπόν, με τη Μονάδα Εφηβικής Υγείας της Β΄ Παιδιατρικής κλινικής του νοσοκομείου Παίδων «Π & Α ΚΥΡΙΑΚΟΥ», σε δείγμα που πάρθηκε από 500 παιδιά που προσήλθαν με συμπεριφορές εξάρτησης/εθισμού, στο 70% παρατηρήθηκε ουσιαστική βελτίωση ύστερα από την επίσκεψη τους.

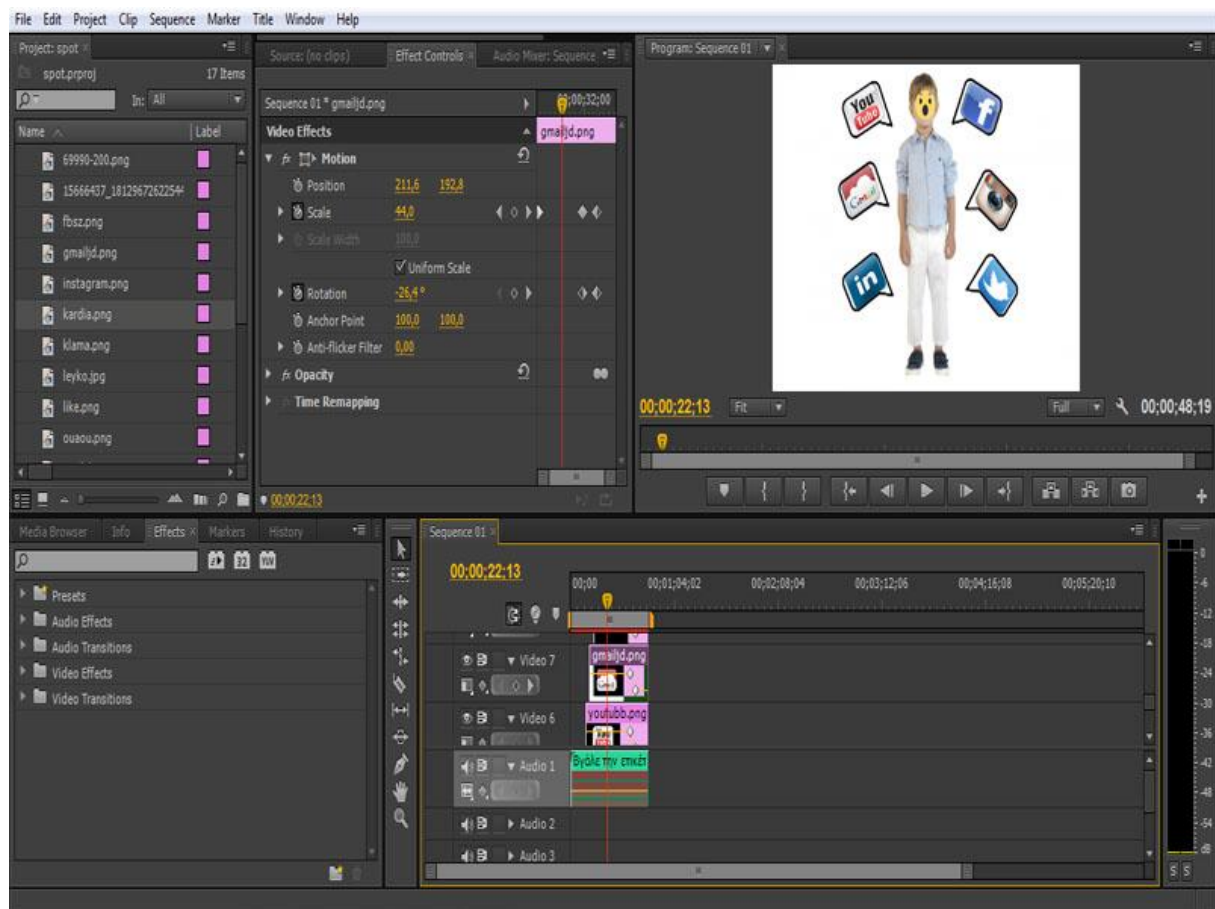
Η θεραπεία που δόθηκε περιελάμβανε:

- Ανίχνευση και θεραπεία της συν-νοσηρότητας (ΔΕΠΥ, καταθλιπτικό συναίσθημα, άγχος, χαμηλή αυτοεκτίμηση)

- Ψυχοεκπαιδευτική και συμπεριφορικού τύπου προσέγγιση.
- Οικογενειακή υποστήριξη – Συμβουλευτική γονέων.
- Φαρμακοθεραπεία (όπου ήταν απαραίτητο).
- Αντιμετώπιση οργανικών συμπτωμάτων (διαταραχή ύπνου, κεφαλαλγία, ξηρότητα οφθαλμών κ.α.).

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι τα περισσότερα παιδιά ήταν είτε μοναχοπαίδια, είτε προέρχονταν από μονογονεϊκές οικογένειες, ή από άκρως δυσλειτουργικές οικογένειες.

3.3.2. Δημιουργία οπτικοακουστικού μέσου (σποτ)

Εικόνα 27: Δημιουργία οπτικοακουστικού μέσου (σποτ)

Στο παραπάνω βίντεο γίνεται σαφής η αντίθεση ηλικίας με την υπερανασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Πιο συγκεκριμένα, πρωταγωνιστής του σποτ είναι ένα νεαρό παιδί, το οποίο κατακλύζεται καθημερινά από μηνύματα που λαμβάνει μέσω των social media, πριν καλά καλά αποκτήσει μια ολοκληρωμένη ικανότητα κριτικής σκέψης. Επηρεασμένες λοιπόν από το φαινόμενο του εθισμού στη παιδική ηλικία θεωρήσαμε ωφέλιμο να δημιουργήσουμε το παραπάνω βίντεο, με απότερο σκοπό τη δηλώση ενός ηχηρού μηνύματος. Το βίντεο κινείται σε απλή δομή, χωρίς τη χρήση πολλών εφέ, θέλοντας έτσι να τονίσουμε το μήνυμά μας για αποστροφή.

3.4. Ο Διαδικτυακός Εκφοβισμός (cyber bullying)

Ο Διαδικτυακός εκφοβισμός είναι οποιαδήποτε επαναλαμβανόμενη πράξη εκφοβισμού, επιθετικότητας, παρενόχλησης, τρομοκρατικής και αυταρχικής συμπεριφοράς που πραγματοποιείται μέσω του Διαδικτύου. Ο Καναδός Bill Belsey γνωστοποίησε τον όρο **cyber bullying**, ο οποίος προέρχεται από τον παραδοσιακό σωματικό ή ψυχολογικό εκφοβισμό όπου ο κύριος στόχος του επιτιθέμενου είναι να ζημιώσει ή να βλάψει το θύμα του.

Οι νέες τεχνολογίες και κατ' επέκταση τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν συμβάλει στο να αυξηθεί σε μεγάλο βαθμό το ζήτημα του διαδικτυακού εκφοβισμού (cyber bullying). Τέλος, αυτό που καθιστά τον διαδικτυακό εκφοβισμό τόσο επικίνδυνο είναι το γεγονός ότι ο οποιοσδήποτε έχει τη δυνατότητα να τον πράξει χωρίς να χρειάζεται να αντιμετωπίσει το θύμα του. Πιο συγκεκριμένα, δε χρειάζεται κάποιος να έχει σωματική δύναμη ή να είναι γρήγορος. Η επιθυμία του να τρομοκρατήσει και ένας υπολογιστής αρκούν για να μπει στο ρόλο του θύτη (King, 2006).

3.4.1. Μορφές Διαδικτυακού εκφοβισμού

Τα άτομα τα οποία ασκούν το cyber bullying κάνουν χρήση των νέων τεχνολογιών με σκοπό να απειλήσουν, να εκφοβίσουν, να παρενοχλήσουν, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που μπορεί να υποδυθούν τα «θύματα» τους ή να προσπαθήσουν να υποκλέψουν στοιχεία τους. Οι πιο γνωστές μορφές που συνηθίζουν να εφαρμόζουν είναι οι ακόλουθοι:

- **Αποστολή υβριστικών μηνυμάτων (flaming).** Η αποστολή υβριστικών μηνυμάτων αναφέρεται σε μια σύντομη, έντονη συναλλαγή ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα άτομα, η οποία προκαλείται μέσα από τη διαδικτυακή επικοινωνία (chat rooms, email).
- **Παρενόχληση (harassment).** Η παρενόχληση στο Διαδίκτυο περιλαμβάνει επαναλαμβανόμενα προσβλητικά μηνύματα που αποστέλλονται σε ένα στόχο και γίνεται μέσω καναλιών προσωπικής επικοινωνίας (e-mail) ή μέσω των δημοσίων φόρουμ.
- **Δυσφήμιση (denigration).** Η δυσφήμιση αφορά στην αποστολή ή δημοσίευση σκληρών κουτσομπολιών ή φημών σχετικά με ένα άτομο, με σκοπό να τραυματιστεί η φήμη του.
- **Αποκλεισμός (exclusion).** Ο αποκλεισμός αφορά στον αποκλεισμό του θύματος από μια ομάδα στο Διαδίκτυο.
- **Πλαστοπροσωπία (impersonation).** Με την πλαστοπροσωπία θύτης χρησιμοποιεί τον κωδικό πρόσβασης του θύματος παριστάνοντας ότι είναι ο ίδιος, θέτοντας έτσι σε κίνδυνο τη φήμη του.
- **Ξεμπρόστιασμα (outing).** Το ξεμπρόστιασμα αναφέρεται στη γνωστοποίηση μυστικών, κουτσομπολιών ή άλλων προσωπικών πληροφοριών του θύματος στο διαδίκτυο.
- **Εξαπάτηση (trickery).** Η εξαπάτηση αναφέρεται στο να εξαπατήσει κανείς κάποιον, αποκαλύπτοντας προσωπικές πληροφορίες γύρω από τον εαυτό του, με σκοπό ο θύτης να μοιραστεί αυτές τις πληροφορίες με άλλους.

- **Διαδικτυακή καταδίωξη (cyberstalking).** Η διαδικτυακή καταδίωξη αναφέρεται στη χρήση ηλεκτρονικής επικοινωνίας, έτσι ώστε να καταδιώξει κανείς κάποιο άλλο άτομο μέσω της ψυχαναγκαστικής και επαναλαμβανόμενης παρακολούθησης και κατασκοπείας.
- **Διαδικτυακές απειλές (cyberthreats)** Οι διαδικτυακές απειλές αποτελούν είτε απευθείας απειλές είτε «ενοχλητικό υλικό», δηλαδή σχόλια τα οποία υποδηλώνουν ότι ο συντάκτης τους είναι συναισθηματικά ταραγμένος και ότι μπορεί να σκέφτεται να βλάψει κάποιον άλλον ή τον εαυτό του.
- **Sexting.** Είναι ο συνδυασμός των δύο όρων “sex” (σεξουαλικός) και “text” (κείμενο). Ο όρος αυτός εφαρμόζεται σε καταστάσεις όπου αποστέλλονται φτιαχτές γυμνές ή ημίγυμνες εικόνες ή σεξουαλικού περιεχομένου κείμενο. Ο όρος εστιάζεται περισσότερο στην αποστολή γυμνών φωτογραφιών, επειδή αυτές είναι πιο πιθανό να έχουν ευρύτερη διάδοση, θέτοντας έτσι τα νεαρά άτομα σε μεγαλύτερο κίνδυνο.

3.4.2. Αίτια και συνέπειες

Συχνά τα νεαρά άτομα οδηγούνται στο διαδικτυακό εκφοβισμό λόγω της βίωσης έντονων συναισθημάτων:

- θυμός
- απόγνωση
- εκδίκηση
- προβληματικό οικογενειακό περιβάλλον
- κοινωνική δυσλειτουργικότητα που τυχόν παρουσιάζει ο νέος.

Σε πολλές περιπτώσεις το Cyber-Bullying παρουσιάζεται ως μορφή ψυχαγωγίας με στόχο την εκδήλωση πολλών αντιδράσεων και την ικανοποίηση αναγκών που σχετίζονται με την επιβολή εξουσίας και ελέγχου. Σπάνια, η αποστολή μηνυμάτων σε λάθος παραλήπτες μπορεί να αποτελέσει αιτία του φαινομένου.

Το φαινόμενο του cyber bullying κρύβει σοβαρούς κινδύνους για την ψυχική υγεία, τόσο του θύματος, όσο και του θύτη. Η **αυτοεκτίμηση** του ατόμου που δέχεται Cyber-Bullying πλήττεται βαθεία, με αποτέλεσμα συχνά να συνδέεται με το αίσθημα της ενοχής. Το άτομο αρχίζει να πλήττεται από **αρνητικές σκέψεις** και η επίδοση των κοινωνικών του ικανοτήτων μειώνεται σημαντικά. Δεν είναι λίγες οι φορές, κατά τη νεαρή ως επί το πλείστον ηλικία, η αποχή από το σχολείο και τις επαφές με συνομήλικα άτομα να αποτελεί προσωρινό καταφύγιο, ενώ ταυτόχρονα οι **αυτοκτονικές σκέψεις** να αποτελούν μοναδική λύση στο πρόβλημα. Επιπλέον, άτομα που δέχτηκαν έντονο διαδικτυακό εκφοβισμό στη παιδική τους ηλικία, παρουσιάζονται περισσότερο ευάλωτα στο μέλλον στην **ανάπτυξη προβληματικών διαπροσωπικών σχέσεων** που σε κάποια σημεία αγγίζει το φαινόμενο της κοινωνικής απομόνωσης ή αποκλεισμού.

Σε αντιδιαστολή, οι θύτες ενδέχεται να είναι άτομα με έντονες αντικοινωνικές τάσεις, επιρρεπή στον αλκοολισμό και τα ναρκωτικά και απομονωμένα από τα άτομα της ηλικίας τους ή ακόμα και από το κοινωνικό σύνολο. Μακροπρόθεσμα αντιλαμβάνονται ότι ο εκφοβισμός δεν αποτελεί μορφή ικανοποίησης και αναγνώρισης, βιώνοντας έτσι έντονη προσωπική απογοήτευση ή στην καλύτερη των περιπτώσεων προσπάθεια μεταμέλειας.

3.5. Ποιος ο ρόλος της οικογένειας

Σε όλα τα καιρία θέματα τα οποία κατά καιρούς ταλανίζουν τις σύγχρονες κοινωνίες λέξη κλειδί είναι πάντοτε η **πρόληψη**, η οποία έχει ως στόχο τον περιορισμό του εκάστοτε νοσηρού φαινομένου.

Αρχικά οι γονείς οφείλουν να συνεργάζονται στενά με το σχολείο και να πληροφορούνται για την έκταση και τη σοβαρότητα του εκάστοτε περιστατικού εκφοβισμού καθώς και για τους τρόπους αντιμετώπισής του. Έπειτα, είναι σημαντικό να παρέχουν στο παιδί τη δέουσα υποστήριξη και ασφάλεια, χωρίς αυστηρή και έντονη κριτική. Αυτό επιτυγχάνεται μόνο εάν οι γονείς ακούνε προσεκτικά τα θέλω, τα συναισθήματά και τις πραγματικές ανάγκες του παιδιού.

Είναι πολύ σημαντικό να έχουν ενημερώσει τα παιδιά εκ των προτέρων ότι εάν δεχτούν απειλητικά ή προσβλητικά μηνύματα να τα αποθηκεύσουν και όχι να τα διαγράψουν, να κρατήσουν δηλαδή όλα τα αποδεικτικά στοιχεία. Επιπλέον μπορούν οι γονείς να μάθουν στα παιδιά ότι πρέπει ακόμα και να εκτυπώσουν τα απειλητικά μηνύματα που ενδεχομένως λάβουν και βεβαίως να τους τα δείξουν. Σε περιπτώσεις όπου τα μηνύματα επιμένουν και προέρχονται από άγνωστο αποστολέα, οι γονείς μπορούν να ζητήσουν βοήθεια από τη Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος και να πάρουν πληροφορίες από την Ασφαλή Πλοήγηση στο Διαδίκτυο.

Η παρακολούθηση της εξέλιξης της κατάστασης αλλά κυρίως της ψυχικής υγείας του παιδιού είναι αναγκαία. Αν όμως οι γονείς αντιμετωπίζουν προβλήματα όπως αυτό της έντονης δυσαρέσκειας του παιδιού απέναντι στο σχολικό περιβάλλον, εάν λαμβάνουν τακτικά παράπονα για έντονους σωματικούς πόνους ή αντιλαμβάνονται δυσκολίες κατά τη διάρκεια της νύχτας και πιο συγκεκριμένα αδυναμία χαλάρωσης και έντονα συμπτώματα αϋπνίας, κρίνεται σκόπιμη η άμεση επίσκεψη σε έναν ειδικό ψυχικής υγείας για παιδιά.

3.5.1. Ο ρόλος της σχολικής κοινότητας

Εν συνεχεία, κρίσιμος είναι και ο ρόλος της σχολικής κοινότητας, η οποία παίζει καταλυτικό ρόλο στη διαπαιδαγώγηση των μαθητών. Το σχολείο δεν οφείλει μόνο να παρέχει στείρα μαθησιακή γνώση αλλά κρίνεται εξαιρετικά αναγκαίο να ενημερώνει τους μαθητές για τα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας που λαμβάνουν χώρα και ταλανίζουν την εκάστοτε σύγχρονη κοινωνία. Για το λόγο αυτό παρακάτω παρατίθενται σημαντικές συμβουλές για την εκπαιδευτική κοινότητα, σε περίπτωση που αντιληφθούν το φαινόμενο του διαδικτυακού εκφοβισμού να λαμβάνει χώρα στο σχολικό περιβάλλον.

- Ερευνήστε αν το cyberbullying είναι διαδεδομένο στο σχολείο, μέσω ανώνυμης συμπλήρωσης ερωτηματολογίων.
- Επιδιώξτε σχετικές συζητήσεις με τους μαθητές. Είναι σημαντικό να γίνει παρουσίαση και ενημέρωση του φαινομένου και ύστερα να γίνει απόλυτα κατανοητό ότι όλες οι μορφές εκφοβισμού είναι μη αποδεκτές και ότι θα υπάρξουν συνέπειες από τη διεύθυνση σε ενδεχόμενα περιστατικά.

- Ορίστε κατανοητούς κανόνες χρήσης του κινητού τηλεφώνου και του διαδικτύου στο σχολικό περιβάλλον και αναρτήστε τους με μορφή πόστερ σε εμφανή σημεία του σχολείου.
- Διαθεματική προσέγγιση του φαινομένου με εργαλείο τα σχολικά μαθήματα (π.χ. Αγωγή του Πολίτη).
- Επικεντρωθείτε στη δημιουργία ενός κλίματος στο σχολείο που προωθεί τον αλληλοσεβασμό και θεωρεί κοινώς απορριπτέα κάθε εκφοβιστική συμπεριφορά.
- Σύνδεση με την κοινότητα: Διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων, ομιλιών, διασύνδεση με υπηρεσίες χρήσης και κατάχρησης του διαδικτύου.

3.6. Ενημέρωση για το πρόγραμμα του ινστιτούτου CSI για γονείς και παιδιά – Συνέντευξη του ιδρυτή Μανώλη Σφακιανάκη

Ο πρώην επικεφαλής της Διεύθυνσης δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος και υποστράτηγος Μανώλης Σφακιανάκης, έχει ιδρύσει Ινστιτούτο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με το όνομα Cyber Security International. Στόχος του μέσα από αυτή την ενέργεια, είναι να εκπαιδεύσει τους χρήστες του Διαδικτύου, να προλάβει τυχόν κινδύνους και να αναδείξει θέματα του κυβερνοχώρου.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι στο πλαίσιο αυτής της ενέργειας, έχει συμπεριληφθεί και ένα «**προωτοποριακό δωρεάν πρόγραμμα διαδικτυακής επιμόρφωσης γονέων**», μέσα από το οποίο θα αποκτήσουν την ικανότητα να επιβλέπουν τις διαδικτυακές ενέργειες των παιδιών τους.

Σύμφωνα λοιπόν, με τη συνέντευξη που παραχώρησε στο Πρακτορείο FM και στην εκπομπή της Τάνιας Μαντουβάλου «104,9 ΜΥΣΤΙΚΑ ΥΓΕΙΑΣ», αναφέρει χαρακτηριστικά ότι το φλέγον ζήτημα για την ασφάλεια των παιδιών στο διαδίκτυο είναι τα «ραντεβού στα τυφλά», αφού πίσω απ' αυτά ελλοχεύουν κίνδυνοι που μπορεί να στιγματίσουν για όλη τους τη ζωή τα παιδιά.

Επίσης, ο ιδρυτής και πρόεδρος του Ινστιτούτου, τονίζει ότι το CSI από το 2018 θα δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να παρακολουθήσουν μέσω διαδικτυακής σχολής, μαθήματα Προγραμματισμού και Ρομποτικής. Σύμφωνα με τον ίδιο, γίνεται ήδη χρήση αυτού του προγράμματος με το πιο προηγμένο σύστημα e-learning, το οποίο χρησιμοποιείται στο Harvard και στη Nasa.

Εικόνα 28: Μανώλης Σφακιανάκης

Πηγή:

<http://www.makeleio.gr/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%AC%CE%B8%CF%85%CF%81%CE%BF-%CE%BD%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AD%CE%B2%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CF%86%CE%AE/>

Ακολουθεί ολόκληρο το κείμενο της συνέντευξης που παραχώρησε ο Μανώλης Σφακιανάκης στο Πρακτορείο 104,9 FM:

- **Πόσο καιρό λειτουργεί το Ινστιτούτο και ποιος είναι πρωταρχικός σας σκοπός;**

Οκτώ μήνες έχω φύγει από την ελληνική αστυνομία την οποία τιμώ και αγαπώ πάντα. Το ινστιτούτο μας έχει λάβει σάρκα και οστά, από τον Ιούλιο του 2017. Είναι μη κερδοσκοπικό και πρωταρχικός σκοπός μας είναι η γνώση περί του διαδικτύου.

- **Τι ακριβώς εννοείτε; Έχετε καταγράψει αναρίθμητες επιτυχίες στη Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος. Υπηρεσία με την οποία έχετε ταυτισθεί στην κοινή γνώμη. Αναρωτιέμαι τι επιτυχίες σκοπεύετε να καταγράψετε με αυτό το Ινστιτούτο.**

Πλέον τις επιτυχίες θα τις συνεχίσει η Ελληνική Αστυνομία, ως οφείλει και πρέπει να τις κάνει, για να είμαστε και εμείς απόλυτα ασφαλείς. Εμείς θα συνεχίσουμε το ακαδημαϊκό μας έργο, το οποίο έχει να κάνει με την επιμόρφωση, μέσω του CSI. Την δωρεάν διαδικτυακή επιμόρφωση, καθώς θα αναπτύξουμε ένα σχολείο πληροφορικής για όλη την Ελλάδα, για τα παιδιά που θέλουν να μάθουν κάτι παραπάνω από το σχολείο τους. Μετά τις πέντε το απόγευμα θα μπορούν όσα παιδιά θέλουν (αφού φυσικά τα έχουμε δει πρώτα και έχουμε δημιουργήσει τις ομάδες που πρέπει) μέσω του CSI, να μπαίνουν σε μία ηλεκτρονική ψηφιακή πλατφόρμα, και στην πλατφόρμα αυτή να συνδέονται με το μοναδικό στον κόσμο σύστημα blackboard, το οποίο σύστημα πριν από λίγες μέρες αγόρασε και η NASA. Είναι σύστημα του Πανεπιστημίου Harvard, το οποίο προσφέρει και διαδικτυακά μαθήματα (e-learning). Και με αυτό το σύστημα στο Ινστιτούτο μας έχουμε ήδη αρχίσει ένα πιλοτικό πρόγραμμα εκμάθησης κώδικα προγραμματισμού και ρομποτικής. Όμως από τον Ιανουάριο αυτό θα απλωθεί σε όλη τη χώρα, σε 52 νομούς. Γιατί όπως είπε και ο Ομπάμα λίγο πριν αποχωρήσει από την προεδρία της Αμερικής, όποιο παιδί δεν γνωρίζει κώδικα τα χρόνια που έρχονται, εκτός από τα Αγγλικά, θα έχει πρόβλημα και θα είναι ανένταχτο στις νέες κοινωνίες.

- **Τι εννοείτε κώδικα;**

Κώδικας είναι να μάθει το παιδί να κάνει τα προγράμματα που δουλεύουν οι υπολογιστές. Να μάθει προγραμματισμό δηλαδή.

- **Για ποιο λόγο αν δεν ενδιαφέρεται, να σπουδάσει κάτι σχετικό;**

Γιατί σου καθαρίζει το μυαλό. Τις γνώσεις αυτές μπορεί κανείς να τις μάθει παράλληλα με τις σπουδές του. Είναι γλώσσες προγραμματισμού πολύ απλές, που δεν είναι απαραίτητο να έχουν σχέση με την επιλογή της ακαδημαϊκής μόρφωσης που επιθυμεί να πάρει ένα παιδί .

- **Παιδιά σε ποιες ηλικίες θα μπορούν να παρακολουθήσουν αυτά τα δωρεάν ιντερνετικά μαθήματα;**

Από 11-18.

- **Όσον αφορά τα θέματα ασφάλειας τι δραστηριότητες θα αναπτύξετε;**

Ήδη έχουμε μιλήσει με εταιρεία τηλεπικοινωνίας που θα αναλάβει όλο το κόστος, και πρόκειται να προχωρήσουμε σε πρόγραμμα επιμόρφωσης που έχει να κάνει με ενημέρωση-εξειδίκευση των γονέων πάνω στο διαδίκτυο. Έχουμε διαπιστώσει ότι το πρόβλημα το έχουν οι γονείς και είναι αρκετά μεγάλο, γιατί το παιδί ξέρει τα πάντα για το διαδίκτυο, ο γονιός δεν ξέρει σχεδόν τίποτα, με αποτέλεσμα το παιδί να κάνει ότι θέλει μέσα στο σπίτι κι ο γονιός να μην έχει ιδέα. Έτσι λοιπόν από τον Ιανουάριο ιδρύουμε την πρώτη Ακαδημία γονέων, όπου θα γίνεται διαδικτυακό εργαστήριο. Θα ξεκινήσουμε με 300 γονείς πιλοτικά. Μέλημα μας είναι να το επεκτείνουμε σε όσους περισσότερους μπορούμε, για να τους εξειδικεύσουμε σε ένα πρόγραμμα, το οποίο έχει να κάνει με τη γνώση μέσα από το διαδίκτυο, για τα παιδιά τους. Θα μάθουν πώς ένας γονιός θα μπορεί να επιτηρεί το παιδί του για αυτά που κάνει στο διαδίκτυο. Θα μάθουμε στους γονείς ποια συστήματα πρέπει να γνωρίζουν, για να είναι μαζί με τα παιδιά τους, όχι να τα ελέγχουν αλλά να είναι επί της ουσίας δίπλα τους.

- **Τον τελευταίο καιρό έχετε κάνει πολύ ενδιαφέρουσες ομιλίες για θέματα του διαδικτύου. Η εμπειρία σας είναι τεράστια, δεδομένη και γνωστή. Θέλω λοιπόν να μου πείτε ποιο κρίνετε αυτή τη στιγμή ότι είναι το πιο σοβαρό πρόβλημα στην ασφάλεια του διαδικτύου ειδικά για τα παιδιά.**

Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι το ραντεβού στα τυφλά με αγνώστους. Τα παιδιά γνωρίζουν ανθρώπους, μέσα από το ίντερνετ, βγαίνουν μαζί τους και 99% δεν είναι αυτοί που έχουν αρχικά παρουσιαστεί στα παιδιά. Με αποτέλεσμα να έχουμε αποπλανήσεις, κακοποιήσεις, και δυστυχώς πολλά παιδιά να είναι με ψυχολογικά προβλήματα, και η αιτία είναι ένα ραντεβού στα τυφλά. Να ξέρετε ότι σε αυτές τις περιπτώσεις η εγκληματικότητα είναι όπως το παγόβουνο. Είναι ελάχιστες περιπτώσεις καταγεγραμμένες και από κάτω είναι όλη η κρυφή εγκληματικότητα, αυτή που δεν δηλώνεται. Δηλαδή ένα κοριτσάκι που θα πάθει μία τέτοια ψυχική καταστροφή δεν θα πάει να το δηλώσει. Δυστυχώς είναι λίγα τα παιδιά που δηλώνουν αυτό το πάθημα. Και οι κακοποιήσεις είναι πολλές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο - ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

4.1. Έκθεση παιδιών μέσω της ενασχόλησης των γονιών με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Όπως όλοι γνωρίζουμε τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα (smartphones, tablets) μας παρέχουν αρκετές δυνατότητες αποτύπωσης καθημερινών μας και μη στιγμών και σε συνδυασμό με την ύπαρξη των κοινωνικών μέσων δικτύωσης (social media), η ανταλλαγή πληροφοριών φαντάζει αρκετά εύκολη και διασκεδαστική.

Μια τρυφερή εικόνα του παιδιού σας, μόλις σε λίγα δευτερόλεπτα μετά την αποτύπωση της μπορεί να βρεθεί στο προσωπικό σας λογαριασμό και να κατακλυστεί από «likes» και σχόλια φίλων σας. Η διαδικασία αυτή σαφέστατα γίνεται με ευχάριστη και άδολη διάθεση από τους γονείς, πόσο όμως αυτή σας η δραστηριότητα μπορεί να επηρεάσει το παιδί;

Έχει παρατηρηθεί, ότι πολλές αναρτήσεις που αφορούν παιδιά ξεκινούν ακόμα και από το μαιευτήριο, δηλαδή τη πρώτη μέρα της ζωής τους στο κόσμο. Με άλλα λόγια, μια εξαιρετικά χαρούμενη ημέρα θέλετε αυτόματα να τη «μοιραστείτε» με τη διαδικτυακή σας παρέα.

Πόσο επιζήμια μπορεί όμως να εξελιχθεί αυτή η ενέργεια;

Αρχικά δημιουργεί στο παιδί **ψηφιακά ίχνη** από τα πρώτα κιόλας στάδια της ζωής του, αφού γίνονται ορατά αρκετά στοιχεία του, σ' ένα πολύ μεγάλο φάσμα ατόμων τους οποίους το παιδί ενδεχομένως να αγνοεί.

Φανταστείτε λοιπόν, να πλησιάζει κάποιος άγνωστος -για το παιδί σας- και να του εξιστορεί δικές του αναμνήσεις ή παρελθοντικά γεγονότα, τα οποία είδε από ανάρτηση σας στα social media.

Στη συνέχεια, μια παιδική εικόνα μπορεί να αποτελέσει δέλεαρ και να ξεσηκώσει τις «ορέξεις» του κάθε παιδόφιλου, ο οποίος μπορεί να έχει δημιουργήσει λογαριασμό ακριβώς γι' αυτό το σκοπό, τη συλλογή και την αποθήκευση φωτογραφικού υλικού για προσωπική του ευχαρίστηση.

Επιπρόσθετα, από μια εικόνα μπορούν να **αποκαλυφθούν πληροφορίες** για διάφορα προσωπικά οικογενειακά σας στοιχεία ή συνήθειες (πχ. σχολικές εικόνες, εικόνες από τη γειτονιά σας κα.), οι οποίες να χρησιμοποιηθούν από έναν εκβιαστή, απαγωγέα ή παιδόφιλο ή ακόμα το παιδί να γίνει το ίδιο θύμα ενός ηλεκτρονικού εκφοβισμού (cyber bullying).

Συμπερασματικά, η έκθεση των παιδιών σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης καλό είναι να αποφεύγεται ή να γίνεται από προϋποθέσεις, αφού με την κοινοποίησή τους, οι ίδιοι οι γονείς -άθελα τους- επεμβαίνουν στην ιδιωτικότητα του, καθώς και η προβολή του αυτή μπορεί να γίνει προϊόν, το οποίο να εξυπηρετεί αθέμιτους σκοπούς αγνώστων ή μη χρηστών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

4.2. Συμβουλές για ορθή χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από γονείς

Αφού λάβουμε υπόψη μας όλα τα παραπάνω, χωρίς σαφέστατα να μιας πιάνει πανικός, αφού ο φόβος και ο πανικός είναι πάντοτε κακοί σύμβουλοι και μας οδηγούν σε υπερβολές, καλό θα ήταν να γνωρίζουν οι γονείς κάποιες συμβουλές για ορθή χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στη παιδική ηλικία.

- Αρχικά πρέπει να γνωρίζετε ότι πολλές ηλεκτρονικές πλατφόρμες, όπως αυτή του Facebook, απαγορεύει τη δημιουργία λογαριασμού σε παιδιά μικρότερα των 13 ετών. Έτσι εάν το παιδί σας είναι κάτω από την ηλικία αυτή και διατηρεί σελίδα έχουν οριστεί ψευδή ηλικιακά στοιχεία.
- Εάν επιθυμείτε να κοινοποιήσετε φωτογραφία ή βίντεο του παιδιού σας, οφείλετε να ελέγξετε το υλικό σας και η πράξη να γίνει μετά από ώριμη σκέψη.
- Προσέξτε τις πληροφορίες που επιλέγετε να «δώσετε». Αποφύγετε την εμφάνιση διεύθυνσης/τηλεφώνου/συννοικίας, πληροφορίες δηλαδή που αποτελούν προσωπικά δεδομένα.
- Σε καμιά περίπτωση μην δηλώνετε ετικέτα ονόματος πάνω στη φωτογραφία του παιδιού «tag». Οι πραγματικοί σας φίλοι έτσι κι αλλιώς το γνωρίζουν.
- Μην επιτρέπετε σε φίλους να κοινοποιούν φωτογραφικό υλικό του παιδιού σας, αφού δεν είστε σε θέση να γνωρίζετε που θα «ταξιδέψουν» διαδικτυακά οι εικόνες του.
- Εάν επιθυμείτε την ανάρτηση του παιδιού σας διαδικτυακά προτιμείστε μακρινές εικόνες έτσι ώστε να μην διαφαίνονται καθαρά τα στοιχεία του προσώπου. Επιπλέον, καλή λύση αποτελεί το «θόλωμα» στη περιοχή του προσώπου με κάποιο πρόγραμμα επεξεργασίας.

4.2.1. Νομοθετικό πλαίσιο αρχής προστασίας δεδομένων

Σύμφωνα με τον αρμόδιο φορέα Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ), οι φωτογραφίες αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 2 στοιχ. α' του ν.2472/1997, στο μέτρο που από αυτές δύναται να προσδιοριστούν, άμεσα ή έμμεσα, τα υποκείμενα των δεδομένων. Σύμφωνα με το άρθρο 5 του ίδιου νόμου, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του.

Παρόλα αυτά, σε περίπτωση που πρέπει να δημοσιευτεί κάποιο video ή φωτογραφίες κοντινές (π.χ. σε περίπτωση συμμετοχής σε διαγωνισμό ή Ευρωπαϊκό έργο) συνιστούμε να ζητήσετε τη γραπτή άδεια γονέα ή κηδεμόνα.

4.3. Εθισμένοι γονείς και ο αντίκτυπος στα παιδιά

Ζούμε σε μια εποχή που η πρόσβαση στο διαδικτυακό κόσμο έχει γίνει συνώνυμο της καθημερινότητας μας. Το διαδίκτυο και οι παροχές του δεν εξυπηρετούν μόνο επαγγελματικές ανάγκες, αλλά έχουν διεισδύσει και στο κομμάτι της ψυχαγωγίας (κυρίως μέσω των social media), ως εκ τούτου η επαφή αυτή είναι καθημερινή και συχνά πολύωρη.

Ο κυβερνοχώρος, αποτελεί κυριολεκτικά «παράθυρο» στο κόσμο, με αποτέλεσμα η ενασχόληση μαζί του να οδηγεί εύκολα στη παγίδα και τη τάση του εθισμού. Ο εθισμός αυτός, αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα διατήρησης ισορροπιών μεταξύ διαδικτυακής ενασχόλησης και συναναστροφής ακόμα και με τα αγαπημένα μας πρόσωπα.

Ποιος ο αντίκτυπος της υπεραπασχόλησης των γονέων στα παιδιά;

- **Νοσηρά πρότυπα**

Τα παιδιά εθισμένων με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης γονέων, μπορούν πιο εύκολα να γίνουν και ίδια θύματα εθισμού, αφού ο μιμητισμός στη παιδική ηλικία είναι αυξημένος. Οι γονείς αποτελούν πάντα πρότυπο για τα παιδιά, έτσι η υιοθέτηση εσφαλμένων προτύπων μπορεί να αποβεί μοιραία για το ίδιο.

- **Μείωση επικοινωνιακού διαλόγου**

Η προσκόλληση των γονέων σε διαδικτυακές δραστηριότητες έχει σαν αποτέλεσμα την έλλειψη ουσιαστικής επικοινωνίας με το παιδί. Ο ποιοτικός διάλογος, μεταξύ γονέα – παιδιού ειδικά στα πρώτα στάδια της ζωής του κρίνεται αναγκαίος, αφού διαμορφώνεται η προσωπικότητα του και μέσω αυτού ενισχύεται η ικανότητα διατύπωσης των σκέψεων και προβληματισμών του. Έτσι η έλλειψη αυτού, επιφέρει απόσταση στη σχέση τους και μελλοντικά συναισθηματικά κενά.

- **Αίσθημα παραγκωνισμού και ανταγωνισμού**

Σύμφωνα με μελέτη της AVG Technologies που συμμετείχαν πάνω από 6.000 παιδιά από Ευρώπη, Αυστραλία, ΗΠΑ, οι επιστήμονες συμπέραναν ότι 32% των παιδιών νιώθουν ασήμαντα όταν οι γονείς τους υπερασχολούνται με το διαδίκτυο και τις εφαρμογές τους. Επιπρόσθετα, τα παιδιά αναπτύσσουν ένα αίσθημα ανταγωνισμού με τη Τεχνολογία, αφού «κλέβει» την προσοχή των γονιών τους και το αίσθημα αυτό αρκετά συχνά καταβάλλει τον ψυχισμό τους.

Συμπερασματικά, η διαδικασία αυτή, μπορεί να δημιουργήσει σύνθετα προβλήματα σε παροντικό αλλά και σε μελλοντικό χρόνο στη ψυχοσύνθεση του παιδιού. Έτσι κρίνεται αναγκαία, η σωστή οριοθέτηση χρόνου και προτεραιοτήτων προς αποφυγή μεγάλης γκάμας προβλημάτων που μπορούν να δημιουργηθούν στο παιδί.

4.3.1. Γενεόγραμμα

Η βασική υπόθεση στην οποία στηρίζεται η λειτουργία του γενεογράμματος είναι ότι τα συμπτώματα αντανακλούν τη προσπάθεια προσαρμογής ενός συστήματος στο συνολικό

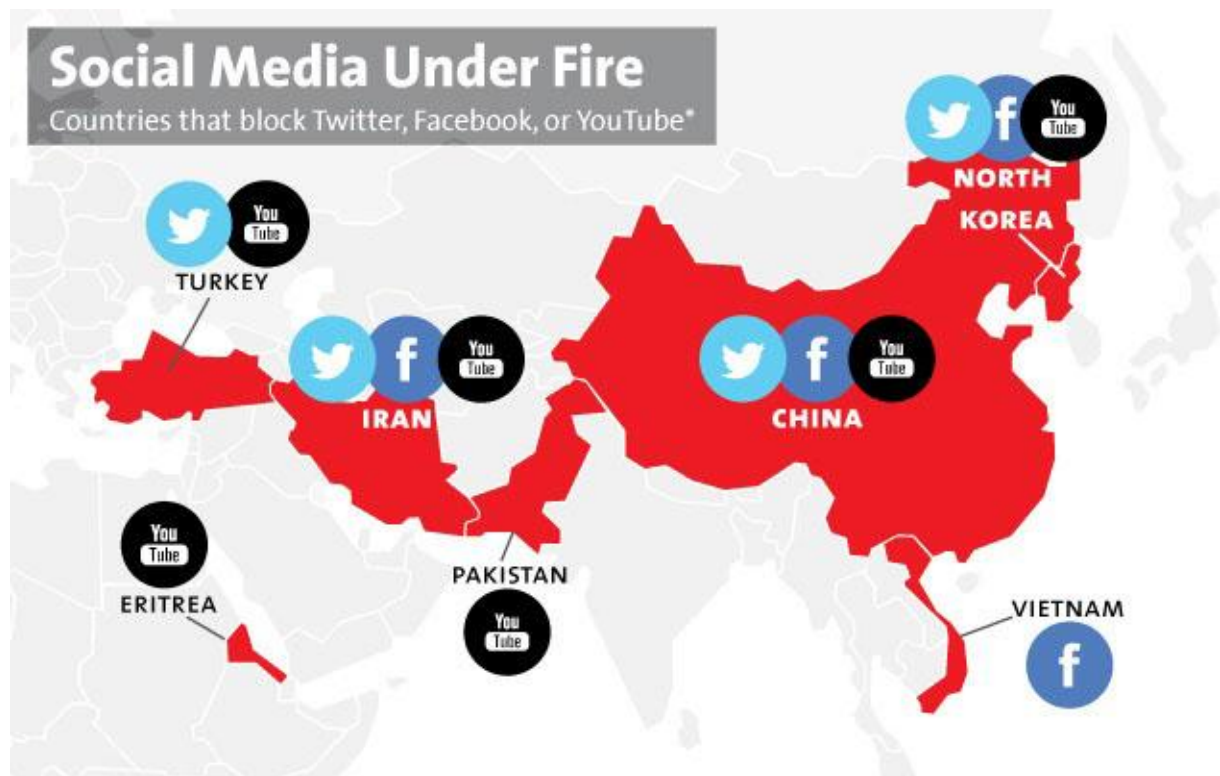
πλαίσιο, κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου. Συγκεκριμένα, περιστατικά που συμβαίνουν στο εδώ-και-τόρα συνδέονται άμεσα με σημεία στο κύκλο ζωής της οικογένειας. Το γενεόγραμμα, αφορά στην ιστορία της οικογένειας του κάθε συζύγου ξεχωριστά. Μελετώντας το, αναδύεται τόσο η βιολογική όσο και η ψυχοκοινωνική ιστορία του ατόμου (Κορρέ, 2011).

Ωστόσο, τα γεγονότα-συμπτώματα εμφανίστηκαν είτε για να διατηρήσουν είτε για να αλλάξουν ένα πρότυπο που σχετίζεται με το παρελθόν, είτε για να προστατεύσουν τη κληρονομιά που προέρχεται από προηγούμενες γενιές. Πρόκειται λοιπόν, για μια πολυγενεολογική μεταβίβαση στα πρότυπα των οικογενειών. Γονείς που έχουν μεγαλώσει για παράδειγμα σε κλίμα βίας, είναι πολύ συχνό το φαινόμενο το κλίμα αυτό να το μεταφέρουν και στα παιδιά τους. Σε αντίθεση με γονείς που έχουν μεγαλώσει σε ένα ήρεμο και σταθερό περιβάλλον με ξεκάθαρες αξίες και αρχές φαίνεται να διαπαιδαγωγούν και να γαλουχούν πιο σωστά τα παιδιά τους. (Κορρέ, 2011)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο – ΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

5.1. Χώρες που απαγορεύουν τη χρήση social media.

Επεξεργαζόμενοι το φάκελο μέσα κοινωνικής δικτύωσης διαπιστώσαμε ότι υπάρχουν χώρες οι οποίες έχουν απαγορεύσει την πρόσβαση σε διάφορους κοινωνικούς ιστότοπους στο κυβερνοχώρο. Ήταν μια διαπίστωση που έρχεται σε πλήρη αντιδιαστολή με τη χώρα μας. Παρακάτω λοιπόν θα παρατεθούν οι χώρες αυτές.

Εικόνα 29: Χώρες που έχουν απαγορεύσει τη χρήση social media.

Πηγή: <https://twitter.com/SupportArmenia/status/807579199749976064>

Κίνα: Η Κίνα απαγόρευσε με τη μορφή μπλοκαρίσματος το Facebook, το Twitter και το YouTube το 2009. Το γεγονός αυτό προέκυψε ύστερα από μια ειρηνική διαμαρτυρία κατά των Ουιγούρων (μουσουλμανική μειονότητα της Κίνας), η οποία είχε ως αποτέλεσμα θανατηφόρες ταραχές στη χώρα. Το Σεπτέμβριο του 2013 η Κινέζικη Κυβέρνηση σταμάτησε τη λογοκρισία ξένων ιστοσελίδων στην ελεύθερη ζώνη εμπορίου της.

Τουρκία: Η Τούρκικη Κυβέρνηση απαγόρευσε τη πρόσβαση όλης της χώρας από το YouTube, το Twitter με σκοπό τη καταστολή των αντικυβερνητικών «φωνών» πριν τις εκλογές. Ο Recep Tayyip Erdogan ανέφερε χαρακτηριστικά ότι «τα social media διευκολύνουν την εξάπλωση των wiretapped ηχογραφήσεων και αυτό είναι πολιτικά επιζήμιο».

Ιράν: Το Ιράν μπλόκαρε κι αυτό την πρόσβαση σε Facebook, Twitter, YouTube το 2009, ύστερα από τις αμφισβητούμενες εκλογές του.

Βιετνάμ: Υπήρξαν εκτεταμένες νύξεις για αποκλεισμό του Facebook στο Βιετνάμ, όμως δεν πραγματοποιήθηκε αφού πολλοί πολίτες το εν λόγω κοινωνικό δίκτυο. Το Σεπτέμβριο του 013 όμως ψηφίστηκε η απαγόρευση αναρτήσεων με αντικυβερνητικό χαρακτήρα.

Πακιστάν: Το Σεπτέμβριο του 2012 το Πακιστάν προχώρησε σε αποκλεισμό του YouTube, όταν η ιστοσελίδα αρνήθηκε την αφαίρεση αντι – ισλαμικού βίντεο και προκλήθηκαν έντονες διαμαρτυρίες στη χώρα.

Βόρεια Κορέα: Στη Βόρεια Κορέα είναι γενικότερα περιορισμένη η πρόσβαση στο Internet.

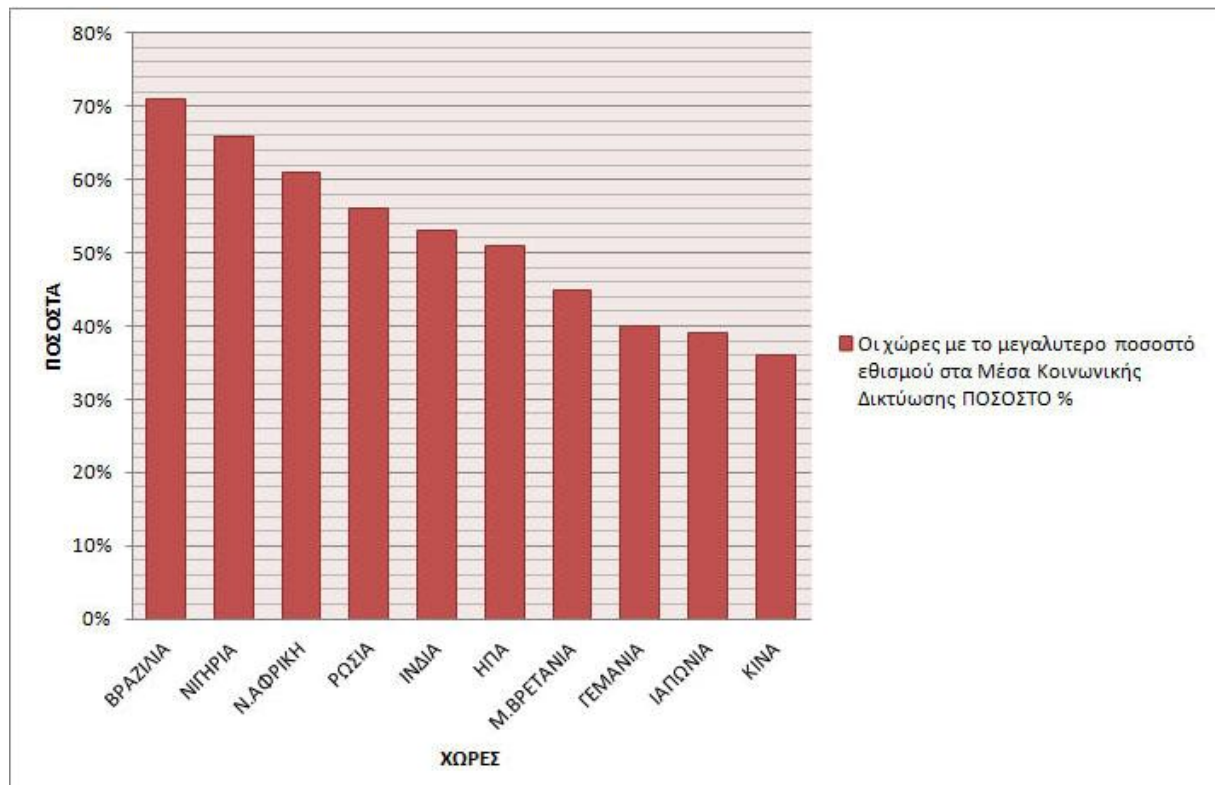
Ερυθραία: Το 2011 δύο από τους μεγαλύτερους παρόχους υπηρεσιών Διαδικτύου μπλόκαραν το YouTube. Η κυβέρνηση απαιτεί από όλους τους παρόχους υπηρεσιών Διαδικτύου να χρησιμοποιούν μια κρατικά ελεγχόμενη διαδικτυακή υποδομή. Η Ερυθραία αναφέρεται μια από τις πιο λογοκριμένες χώρες του κόσμου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το Twitter, το οποίο χρησιμοποιήθηκε ως «εργαλείο» οργάνωσης της Αραβικής Άνοιξης απαγορεύτηκε εν μέρει ή πλήρως από αρκετές κυβερνήσεις το 2011. Ανάμεσά τους η Αλγερία, η Τυνησία, η Αίγυπτος, το Καμερούν και το Μαλάουι.

Η Λευκορωσία προέβει σε αποκλεισμό του Twitter το 2011 για καταστολή αντικυβερνητικών διαδηλώσεων. Την ίδια χρονιά στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο Πρωθυπουργός Ντεβίντ Κάμερον απείλησε για απαγόρευση της κοινωνικής δικτύωσης, όπως Twitter, Facebook όμως η απειλή του δεν έγινε πράξη.

5.2. Ποιες χώρες παρουσιάζουν αυξημένα δείγματα εθισμού

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε περίπου σε 1000 άτομα με σκοπό την εξαγωγή συμπεράσματος σχετικά με το θέμα του εθισμού στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης από την εταιρεία συμβούλων – ερευνών AT Kearney προκύπτουν τα παρακάτω στοιχεία – συμπεράσματα .

Εικόνα 30: Αυξημένα δείγματα εθισμού ανά τον κόσμο

Πηγή: <http://gr.pcmag.com/epheboi/9714/news/anesukhetikes-sumperiphores-exarteses-ton-ephebon-sto-intern>

Την πρωτιά κατέλαβε η **Βραζιλία** μιας και η χρήση smartphones σε συνάρτηση με το πολυάριθμο νεανικό πληθυσμό ήταν αρκετή για να λάβει την πρώτη θέση στη κατάταξη. Αναλυτικότερα το **71%** των χρηστών συνδέονται μια φορά την ώρα στα social media ανελλιπώς.

Ακολουθεί η **Νιγηρία** όπου εκεί το **66%** συνδέεται και αυτό μια φορά ανά ώρα σε χώρους κοινωνικής δικτύωσης.

Ακολουθεί η **Ν. Αφρική** με ποσοστό **61%**, η **Ρωσία** με **56%**, στην **Ινδία** το **53%**, στις **ΗΠΑ** το **51%**, στη **Μ. Βρετανία** το **45%**, στη **Γερμανία** το **40%**, στην **Ιαπωνία** το **39%** και στη **Κίνα** το **36%**.

Καταλήγοντας οι παραπάνω χώρες έδειξαν με αρκετά υψηλά ποσοστά τις εθιστικές τους διαθέσεις ως προς τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

5.3. Παγκόσμια αξιοσημείωτα περιστατικά

Δεν είναι λίγες οι φορές που η σχέση των παιδιών με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, μας έχουν απασχολήσει σε Παγκόσμιο επίπεδο. Πραγματοποιώντας έρευνα σε διαδίκτυο, εφημερίδες και συγγράμματα, εντοπίσαμε κάποια αξιοσημείωτα περιστατικά, τα οποία είδαν το φως της δημοσιότητας και αποτέλεσαν τροφή για σκέψη.

- **ΗΠΑ: Αυτοκτονία 11χρονου ύστερα από φάρσα στα social media**

Ο 11χρονος Tysen Benz το Μάρτιο του 2017, από το Michigan των Ηνωμένων Πολιτειών, προέβη σε αυτοκτονία ύστερα από φάρσα, την οποία έστησε το 13χρονο κορίτσι του, μαζί με μια ομάδα φίλων της ίδιας ηλικίας, οι οποίοι αναπαρέστησαν τη δική της εικονική «αυτοκτονία» και στη συνέχεια την δημοσίευσαν στα social media. Ο 11χρονος, μη μπορώντας να αντέξει την «απώλεια» αποφάσισε να κρεμαστεί.

Η μητέρα του Benz, μιλώντας στη New York Post, δηλώνει έντονη την προτροπή της απέναντι στην δράση και τον πόλεμο κατά του bullying στα social media.

- **Μεξικό: Αυτοπυροβολήθηκε καταλάθος για μια... selfie**

Ο μεξικανικής καταγωγής Oscar Otero Aguilar, στο βωμό των «likes» στα μέσα κοινωνικής, αποφάσισε να βγάλει μια φωτογραφία τον εαυτό του, κρατώντας ένα όπλο. Όπως όλα έδειξαν, το όπλο ήταν γεμάτο και στη προσπάθεια ιδανικής λήψης εκπυρσοκρότησε με αποτέλεσμα ο νεαρός να βρει τραγικό θάνατο.

- **Ρουμανία: Νεκρή λόγω άγνοιας ηλεκτροφόρων συρμάτων**

Για τον ίδιο λόγο έχασε και το Μάιο του 2015 τη ζωή της και η Anna Ursu, στην πόλη Iasi της Ρουμανίας, η οποία σκέφθηκε να ποζάρει σηκώνοντας το ένα πόδι της στον αέρα σε σιδηροδρομικό σταθμό της περιοχής. Η ύπαρξη όμως ηλεκτρικού πεδίου, από τα ηλεκτροφόρα σύρματα, είχε σαν αποτέλεσμα να σταλούν 27.000 βολτ στο σώμα της, έτσι το νεαρό κορίτσι κατέληξε στα τραύματα του.

- **ΗΠΑ: Live μετάδοση ομαδικού βιασμού 15χρονης**

Σάλο είχε προκαλέσει στη κοινή γνώμη ο βιασμός 15χρονης κοπέλας από τις ΗΠΑ, ο οποίος μάλιστα προβλήθηκε ζωντανά μέσω του Facebook live.

Σύμφωνα με το βρετανικό ειδησεογραφικό δίκτυο BBC, το βιασμό της 15χρονης παρακολουθούσαν σε live μετάδοση περίπου 40 χρήστες, παρ' όλα αυτά κανένας δεν αντέδρασε ή ανέφερε το περιστατικό στις αρχές.

- **Ελλάδα: Νεκρός 15χρονος που έπεσε από τα 60 μέτρα βγάζοντας selfie**

Σοκ έχει προκαλέσει στη κοινή γνώμη ο θάνατος ενός 15χρονου αγοριού από το Κερασίμι Αττικής που έχασε τη ζωή του κατά τη προσπάθεια λήψης μιας φωτογραφίας selfie, την οποία σκόπευε στη συνέχεια να αναρτήσει σε γνωστό μέσο κοινωνικής δικτύωσης, όταν χάνοντας την ισορροπία του από 60 μέτρα ύψος, βρέθηκε αρχικά σοβαρά τραυματισμένος και στη συνέχεια κατέληξε.

- **ΗΠΑ (Λουιζιάνα): Πατέρας μαστιγώνει την 14χρονη κόρη του επειδή κατέβασε το Snapchat**

Σοκ προκαλούν οι εικόνες από το βίντεο που δείχνει έναν πατέρα να μαστιγώνει με τη ζώνη του και στη συνέχεια να ξυρίζει το κεφάλι ενός κοριτσιού στη Λουιζιάνα επειδή κατέβασε στο κινητό της την εφαρμογή Snapchat. Ο 33χρονος πατέρας Άλεξ Χάρισον αμετανόητος μάλιστα για τις πράξεις του κοινοποίησε το βίντεο στο Facebook και το Snapchat, κίνηση που – ευτυχώς – οδήγησε στη σύλληψή του. Ο Χάρισον μαστίγωσε με τη ζώνη του τουλάχιστον 50 φορές το κορίτσι αδιαφορώντας για τις κραυγές του. «Αυτό σημαίνει να είσαι ενήλικας» κατέληξε ο Χάρισον στο βίντεο-σοκ.

5.3.1. Το φαινόμενο της Μπλε Φάλαινας (Blue Whale)

Το Blue Whale Challenge είναι ένα σκληρό διαδικτυακό παιχνίδι στο οποίο οι νέοι αναλαμβάνουν να φέρουν εις πέρας μια σειρά προκλήσεων, που εκ πρώτης όψεως είναι φαινομενικά αβλαβείς. Στη πορεία του παιχνιδιού όμως γίνονται ολοένα και πιο ριψοκίνδυνες ή επικίνδυνες. Τα παιδιά έχουν στη διάθεσή τους 50 ημέρες για να ολοκληρώσουν την προσπάθειά τους. Οι προκλήσεις αυτές περιλαμβάνουν μια σειρά ενεργειών όπως την παρακολούθηση ταινιών με βίαιο περιεχόμενο και την υιοθέτηση αυτοκαταστροφικών συμπεριφορών (χαράζουν μια φάλαινα στο χέρι με ένα ξυράφι). Για να ολοκληρωθεί η κάθε φάση του παιχνιδιού, οι νέοι πρέπει οπωσδήποτε να στείλουν μια φωτογραφία τους, ως απόδειξη της εμπειρίας τους. Η τελευταία πρόκληση καλεί τον συμμετέχοντα να κερδίσει το παιχνίδι, αυτοκτονώντας.

Αναμφίβολα αντιλαμβανόμαστε ότι πρόκειται για ακόμη ένα μείζον ζήτημα που δείχνει πόσο μεγάλη επιρροή έχουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Twitter, Instagram κ.ά) στη ζωή των εφήβων αλλά και σε πόσο ισχυρό και επικίνδυνο εργαλείο ενδέχεται να μετατραπούν.

Ανησυχητικά σημεία:

- έντονες αλλαγές διάθεσης
- ευερεθιστότητα
- ευθιξία
- κοινωνική απομόνωση
- αλλαγές στα ενδιαφέροντα
- το να περνά περισσότερο χρόνο μπροστά από τον υπολογιστή, ψάχνοντας ύποπτες ιστοσελίδες
- αίμα στα ρούχα (αυτοτραυματισμός)
- προβλήματα ύπνου (αϋπνία κατά τη διάρκεια της νύχτας, υπνηλία κατά τη διάρκεια της ημέρας)

Περιστατικά – Μαρτυρίες γονέων θυμάτων

Ελλάδα: Ένας πατέρας διαπίστωσε κάποιες ενέργειες που λάμβαναν χώρα στο σχολείο της εννιάχρονης κόρης του και έντρομος συνειδητοποίησε ότι ήρθε αντιμέτωπος με το φαινόμενο της μπλε φάλαινας. Σοκαρισμένος αποφάσισε να αναρτήσει δημόσια σε λογαριασμό που διατηρούσε σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης τα όσα του εκμυστηρεύτηκε η κόρη του με σκοπό την αποφυγή παρόμοιων περιστατικών. Συγκεκριμένα η ανάρτηση του αναφέρει: «ΠΡΟΣΟΧΗ. Η κόρη μου (9 ετών) ήρθε από το σχολείο και μου είπε συμμαθήτριά της "γρατζουνίστηκε" παίζοντας την καινούργια μάλιστα που λέγεται "Μπλε Φάλαινα"... Σοκαρισμένος και μόνο που ήξερε η μικρή μου τι είναι η μπλε φάλαινα, την "ψάρευα" για πληροφορίες.... Από άλλα παιδιά στο σχολείο το έμαθε.... Θα προβώ σε ενημέρωση των γονέων... Για τους μη γνώστες επίτηδες δεν γράφω τι είναι η "Μπλε Φάλαινα" για να ψάξετε και τα θύματά του! Προσοχή μιλήστε στα παιδιά σας. Παρακαλώ κοινοποιήστε».

Κολομβία: Η μητέρα της 13χρονης Maylen που πριν λίγες μέρες βρέθηκε απαγχονισμένη, αδυνατεί να περιγράψει τον πόνο που νιώθει ισχυρίζεται, πως δεν ήξερε ότι η κόρη της είχε πέσει στα δίχτυα της θανάσιμης πρόσκλησης που ονομάζεται «Μπλε Φάλαινα». Η Maylen, αυτοκτόνησε σε μια πόλη στην Κολομβία καθώς είχε φτάσει στην τελικό στάδιο του

παιχνιδιού. Κανείς, ούτε καν οι φίλοι της, δεν γνώριζαν γιατί η μικρή Maylen αποφάσισε να δεχτεί την θανάσιμη πρόκληση και έφτασε να βάλει η ίδια τέλος στη ζωή της.

«Μαμά, υπάρχουν μπλε φάλαινες;» είχε ρωτήσει μια μέρα η 13χρονη και η μητέρα της απάντησε αθώα πως υπάρχουν, αλλά είναι είδος υπό εξαφάνιση. Ήταν το πρώτο πράγμα που σκέφτηκε και δεν είχε την παραμικρή ιδέα τι σήμαινε αυτή η ερώτηση της κόρης της, αφού η ίδια δεν έτυχε να γνωρίζει το φαινόμενο-μάστιγα της εποχής.

Ουκρανία: Η 12χρονη Kysluk η οποία απαγχονίστηκε, βρέθηκε νεκρή στον αχυρώνα του σπιτιού της στο χωριό Rudka της δυτικής Ουκρανίας, αφότου παρακολούθησε στο διαδίκτυο βίντεο με αυτοκτονίες, ενώ έψαξε και πληροφορίες σχετικά με τον καλύτερο τύπο σχοινιών που θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει. Παράλληλα, το νεαρό κορίτσι είχε εκφράσει ενδιαφέρον στο να μάθει πώς να φτιάχνει θηλιά με σχοινί. Η Kysluk φαίνεται πως οδηγήθηκε στην αυτοκτονία, αφότου έλαβε αυτή την εντολή από τον «αρχηγό της οργάνωσης».

Ο δημιουργός της Μπλε Φάλαινας

Ο άνθρωπος που κρύβεται πίσω από το αρρωστημένο «παιχνίδι αυτοκτονίας» είναι ο 21χρονος ρωσικής καταγωγής Philipp Budeikin (γνωστός και με το ψευδώνυμο Philipp Lis). Σύμφωνα με τα δημοσιεύματα κατηγορείται για υποκίνηση τουλάχιστον 16 αυτοκτονιών στις οποίες είχε άμεσα εμπλακεί. Βρίσκεται ήδη σε φυλακή της πατρίδας του και το παράδοξο είναι ότι εξακολουθεί να δέχεται ερωτικές επιστολές κυρίως από έφηβες. Ο Ρώσος ο οποίος συνελήφθη το Δεκέμβριο του 2016, έχει ομολογήσει τα εγκλήματά του και με κυνισμό αφού θεωρεί τα θύματά του «βιολογικά απόβλητα». Επίσης, ομολογεί ότι χαίρεται που πέθαναν και πως η δοκιμασία αυτή «καθαρίζει την κοινωνία». Σε συνέντευξή του στην εφημερίδα SaintPetesburg, υποστήριξε πως οι έφηβοι «πέθαναν χαρούμενοι, τους έδωσα ότι δεν είχαν στην πραγματική ζωή... τη ζεστασιά, την κατανόηση και την επικοινωνία».

Πιθανότατα, τα νεαρά κορίτσια που ερωτεύτηκαν τον Philipp Lis δεν έλαβαν αρκετή γονεϊκή αγάπη και προσοχή και αυτός ο όμορφος νέος τους έδωσε μέσα από το Διαδίκτυο κάποια υποστήριξη και την προσοχή που επιδίωκαν (Veronika Matyushina, 2017).

Ο Budeikin γνώριζε καλά τι έπρεπε να κάνει για να έχει το αποτέλεσμα που ήθελε. Ξεκινώντας από το 2013 και από τότε έχει τελειοποιήσει την τακτική που θα ακολουθούσε. Αυτός και οι βοηθοί του αρχικά προσέλκυσαν τα παιδιά σε ομάδες στο VK (δημοφιλής πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης στη Ρωσία). Ο στόχος τους ήταν να δελεάσουν όσο το δυνατόν περισσότερα παιδιά και στη συνέχεια να καταλάβουν εκείνα που θα ήταν περισσότερο επιρρεπή σε ψυχολογική χειραγώγηση. Από τα 20.000 άτομα, ήξεραν ότι μόνο 20 θα ήταν κατάλληλα (Anton Breido, 2017).

5.4. Ελλάδα: ποια η σχέση των παιδιών με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Γνωρίζουμε ότι ζούμε σε μια εποχή που η Τεχνολογία καλπάζει σε Παγκόσμιο επίπεδο. Η Τεχνολογία έχει εισβάλλει στις ζωές όχι μόνο των ενηλίκων, αλλά και στα παιδιά. Γεγονός που επιβεβαιώνεται από ιστότοπους/ πλατφόρμες που απευθύνονται αποκλειστικά σ' αυτά. Εάν περιορίζαμε την έρευνα στην χώρα μας είναι αξιοσημείωτα τα συμπεράσματα που έχουν ληφθεί για τη σχέση που έχουν τα ελληνόπουλα με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media).

Σύμφωνα λοιπόν με έρευνα της Μονάδας Εφηβικής Υγείας της Β΄ Παιδιατρικής Κλινικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Νοσοκομείο Παίδων «Π. & Α. Κυριακού» στην οποία συμμετείχαν 655 παιδιά του δημοτικού, εκ των οποίων το 54,3% ήταν αγόρια, τα αποτελέσματα για τη χώρα μας ήταν τουλάχιστον εντυπωσιακά. Πιο αναλυτικά:

- Το παιδί έρχεται κατά μέσο όρο σε επαφή με το διαδίκτυο στα 6,2 έτη.
- Το 51,2% διατηρεί τουλάχιστον έναν λογαριασμό σε σελίδα κοινωνικής δικτύωσης π.χ. Facebook.
- Παραπάνω από 2 ώρες , σχολική περίοδο (καθημερινή μέρα) χρησιμοποιεί το Facebook το 18,5%.
- Παραπάνω από 2 ώρες σε μέρα αργίας (σ/κ ή άλλη αργία) χρησιμοποιεί το Facebook το 36%.
- Το 37% των παιδιών χρησιμοποιεί φορητές συσκευές (tablets ή παρόμοιες).
- Το 20% των παιδιών χρησιμοποιεί το κινητό τηλέφωνο καθημερινά.
- Το 52% των παιδιών αναφέρουν ότι γνωρίζουν πολλά περισσότερα σχετικά με τη τεχνολογία σε σχέση με τους γονείς τους.
- Σε καθημερινή βάση το 39% χρησιμοποιεί τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για επικοινωνία και κοινωνική δικτύωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο- ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΕΣΩ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

6.1. Η έννοια της έρευνας

Έρευνα είναι η δημιουργική εργασία που αναλαμβάνεται σε συστηματική βάση αποσκοπώντας την αύξηση του αποθέματος γνώσης. Στην έρευνα, μπορεί να μην προσδοκάται ή να προσδοκάται η χρήση του αποθέματος γνώσης για την επινόηση νέων εφαρμογών (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης- Επιτροπή Ερευνών, 2009).

Είναι μια συστηματική και καλώς σχεδιασμένη διαδικασία για την επίλυση προβλημάτων με βάση την εμπειρική πραγματικότητα (Παρασκευόπουλος, 1993: 85).

6.1.1. Είδη επιστημονικής έρευνας

- **Περιγραφικές έρευνες** που μέσα από τη χρήση π.χ. ερωτηματολογίων ή συνεντεύξεων αποσκοπούν να αξιολογήσουν τη στάση-συμπεριφορά μιας ομάδας ατόμων ή ατόμων μεμονωμένα.
- Έρευνες που χρησιμοποιούν την **παρατήρηση** (συχνά κάνοντας χρήση μέσων όπως το βίντεο ή η φωτογραφία) για να καταγράψουν-αναλύσουν τις συμπεριφορές των συμμετεχόντων στην έρευνα (π.χ. παρατήρηση παιδιών σε σχολική τάξη).
- **Πειραματικές έρευνες** που λαμβάνουν χώρα σε εργαστήρια (π.χ. ιατρικής).
- **Ποιοτικές έρευνες** που χαρακτηρίζονται από τη συνεχή και άμεση παρουσία του ερευνητή σε όλη τη διάρκεια της έρευνας με σκοπό τη συλλογή και ανάλυση όλων των πληροφοριών.

6.2. Θέμα και σκοπός της έρευνας

Το θέμα το οποίο ερευνήσαμε αφορά τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στη παιδική ηλικία. Σκοπός της εν λόγω μελέτης είναι η λεπτομερής και ουσιαστική καταγραφή στοιχείων που αφορούν στην επαφή των παιδιών με τα κοινωνικά δίκτυα κάνοντας σαφή αναφορά στις θετικές αλλά και αρνητικές διαστάσεις του θέματος στη σύγχρονη κοινωνία.

6.2.1. Πρωτογενής και Δευτερογενής Έρευνα

Πρωτογενείς πηγές πληροφόρησης θεωρούνται όσες περιγράφουν ένα γεγονός ή είναι τα αποτελέσματα μιας έρευνας χωρίς όμως να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας ή

αξιολόγησης. Πρόκειται δηλαδή για πρωτότυπο υλικό που δεν έχει υποστεί ερμηνεία, σύνοψη ή αξιολόγηση από έτερο άτομο/ομάδα.

Οι τρόποι διεξαγωγής της συγκεκριμένης έρευνας σύμφωνα με τον Chisnal είναι οι ακόλουθοι :

- Χρήση ερωτηματολογίου
- Συνεντεύξεις σε βάθος
- Με τη μέθοδο της παρατήρησης
- Με πειραματισμό

Η πρωτογενής έρευνα περιλαμβάνει τη δημοσίευση και την επόμενη αξιολόγηση από ομότιμους σχετικά με την αξία της έρευνας. Με αυτό τον τρόπο η πρωτογενής έρευνα συμβάλει στην πρόοδο της ανθρώπινης γνώσης. (Dallas Theological Seminary, 2010)

Η δευτερογενής έρευνα, διεξάγεται με τη συγκέντρωση και αξιολόγηση πληροφοριών που έχουν συλλεχθεί ήδη από προηγούμενη πρωτογενής έρευνα. Σημαντικό κριτήριο για τη χρήση στοιχείων που η συλλογή τους έγινε στα πλαίσια άλλης έρευνας είναι η γνώση και κατανόηση των περιορισμών που προκύπτουν. Η δευτερογενής έρευνα μπορεί να είναι δημιουργική αλλά μπορεί ακόμη και να είναι πρωτόγνωρη με τη κυριολεκτική έννοια , καθώς κάτι στη σύνθεση της ή στα επιχειρήματα της να είναι πραγματικά ξεχωριστό και μοναδικό. Αλλά η δευτερογενής έρευνα δεν έχει συσσωρευτική συμβολή στην ανθρώπινη γνώση (Dallas Theological Seminary, 2010).

6.2.2. Ποσοτική Έρευνα

Στις Κοινωνικές Επιστήμες, η ποσοτική έρευνα αναφέρεται στη συστηματική εμπειρική έρευνα σε ποσοτικές ιδιότητες και φαινόμενα και στις σχέσεις μεταξύ τους. Ο στόχος της ποσοτικής έρευνας είναι να αναπτυχθούν και να χρησιμοποιηθούν τα μαθηματικά πρότυπα, οι θεωρίες ή/ και οι υποθέσεις σχετικά με το φαινόμενο που εξετάζεται.

Η ποσοτική έρευνα γίνεται γενικά χρησιμοποιώντας επιστημονικές μεθόδους, οι οποίες μπορούν να περιλαμβάνουν:

- Τη παραγωγή μοντέλων- προτύπων, θεωριών και υποθέσεων
- Την ανάπτυξη των οργάνων και των μεθόδων για τη μέτρηση
- Πειραματικούς ελέγχους και χειρισμούς των μεταβλητών
- Συλλογή των εμπειρικών στοιχείων
- Διαμόρφωση και ανάλυση των στοιχείων
- Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων

6.2.3. Η έννοια των ερωτηματολογίων

Το ερωτηματολόγιο είναι μια μέθοδος ανάλυσης που αποσκοπεί στη συλλογή πληροφοριών. Μέσο αυτού μπορούμε να εκφράσουμε τα όποια ερωτήματα έχουμε και επιθυμούμε να μας το συμπληρώσει μια μερίδα ατόμων με σκοπό την εξασφάλιση ασφαλών συμπερασμάτων . Στην περίπτωση που επιλεγεί το ερωτηματολόγιο ως μέθοδο ανάλυσης είναι πολύ

σημαντικό να δούμε ποια θα είναι η δομή του ερωτηματολογίου και ποιες ερωτήσεις θα περιέχει. Πιθανή δομή που μπορεί να έχει ένα ερωτηματολόγιο είναι να είναι ανοικτό και να ζητά απλή περιγραφή από τον ερωτώμενο για κάτι που έχει ερωτηθεί ή να έχει τη μορφή καταλόγου, ο οποίος περιέχει ερωτήσεις και ο ερωτώμενος απαντά με συγκεκριμένες απαντήσεις. Το πλεονέκτημα του ερωτηματολογίου είναι ότι όταν υπάρχει μεγάλος αριθμός θέσεων που πρέπει να αναλυθούν τότε απαιτείτε λιγότερος χρόνος για τον αναλυτή σε σχέση με τη μέθοδο της συνέντευξης. Μειονέκτημα του είναι ότι η συμπλήρωση του απαιτεί πολύ χρόνο, ότι δεν είναι σε θέση το ερωτηματολόγιο να μας παρέχει σε βάθος την πληροφόρηση που χρειαζόμαστε. Σημαντικό επίσης μειονέκτημα είναι ότι κάποιοι ερωτώμενοι φέρουν δυσκολία στην γραπτή έκφραση τους και αυτό δημιουργεί δυσκολία στον ερευνητή, που έτσι κι αλλιώς δεν έχει τη δυνατότητα με τη μέθοδο αυτή να διευκρινίσει σημεία τα οποία δεν κατανοεί πλήρως και να πάρει τις πληροφορίες που τον ενδιαφέρουν. Η ακρίβεια των αποτελεσμάτων σχετίζεται με το πόσο πρόθυμοι και ικανοί είναι αυτοί που καλούνται να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο. (Παπαστεφανάκη, 2006)

6.2.4. Η έννοια της συνέντευξης

Η συνέντευξη αποτελεί μια βασική μέθοδο ανάλυσης και θεωρείται ίσως η πιο διαδεδομένη από όλες τις μεθόδους. Σαν διαδικασία απαιτεί χρόνο από τον αναλυτή και αρκετές ικανότητες, όμως δίνει τη δυνατότητα στον αναλυτή να κάνει λεπτομερή και σαφή αναφορά σε δραστηριότητες που τον αφορούν. Πλεονέκτημα της συνέντευξης, είναι ότι επιτρέπει στον εκάστοτε συνεντευξιαζόμενο να αναφέρει δραστηριότητες και συμπεριφορές που ίσως να μην ερχόταν με κάποιο άλλο τρόπο στην επιφάνεια, όπως και ότι παρέχει μεγάλο αριθμό πληροφοριών, προσφέρει ευελιξία και είναι εύκολο να οργανωθεί σαν διαδικασία. (Παπαλεξανδρή;Μπουραντάς, 2003).

Μειονέκτημα των συνεντεύξεων είναι ότι μπορεί να διαστρεβλωθούν οι πληροφορίες από τον ερευνητή, όπως και ότι μπορεί να είναι αρκετά χρονοβόρα η διαδικασία σε κάποιες περιπτώσεις. (Τερζίδης ;Τζωρτζάκης , 2004).

6.3. Περιγραφή ερωτηματολογίου

Το παρόν ερωτηματολόγιο συντάχθηκε με απώτερο σκοπό τη συλλογή δεδομένων που παρουσιάζουν τη συχνότητα ενασχόλησης των παιδιών με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τις αιτίες που τους οδηγούν στη πολύωρη επαφή με τα κοινωνικά μέσα, την θέση του οικογενειακού περιβάλλοντος ως προς τη κατάσταση αυτή καθώς και τη συμβολή των κοινωνικών μέσων στην εκπαίδευση. Το ερωτηματολόγιο αναρτήθηκε σε ομάδα κλειστού τύπου-τόπο συζήτησης στη πλατφόρμα του Facebook, όπου τα εγγεγραμμένα μέλη του είναι μαθητές, συμπληρώθηκε από 125 άτομα και περιείχε 19 ερωτήσεις που είχαν όλες σχέση με το παραπάνω θέμα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από 4/12/2017 – 11/12/2017.

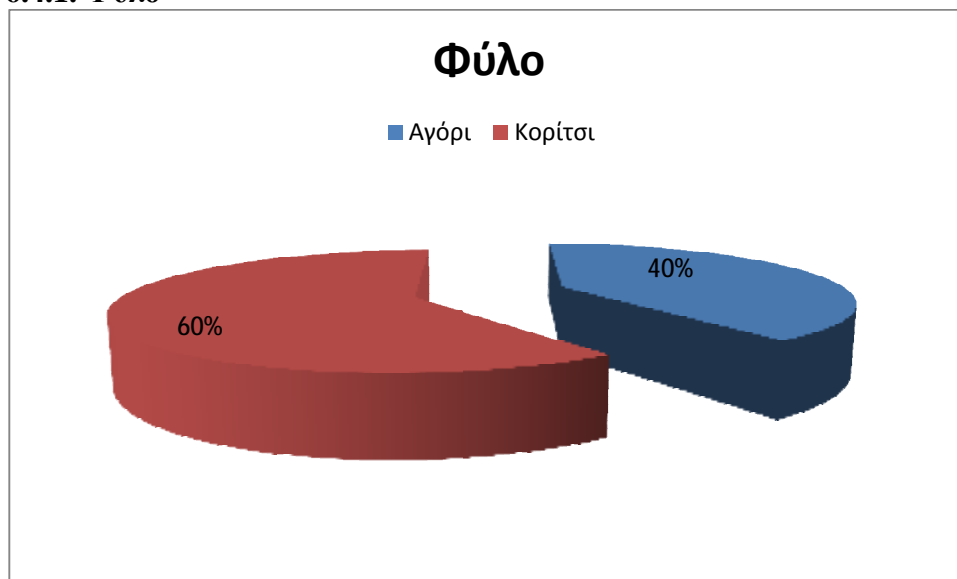
Οι χρήστες κλήθηκαν να απαντήσουν στα παρακάτω ερωτήματα:

- Φύλο.
- Είστε άνω των 13 χρονών; (ηλικιακό όριο για την εγγραφή και συμμετοχή στα περισσότερα κοινωνικά δίκτυα)
- Ποιο κοινωνικό δίκτυο χρησιμοποιείτε;

- Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε κοινωνικά δίκτυα;
- Για ποιο λόγο χρησιμοποιείτε κοινωνικά δίκτυα;
- Σε ποιο χώρο χρησιμοποιείτε κοινωνικά δίκτυα;
- Χρησιμοποιείτε κοινωνικά δίκτυα για εκπαιδευτικούς σκοπούς;
- Αν ναι, με ποιους τρόπους;
- Γνωρίζετε την ύπαρξη εκπαιδευτικών κοινωνικών δικτύων;
- Έχετε φίλους καθηγητές σας σε κοινωνικά δίκτυα;
- Αν ναι, για ποιο λόγο;
- Γνωρίζουν οι γονείς σας ότι χρησιμοποιείτε κοινωνικά δίκτυα;
- Οι γονείς σας εγκρίνουν τη χρήση που κάνετε;
- Έχετε άγνωστους φίλους σε κοινωνικά δίκτυα;
- Για ποιο λόγο θα κάνατε κάποιον φίλο σε κοινωνικό δίκτυο;
- Έχετε ενοχληθεί από κάποιον μέσα σε ένα κοινωνικό δίκτυο;
- Έχετε ενοχλήσει ποτέ κάποιον μέσω ενός κοινωνικού δικτύου;
- Κατά την εγγραφή σε ένα κοινωνικό δίκτυο δίνετε τα πραγματικά σας στοιχεία ή ψευδή;
- Διαβάζετε τους όρους χρήσης των κοινωνικών δικτύων;

6.4. Δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος

6.4.1. Φύλο

Σ' αυτό το πρώτο εισαγωγικό διάγραμμα που αφορά τους χρήστες Διαδικτύου, βλέπουμε απλά την κατανομή τους ανάλογα με το φύλο. Είναι σημαντικό να υπάρχει μία ισορροπία ως προς αυτό, για να είναι το δείγμα περισσότερο αντιπροσωπευτικό. Διαπιστώνουμε ότι κάτι τέτοιο ισχύει, αφού τα ποσοστά είναι περίπου ισόποσα μοιρασμένα με το 40% να είναι αγόρια και το 60% κορίτσια. Δεν υπάρχει ωστόσο ποσοστό που δεν επιθυμεί να δηλώσει το φύλο του.

6.4.2. Ηλικία

Η εν λόγω ερώτηση τέθηκε με σκοπό την εξακρίβωση ηλικιακής πληροφορίας. Πιο συγκεκριμένα ρωτήσαμε εάν τα παιδιά-χρήστες έχουν συμπληρώσει το 13 έτος, το οποίο αποτελεί όριο για την εγγραφή και συμμετοχή στα περισσότερα κοινωνικά δίκτυα, όπως το Facebook, το Instagram καθώς και άλλες διαδικτυακές πλατφόρμες. Τελικά, το δείγμα έδειξε ότι το 49% ήταν άνω του ηλικιακού ορίου, ενώ το 51% δεν είχε συμπληρώσει ακόμα το 13 έτος.

6.4.3. Δημοφιλέστερο κοινωνικό δίκτυο

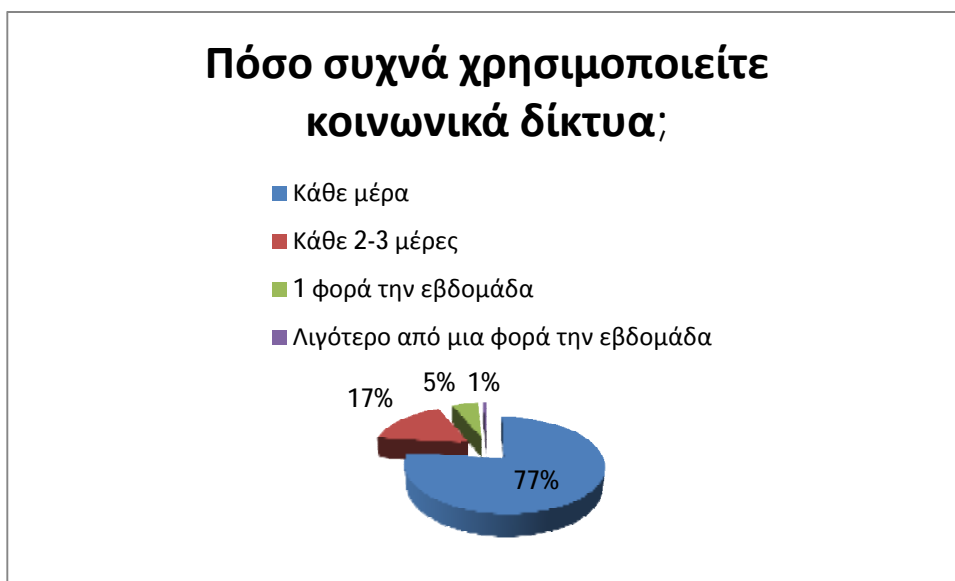

Επιλέχθηκαν οι παραπάνω πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης ως οι πιο διαδεδομένες. Επίσης, δόθηκε η ευκαιρία να δηλώσουν και κάποιο άλλο κοινωνικό δίκτυο, επιλέγοντας το

«Άλλο», βέβαια το ποσοστό που επέλεξε την απάντηση αυτή δεν ήταν ιδιαίτερα υψηλό, αφού άγγιξε μόνο το 2%.

Πρώτο στις προτιμήσεις των χρηστών είναι το Facebook με δημοφιλία 69%. Ακολουθεί το Instagram με 15%, το Twitter με δημοφιλία που αγγίζει το 10%, το Youtube ακολουθεί με ποσοστό 4% και τέλος μόλις το 2% επέλεξε το «Άλλο». Αξίζει να σημειωθεί ότι οι χρήστες δεν είχαν την δυνατότητα πολλαπλών επιλογών, αφού περιοριζόταν η απάντηση μόνο σε μία εφαρμογή. Ενδεχομένως τα αποτελέσματα να ήταν διαφορετικά εάν υπήρχε η δυνατότητα πολλαπλών επιλογών, αλλά το πιο ασφαλές συμπέρασμα που εξάγεται είναι ότι το Facebook κέρδισε τη συντριπτική πλειοψηφία απαντήσεων.

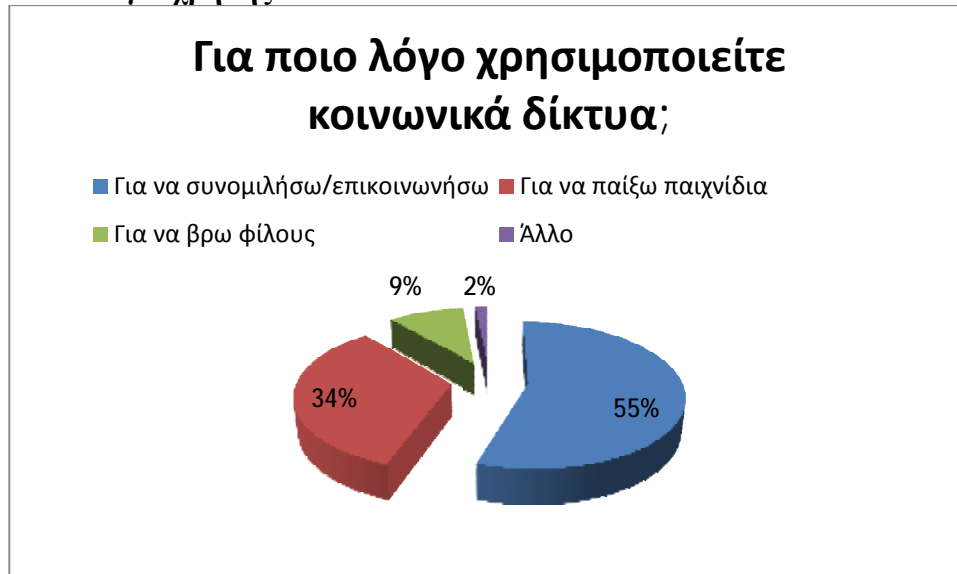
6.4.4. Συχνότητα χρήσης κοινωνικών δικτύων

Η εξοικείωση με τα διάφορα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελεί σημαντικό στοιχείο προς έρευνα. Η εξοικείωση προκύπτει από την εκτεταμένη χρήση και κυρίως από τη συχνή επαφή με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Έτσι λοιπόν, οι χρήστες που χρησιμοποιούν κοινωνικά δίκτυα κλήθηκαν να απαντήσουν για το πόσο συχνά δραστηριοποιούνται σ' αυτό το κομμάτι.

Η συντριπτική πλειοψηφία που άγγιξε το ποσοστό του 77% των χρηστών απάντησε ότι έχει καθημερινή επαφή με τα κοινωνικά μέσα. Πολύ συχνή χρήση (κάθε 2-3 μέρες) απάντησε το 17% των χρηστών, το 5% δήλωσε ότι έρχεται σε επαφή με τα κοινωνικά δίκτυα μόλις 1 φορά την εβδομάδα, ενώ η επιλογή «Λιγότερο από 1 φορά την εβδομάδα» κατέκτησε τη τελευταία θέση με ποσοστό μόλις 1%.

6.4.5. Λόγοι χρήσης κοινωνικών δικτύων

Ως πιθανότερες απαντήσεις θεωρήθηκαν η επικοινωνία και τα παιχνίδια μιας και το ηλικιακό φάσμα δεν ήταν ιδιαίτερα μεγάλο. Επίσης, τα δύο πρώτα αποτελούν και πολύ σημαντικά στοιχεία – δυνατότητες των κοινωνικών δικτύων. Αυτοί είναι και οι λόγοι για τους οποίους επιλέχθηκαν οι συγκεκριμένες απαντήσεις για την ερώτηση αυτή και λαμβάνοντας τις απαντήσεις καταλάβαμε ότι δεν διαψευστήκαμε. Το μεγαλύτερο μέρος των χρηστών, και πιο συγκεκριμένα το 55%, απάντησε ότι χρησιμοποιεί τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να συνομιλήσει/επικοινωνήσει, ενώ για ενασχόληση με παιχνίδια/κουίζ υπάρχει ένα ποσοστό της τάξης του 34%. Το 9% απάντησε ότι μέσω των κοινωνικών δικτύων ψάχνει να βρει φίλους, ενώ μόλις το 2% απάντησε ότι κάνει και κάποια διαφορετική χρήση.

6.4.6. Χώρος χρήσης κοινωνικών δικτύων

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να γνωρίζουμε και τον χώρο απ' όπου συνηθίζουν να χρησιμοποιούν μέσα κοινωνικής δικτύωσης οι χρήστες. Το σπίτι, τα σπίτια φίλων και τα ίντερνετ καφέ είναι οι πλέον συνηθισμένοι χώροι, απ' όπου οι χρήστες των κοινωνικών

δικτύων συνδέονται σ' αυτά. Δε θα μπορούσε, βέβαια, να λείπει και η απάντηση «Σχολείο», γιατί από εκεί μπορούμε να πάρουμε και μία ένδειξη για το αν δίνεται η δυνατότητα στους χρήστες-μαθητές να κάνουν κάτι τέτοιο από το σχολείο τους. Θα περιμέναμε, όπως και έγινε, ότι το σπίτι είναι ο βασικός τόπος απ' όπου συνδέονται τα παιδιά στα κοινωνικά δίκτυα. Η απάντηση αυτή συγκέντρωσε το ποσοστό 65%. Καθόλου αμελητέα δεν είναι και τα ποσοστά που έλαβαν οι απαντήσεις του «Ίντερνετ καφέ» με 17%. Από το «Σχολείο» μας απάντησαν ότι χρησιμοποιούν κοινωνικά δίκτυα το ποσοστό 13%. Το ποσοστό 3% επέλεξε το «Σπίτι φίλων», ενώ το «Άλλο» επέλεξε μόνο το 2%.

6.4.7. Τα κοινωνικά δίκτυα στην εκπαίδευση

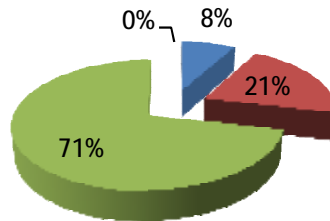

Οι απαντήσεις από τη συγκεκριμένη ερώτηση μπορούν να δείξουν σε μεγάλο βαθμό το αν προσπαθούν να εκμεταλλευτούν οι μαθητές τις νέες αυτές τεχνολογίες προς το εκπαιδευτικό τους όφελος και κυρίως μπορεί να δείξει εάν υπάρχει γενικότερα διάθεση προς αυτή την κατεύθυνση. Ο αριθμός των χρηστών που απάντησε θετικά στην ερώτηση αυτή ήταν ιδιαίτερα μεγάλος αφού άγγιξε το πολύ υψηλό ποσοστό του 83%, ενώ μόλις το 17% απάντησε πως δεν χρησιμοποιεί τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για κάποιο εκπαιδευτικό σκοπό.

6.4.8. Τρόποι διαχείρισης κοινωνικών δικτύων στην εκπαίδευση

Αν ναι, με ποιους τρόπους;

- Επικοινωνία με καθηγητές σχετικά με μαθήματα
- Επικοινωνία με συμμαθητές σχετικά με μαθήματα
- Για να βρω πληροφορίες
- Άλλο

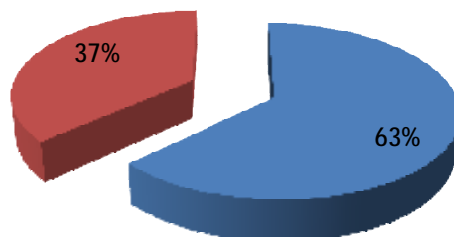

Η πλειοψηφία απάντησε ότι ένας λόγος που επιλέγει τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στο τομέα της εκπαίδευσης είναι η εύρεση πληροφοριών με ποσοστό που αγγίζει το 71%. Στη συνέχεια, συγκεντρώνει ποσοστό 21% η επικοινωνία με συμμαθητές σχετικά με τα μαθήματα, ενώ το 8% δήλωσε ότι η χρήση στηρίζεται στην επικοινωνία με τους καθηγητές σχετικά με τα μαθήματα. Η απάντηση «άλλο» συγκέντρωσε ποσοστό 0%.

6.4.9. Ύπαρξη εκπαιδευτικών κοινωνικών δικτύων

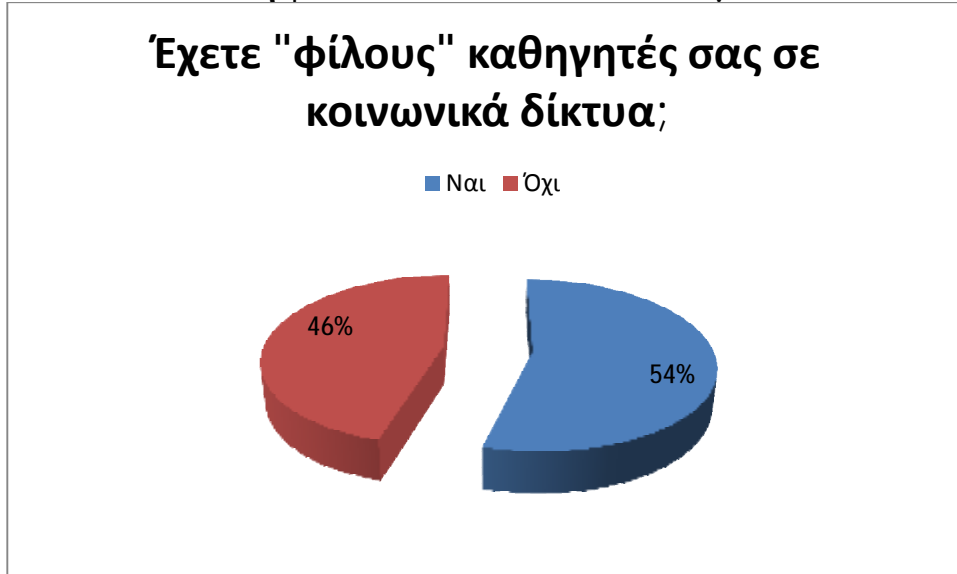
Γνωρίζετε την ύπαρξη εκπαιδευτικών κοινωνικών δικτύων;

- Ναι
- Όχι

Εδώ θα λέγαμε ότι τα ποσοστά που προέκυψαν δεν ήταν ιδιαίτερα αναμενόμενα, διότι τα εκπαιδευτικά κοινωνικά δίκτυα, ειδικά στην Ελλάδα, δεν είναι ευρέως γνωστά και διαδεδομένα. Παρόλα αυτά, το 63% των χρηστών απάντησε ότι γνωρίζει την ύπαρξη εκπαιδευτικών κοινωνικών δικτύων, ενώ δε γνωρίζει την ύπαρξη τους το 37%.

6.4.10. Διαδικτυακή φιλία εκπαιδευτικού-εκπαιδευόμενου

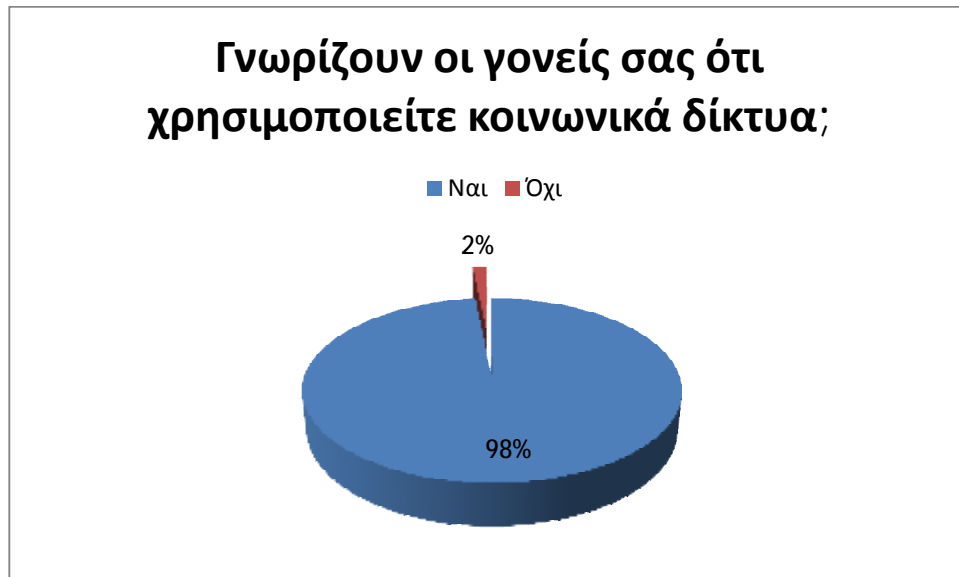
Στην ερώτηση για τον αν έχουν «φίλους» καθηγητές τους μέσα σε κοινωνικά δίκτυα, τα ποσοστά είναι σχεδόν μοιρασμένα, με ένα μικρό προβάδισμα για την απάντηση Ναι με 54% έναντι 46% της απάντησης Όχι. Οι σχέσεις που μπορούν να αναπτυχθούν μέσα στα κοινωνικά δίκτυα ανάμεσα σε εκπαιδευόμενους και εκπαιδευτικούς είναι συχνά ωφέλιμες για τον εκπαιδευόμενο, αφού μπορεί σε ελάχιστο χρόνο να επιλύσει οποιαδήποτε απορία ή προβληματισμό έχει, επικοινωνώντας μέσω των κοινωνικών δικτύων με τον εκάστοτε εκπαιδευτικό-φίλο.

6.4.11. Λόγοι διαδικτυακής φιλίας εκπαιδευτή-εκπαιδευόμενου

Η τάση των χρηστών, ως προς το λόγο σύνδεσής τους μέσα σε ένα κοινωνικό δίκτυο με τον καθηγητή τους, είναι η ύπαρξη φιλικής επικοινωνίας, μία απάντηση που έδωσαν οι χρήστες με ποσοστό 59%. Για επικοινωνία σχετικά με τα μαθήματα απάντησε το 29%, ενώ δεν είναι αμελητέο το ποσοστό 9% που αφορά την απάντηση «Για να μαθαίνω πληροφορίες σχετικά με τον καθηγητή». Τέλος, η απάντηση «άλλο» έλαβε μόλις 3%.

6.4.12. Γνώση γονέων για χρήση κοινωνικών δικτύων

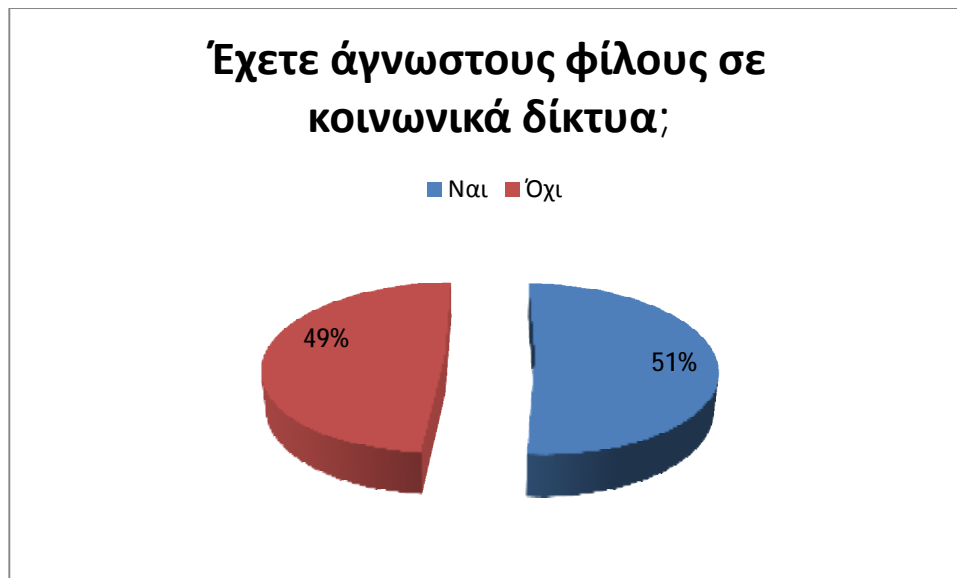
Η ερώτηση αυτή δείχνει την εικόνα του κατά πόσο οι χρήστες μπορεί να θέλουν να αποκρύψουν πράγματα που σχετίζονται με τη χρήση των κοινωνικών δικτύων. Το ποσοστό των χρηστών που απάντησε ότι οι γονείς τους γνωρίζουν ότι χρησιμοποιούν κοινωνικά δίκτυα είναι αδιαμφισβήτητα κυρίαρχο, φτάνοντας στο 98%. Μόνο το 2% απάντησε πως οι γονείς τους δεν γνωρίζουν για τη χρήση αυτή.

6.4.13. Έγκριση γονέων για χρήση κοινωνικών δικτύων

Άμεση σχέση με την προηγούμενη ερώτηση έχει και αυτή που διερευνά το κατά πόσο οι γονείς εγκρίνουν τη χρήση των κοινωνικών δικτύων από τα παιδιά τους. Το ποσοστό των καταφατικών απαντήσεων, σαφώς μειώνεται, αλλά παρόλα αυτά παραμένει αρκετά ψηλά με 60%. Ενώ το 40% των χρηστών απαντά ότι οι γονείς τους δεν εγκρίνουν τη χρήση αυτή.

6.4.14. Άγνωστοι διαδικτυακοί φίλοι

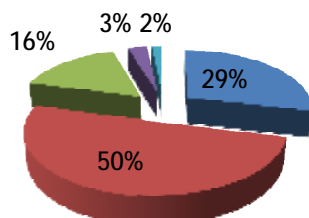

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ως ζήτημα ασφάλειας να γνωρίζει κάποιος και στον πραγματικό κόσμο προσωπικά τους «φίλους» που έχει στα κοινωνικά δίκτυα. Από τις απαντήσεις που έδωσαν οι χρήστες, παρατηρούμε ότι υπάρχει σχεδόν απόλυτη ισορροπία ανάμεσα σε αυτούς που γίνονται «φίλοι» με άτομα που δε γνωρίζουν και σε αυτούς που επιλέγουν να κάνουν «φίλους» μόνο άτομα που γνωρίζουν και προσωπικά. Πιο συγκεκριμένα, μας απάντησε Ναι το 51%, το 49% απάντησε Όχι.

6.4.15. Λόγοι αποδοχής φίλων

Για ποιο λόγο θα κάνατε κάποιον φίλο σε κοινωνικό δίκτυο;

- Εξωτερική εμφάνιση
- Είναι φίλος μου
- Είναι φίλος φίλου
- Έχουμε κοινά ενδιαφέροντα
- Άλλο

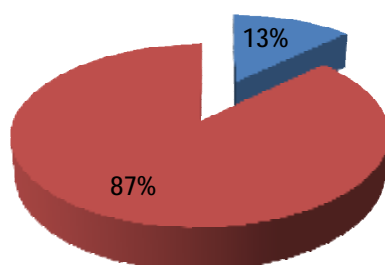

Οι λόγοι για τους οποίους συνήθως κάποιος κάνει «φίλους στα κοινωνικά δίκτυα είναι διότι είναι φίλοι και στον πραγματικό κόσμο ή έχει κοινά με αυτόν ενδιαφέροντα. Πολλές φορές κάποιος γίνεται «φίλος» λόγω τρίτων κοινών «φίλων», ανεξάρτητα με το αν γνωρίζονται οι ίδιοι μεταξύ τους και υπάρχουν αρκετοί που έχουν ως κριτήριο και την εξωτερική εμφάνιση. Πρώτο, είναι με αρκετή διαφορά το ποσοστό της απάντησης «Είναι φίλος μου» με ποσοστό 50%, ακολουθεί το ποσοστό της απάντησης «Εξωτερική εμφάνιση» με 29%, έπειτα με 16% ακολουθεί η απάντηση «Είναι φίλος φίλου». Τέλος, τα δυο χαμηλότερα ποσοστά συγκέντρωσαν οι απαντήσεις «έχουμε κοινά ενδιαφέροντα» και «Άλλο» με 3% και 2% αντίστοιχα.

6.4.16. Θύμα ενοχλητικών ενεργειών

Έχετε ενοχληθεί από κάποιον μέσα σε ένα κοινωνικό δίκτυο;

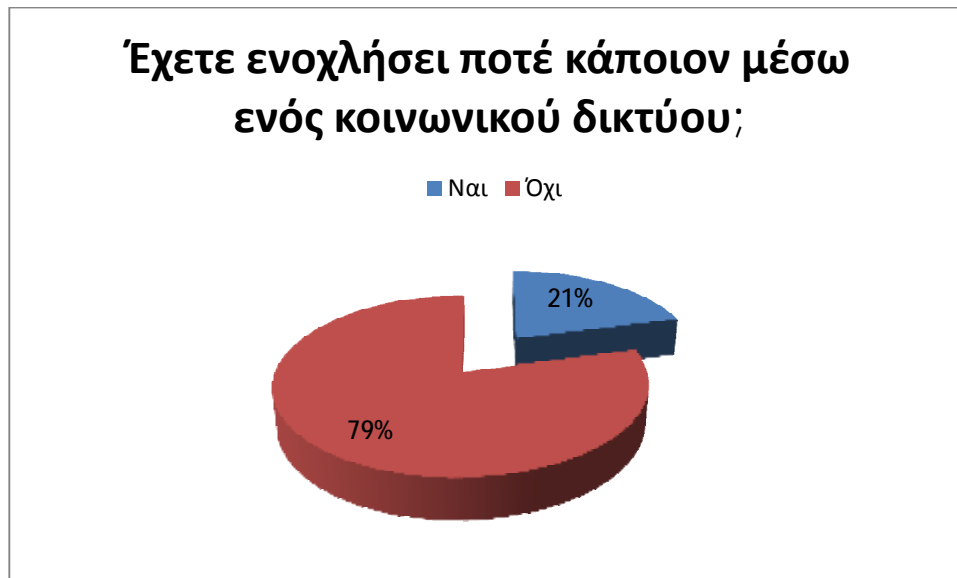
- Ναι
- Όχι

Η παραπάνω ερώτηση, σε συνδυασμό και με την επόμενη, μπήκαν στο ερωτηματολόγιό μας με σκοπό να διερευνήσουμε ζητήματα ασφάλειας. Όπως παρατηρούμε και από το παραπάνω γράφημα, το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων στην έρευνα (87%), απάντησε ότι δεν έχει ενοχληθεί από κάποιον μέσα σε ένα κοινωνικό δίκτυο. Αυτό είναι ένα πολύ θετικό

στοιχείο που προκύπτει από αυτή την ερώτηση. Ωστόσο, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί αμελητέο και το 13% των μαθητών που απάντησαν καταφατικά.

6.4.17. Θύτης ενοχλητικών ενεργειών

Σε συνέχεια της προηγούμενης ερώτησης, ρωτήσαμε τους χρήστες αν οι ίδιοι έχουν ενοχλήσει ποτέ κάποιον μέσω ενός κοινωνικού δικτύου. Εδώ η συντριπτική πλειοψηφία, με ποσοστό της τάξης του 79%, απάντησε αρνητικά, δηλαδή ότι δεν έχει ενοχλήσει ποτέ κάποιον μέσω ενός κοινωνικού δικτύου. Υπάρχει όμως και ένα καθόλου αμελητέο ποσοστό της τάξεως των 21% των χρηστών, που παραδέχθηκε ότι έχει ενοχλήσει κάποιον μέσω ενός κοινωνικού δικτύου.

6.4.18. Αληθή ή ψευδή στοιχεία κατά την εγγραφή;

Λίγο περισσότεροι από τους μισούς χρήστες (54%), που συμμετείχαν στην έρευνα, απάντησαν ότι δίνουν μερικά πραγματικά στοιχεία τους κατά την εγγραφή τους σε κοινωνικά δίκτυα και μερικά ψευδή. Το 38% απάντησε ότι δίνει τα πραγματικά του μόνο στοιχεία, ενώ το 8% δηλώνει πως τα στοιχεία που δίνει είναι ψευδή. Κατά κάποιον τρόπο θα λέγαμε ότι σκιαγραφείται και η πιθανή καχυποψία τους απέναντι στην κοινωνική δικτύωση.

6.4.19. Όροι χρήσης κοινωνικών δικτύων

Η τελευταία ερώτηση, επίσης, αποσκοπεί στο να δείξει εάν οι χρήστες είναι διατεθειμένοι να λάβουν, έστω και τα ελάχιστα μέτρα προφύλαξης μέσα στα κοινωνικά δίκτυα, διαβάζοντας απλά τους όρους χρήσης, ώστε να είναι ενημερωμένοι. Το αποτέλεσμα δείχνει ότι περίπου οι μισοί χρήστες (53%) διαβάζουν τους όρους χρήσης των κοινωνικών δικτύων που χρησιμοποιούν, ενώ 29% δεν τους διαβάζει. Τέλος, το 18% τους διαβάζει έστω και επιγραμματικά.

6.5. Περιγραφή συνεντεύξεων

Για την ανάγκη καλύτερης κατανόησης των επιπτώσεων της επίδρασης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στη παιδική ηλικία κρίθηκε αναγκαία η δημιουργία ερευνητικού μέρους στην παρούσα εργασία. Ένα από τα πεδία ερευνάς της συγκεκριμένης μελέτης στηρίζεται στη μέθοδο της συνέντευξης. Στόχος των συνεντεύξεων που παρατίθενται είναι η συλλογή και η καταγραφή πληροφοριών σχετικά με εξεταζόμενο θέμα. Για το λόγο αυτό, θέσαμε καίρια ερωτήματα αρχικά σε παιδιά, που είναι οι άμεσα εμπλεκόμενοι με το θέμα, ενώ στη συνέχεια είχαμε τη τιμή και τη χαρά να θέσουμε κάποια σημαντικά ερωτήματα και να μας διαλευκάνουν όλες τις τυχόν απορίες μας ειδικοί σχετικά με το θέμα αυτό. Πιο συγκεκριμένα, συνομιλήσαμε με μια κοινωνιολόγο, η οποία τόνισε τις κοινωνικές διαστάσεις που έχει λάβει το θέμα της χρήσης των κοινωνικών δικτύων (social media), ενώ στη συνέχεια

λάβουμε πληροφορίες από καθηγητή φυσικής αγωγής, ο οποίος υπογράμμισε τις ευεργετικές ιδιότητες του αθλητισμού στο παιδί σε ψυχοκοινωνικό επίπεδο.

Ερωτήσεις προς παιδιά:

- Ασχολείσαι με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media);
- Σε ποιο ή ποια μέσα κοινωνικής δικτύωσης διατηρείς λογαριασμό και για ποιο λόγο;
- Πόσες ώρες καταναλώνεις τη μέρα στα social media;
- Συνηθίζεις να παίρνεις στο σχολείο smartphone ή tablet, για να συνδέεσαι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;
- Ασχολείσαι και όταν βρίσκεσαι στη σχολική αίθουσα, ενώ ο εκπαιδευτικός παραδίδει μάθημα;
- Πόσους φίλους έχει περίπου στο Facebook;
- Τα άτομα αυτά τα γνωρίζεις και στη πραγματική ζωή;
- Έχεις γνωρίσει άτομα από κοντά, τα οποία έχεις γνωρίσει πρώτα μέσω Facebook;
- Πιστεύεις ότι μπορείς να ζήσεις χωρίς τα κοινωνικά δίκτυα;
- Ο διαδικτυακός εκφοβισμός (cyber bullying) είναι συχνό φαινόμενο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ποια η γνώμη σου;
- Εάν γινόντουσαν θύμα διαδικτυακού εκφοβισμού θα ενημέρωνες τους γονείς σου;

Ερωτήσεις προς κοινωνιολόγο:

- Ως κοινωνιολόγος ποια η άποψή σας για την επιρροή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (social media) στη παιδική ηλικία;
- Θεωρείτε ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να οδηγήσουν το παιδί σε παραβατική συμπεριφορά, εάν παρουσιάζει δείγματα εξάρτησης ή εθισμού;
- Πώς πιστεύετε ότι θα πρέπει να διαχειρίζεται η οικογένεια μια ενδεχόμενη εθιστική συμπεριφορά;
- Ποια η άποψή σας για το cyber bullying;
- Ποια μέτρα πρέπει να ληφθούν από την κοινωνία για τη μείωση του διαδικτυακού εκφοβισμού;

Ερωτήσεις προς καθηγητή φυσικής αγωγής:

- Είστε ο ίδιος κάτοχος λογαριασμού στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;
- Ποια η άποψη σας για τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από τη παιδική κιόλας ηλικία;
- Έχετε ποτέ αντιληφθεί στην ακαδημία να λαμβάνουν χώρα φαινόμενα bullying;
- Τι συνέπειες μπορεί να έχει στο σώμα των παιδιών η πολύωρη ενασχόληση με τα social media;
- Σε πολλά προβλήματα εθιστικής συμπεριφοράς απέναντι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης οι ειδικοί συμβουλεύουν τους γονείς να στρέψουν και να ενθαρρύνουν τα παιδιά για συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες. Ποια η άποψη σας; Συμφωνείτε με τη παραπάνω θέση;

6.5.1. Αποτελέσματα συνεντεύξεων σε μαθητές

Στα πλαίσια της ερευνάς, με τη μορφή συνέντευξης παραθέσαμε ερωτήσεις σε πέντε παιδιά τάξεων δημοτικού και γυμνασίου προσπαθώντας να αντλήσουμε πληροφορίες για τη σχέση τους με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Τα παιδιά ήταν ιδιαίτερα πρόθυμα κατά τη διάρκεια της συνέντευξης να απαντήσουν σε όλα τα ερωτήματα που τους τέθηκαν. Σκοπός της συνέντευξης ήταν να λάβουμε γνώση για τη συχνότητα χρήσης των social media, τις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης που φαντάζουν ελκυστικότερες στα μάτια τους και διατηρούν λογαριασμό καθώς και τον αριθμό των διαδικτυακών φίλων που έχουν στους λογαριασμούς αυτούς. Έπειτα τέθηκαν ερωτήματα σχετικά με τους κινδύνους που εγκυμονούν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και εάν σε έναν τέτοιο ενδεχόμενο κίνδυνο θα ενημέρωναν τους γονείς τους ή κάποιο ενήλικο άτομο του περιβάλλοντος τους.

Τα περισσότερα παιδιά, τόνισαν ότι ασχολούνται ενεργά με τα social media, ενώ ο επικρατέστερος ιστότοπος ήταν το Facebook. Η επικοινωνία με συνομήλικα άτομα μέσω ανταλλαγής μηνυμάτων αλλά και η διασκέδαση μέσω παιχνιδιών ήταν οι κυρίαρχες απαντήσεις των παιδιών. Όσον αφορά τη συχνότητα, ο μέσος όρος απαντήσεων των παιδιών ήταν περίπου 2 με 3 ώρες ημερησίως αλλά αίσθηση προκάλεσε η απάντηση ενός από τα παιδιά που παραδέχτηκε ότι οι σχολικές του υποχρεώσεις του στερούν χρόνο από την ενασχόληση με τα κοινωνικά δίκτυα. Επιπρόσθετα, η πλειονότητα των παιδιών παραδέχτηκε ότι παίρνει συχνά το κινητό τηλέφωνο στο σχολείο με σκοπό να πλοηγηθεί στα κοινωνικά δίκτυα, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που η πλοήγηση αυτή γίνεται και κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Τέλος, τα περισσότερα παιδιά επιλέγουν γνωστά άτομα για διαδικτυακούς φίλους, ενώ στην ερώτηση για το αν αντιμετώπιζαν κίνδυνο θα ενημέρωναν τους γονείς τους, οι απαντήσεις ήταν ποικίλες αφού μερικά παιδιά απάντησαν θετικά στην γονεϊκή ενημέρωση, κάποια φάνηκαν να μην επιθυμούν να μιλήσουν, ενώ άλλα θεωρούσαν ότι θα κατάφερναν να επιλύσουν μόνα τους έναν ενδεχόμενο κίνδυνο.

6.5.2. Αποτελέσματα συνεντεύξεων σε κοινωνιολόγο

Στα πλαίσια του ερευνητικού μας πεδίου, σημαντική ήταν η συμβολή κοινωνιολόγου που εξέτασε το καίριο ζήτημα των επιπτώσεων των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στη παιδική ηλικία, με γνώμονα τη δίκη της εμπειρία και τεχνογνωσία σχετικά με το εν λόγω θέμα.

Η κυρία Μουστογιάννη θεωρεί ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι ικανά να επηρεάσουν τόσο θετικά όσο και αρνητικά το παιδί αφού ενθαρρύνουν την επικοινωνία αλλά ταυτόχρονα λόγω της μη πλήρους ανεπτυγμένης ικανότητας της κριτικής τους σκέψης, ελλοχεύουν πολλαπλοί κίνδυνοι, όπως αυτοί του Cyber bullying του διαδικτυακού δηλαδή εκφοβισμού, του phishing που είναι η άντληση πληροφοριών από επιτήδειους, ο εθισμός, το άσεμνο περιεχόμενο που μπορεί να συναντήσει ο εκάστοτε χρήστης σε πολλές σελίδες, αλλά και το φαινόμενο grooming που στοχεύει στην αποπλάνηση των παιδιών από άτομα με ψευδή ταυτότητα.

Επιπροσθέτως, υποστηρίζει ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης συμβάλλουν συχνά στην ανάπτυξη βίαιης, αντικοινωνικής και εθιστικής συμπεριφοράς ενός παιδιού, βέβαια οι συμπεριφορές αυτές εντοπίζονται κυρίως σε παιδιά που προέρχονται από ένα προβληματικό οικογενειακό περιβάλλον. Επιπλέον, σε ένα κρούσμα εθισμού η κοινωνιολόγος αναφέρει ότι η οικογένεια πρέπει να διαταράξει τη «ρουτίνα» του παιδιού. Με άλλα λόγια, να προσπαθήσει να αντικαταστήσει το «θα μπω στο Facebook» με μια άλλη δελεαστική δραστηριότητα. Μια πρακτική τακτική είναι αυτή των ρεαλιστικών στόχων με σκοπό τη

μείωση της ώρας που περνά το παιδί με τον υπολογιστή και τη πλοήγηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης .

Όσο για τον διαδικτυακό εκφοβισμό (cyber bullying) αναφέρει ότι το θύμα οδηγείται στην ανασφάλεια, το φόβο και την απομόνωση. Σε περίπτωση μακροχρόνιας παρενόχλησης το θύμα μπορεί να παρουσιάσει ακόμα και αυτοκτονικούς ιδεασμούς. Συνεπώς, κρίνεται επιτακτική η αντιμετώπιση από την οικογένεια, το σχολείο αλλά και από την κοινωνία γενικότερα.

Τέλος, η κυρία Μουστογιάννη, τόνισε κάποια μέτρα-λύσεις που συμβάλλουν στην μείωση - εάν όχι την πλήρη καταπολέμηση- του νοσηρού αυτού φαινομένου. Αρχικά, υποστηρίζει ότι για να υπάρχει ουσιαστικό αποτέλεσμα πρέπει να γίνει μια συγκεντρωτική και συνεργατική προσπάθεια από την οικογένεια και το σχολείο . Τα παιδιά πρέπει να νιώθουν ότι διέπονται από ένα κλίμα εμπιστοσύνης και ασφαλείας . Επίσης, κρίνεται εξαιρετικά ωφέλιμο να γνωρίζουν τους πιθανούς κινδύνους των μέσων κοινωνικής δικτύωσης αλλά να ενημερωθούν και για την ύπαρξη της γραμμής βοήθειας “help line” που κερδίζει καθημερινά ολόένα και περισσότερους υποστηρικτές.

6.5.3. Αποτελέσματα συνεντεύξεων σε καθηγητή φυσικής αγωγής

Κατά τη διάρκεια της εργασίας μας εντοπίσαμε αρκετές ανησυχητικές επιπτώσεις όπως το φαινόμενο του cyber bullying, τον εθισμό απέναντι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αλλά και τις σοβαρές επιπτώσεις στο σώμα οι οποίες μπορούν να προκληθούν μέσω της πολύωρης ενασχόλησης. Λαμβανομένου λοιπόν αυτού, θεωρήσαμε αναγκαίο να συνομιλήσουμε με έναν καθηγητή φυσικής αγωγής με σκοπό να μας παραθέσει μέσω της εμπειρίας του αλλά κυρίως μέσω της γνώσης του, τη συμβολή του αθλητισμού στα νοσηρά αυτά φαινόμενα.

Ο κύριος Λαμπρόπουλος θεωρεί ότι τα παιδιά τείνουν να κάνουν εκτενή χρήση των κοινωνικών δικτύων αφού θεωρούνται μόδα της εποχής και τα παιδιά πάντοτε τα εξιτάρει οτιδήποτε νέο. Στην συνέχεια, ανέφερε ότι είχε αντιληφθεί ότι ένα παιδί από τους μαθητές του είχε πέσει θύμα ηλεκτρονικού εκφοβισμού. Προσπάθησε να το βοηθήσει μέσω ενός εποικοδομητικού διαλόγου αλλά και να το προτρέψει να μιλήσει στο γονεϊκό του περιβάλλον που μέχρι τότε δεν είχε αντιληφθεί το περιστατικό .

Στη συνέχεια , ανέλυσε τα προβλήματα που επιφέρει στο σώμα η πολύωρη επαφή με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Εξαιτίας των συσκευών που μας φέρνουν σε επαφή (κινητό, ηλεκτρονικός υπολογιστής) το σώμα βρίσκεται σε στατικότητα και με τη πάροδο του χρόνου μειώνεται η ικανότητα του μυϊκού συστήματος αφού η ακινησία είναι υπεύθυνη για προβλήματα όπως το πρήξιμο αστραγάλων, επιβάρυνση στο μέρος των γονάτων καθώς και η σπονδυλική στήλη χάνει σταδιακά την ευλυγισία της .

Τέλος , παρότρυνε τους γονείς των παιδιών που παρουσιάζουν εθιστική συμπεριφορά με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης να τα στρέψουν και να τα ωθήσουν στον αθλητισμό. Θεωρεί ακράδαντα ότι το παιδί μπορεί μέσα από τη δραστηριότητα να αποβάλει το καθημερινό άγχος που μπορεί να νιώθει , του δίνεται η ευκαιρία να αναπτύξει υγιείς διαπροσωπικές σχέσεις με άτομα της ηλικίας του, να γίνει πιο υπάκουο και πειθαρχημένο ,να οξυνθεί η συλλογικότητα αλλά και το ομαδικό του πνεύμα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία, στοχεύει στην ουσιαστική ανάδειξη της σχέσης των παιδιών με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στη σύγχρονη κοινωνία. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media) κερδίζουν καθημερινά ένθερμους υποστηρικτές, αφού δίνουν τη δυνατότητα για εύκολη και άμεση επικοινωνία μέσω διαδικτυακών κοινοτήτων. Τα social media εμφανίζονται σε διάφορες μορφές, όπως για παράδειγμα ιστολόγια, ιστοσελίδες, forums. Μερικά από τα δημοφιλέστερα κοινωνικά δίκτυα είναι το Facebook που στηρίζεται κυρίως στην επικοινωνία, την ανταλλαγή πληροφορίας μεταξύ των χρηστών-φίλων, το Twitter που βασίζεται στην επικοινωνία μέσω σύντομων μηνυμάτων για θέματα της επικαιρότητας, το Instagram που παρέχει τη δυνατότητα επεξεργασίας και κοινοποίησης φωτογραφικού υλικού και βίντεο, το Google + που βασίζεται στα εργαλεία της μηχανής αναζήτησης Google, το Youtube που στηρίζεται στη προβολή βίντεο χωρίς απαραίτητη εγγραφή, το LinkedIn που εξυπηρετεί κυρίως επαγγελματικούς σκοπούς.

Έπειτα, διαπιστώθηκε ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να αποτελέσουν ένα σημαντικό εργαλείο στην εκπαίδευση εάν αξιοποιηθούν ορθά από τη σχολική κοινότητα, αλλά και τους ίδιους τους μαθητές. Πιο συγκεκριμένα, το Web 2.0 που πρόκειται για έναν δημοφιλή όρο για την προηγμένη τεχνολογία του διαδικτύου και των εφαρμογών συμπεριλαμβανομένων των blogs, wikis κ.α., έχει συντελέσει αρκετά στην ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω των ακόλουθων εργαλείων που διαθέτει:

- Ιστολόγια (blogs), αποτελούν ένα άρτιο μέσο για την παιδεία. Βοηθούν τη μαθητική κοινότητα να έχει πιο δημιουργική, διαισθητική, κριτική, αναλυτική και συνεταιριστική σκέψη
- Μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media), Οι ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης είναι σχεδόν πάντα δωρεάν, διαθέτουν εύκολη ανταλλαγή πληροφοριών, εύκολη εύρεση ατόμων και ομάδων με κοινά ενδιαφέροντα και δραστηριότητες. Δημιουργούν επίσης ένα περιβάλλον συνεργασίας, το οποίο υποστηρίζει την ενεργή ανταλλαγή γνώσης καθώς και την αλληλεπίδραση των μαθητών με το ίδιο το σχολείο και τους συμμαθητές τους, δίνοντας τους ισχυρά κίνητρα στην ενασχόληση τους με το μάθημα.
- Wikis, διευκολύνουν την επικοινωνία, τη συνεργασία, τη διαμόρφωση και τη διαμοίραση της γνώσης είτε στη σχολική είτε στη πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Εξασφαλίζουν διαδικτυακή επικοινωνία και ένα εργαλείο συνεργασίας που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να ενθαρρύνει τους μαθητές στο να ασχοληθούν με εκπαιδευτικά προγράμματα μέσα σε ένα συνεργατικό περιβάλλον.

Επιπρόσθετα, κρίνεται απόλυτα αναγκαίο τα παιδιά που διατηρούν προσωπικούς λογαριασμούς να είναι πλήρως ενημερωμένα για τους ενδεχόμενους κινδύνους που εγκυμονούν στα social media, όπως για παράδειγμα τη παραβίαση της ιδιωτικής ζωής, την υποκλοπή προσωπικών δεδομένων, τη παραπληροφόρηση, οι λεγόμενοι «Ιοί», καθώς και η τάση αποξένωσης. Βάση λοιπόν των παραπάνω και κυρίως τη παραβίαση της ιδιωτικής ζωής και τη λήψη προσωπικών δεδομένων οι χρήστες-κάτοχοι προφίλ σε οποιοδήποτε μέσο κοινωνικής δικτύωσης καλό θα ήταν να πραγματοποιήσουν τις παρακάτω ενέργειες για τη μέγιστη ασφάλεια τους:

- Χρήση ισχυρών passwords, καθώς και συχνή αλλαγή
- Αυστηρός έλεγχος πριν την κοινοποίηση οποιαδήποτε ανάρτησης.

- Ιδιαίτερη προσοχή στην αποδοχή φίλων.
- Προσοχή στην προβολή ιδιωτικότητας ενός τρίτου ατόμου.

Το φαινόμενο του εθισμού είναι ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που μπορούν να προκύψουν εάν η χρήση του παιδιού με τα κοινωνικά δίκτυα είναι πολύωρη και μη ελεγχόμενη από το οικογενειακό περιβάλλον. Τα σημάδια που μπορεί να παρουσιάσει το παιδί και να χρήσουν ιδιαίτερης προσοχής είναι η αλόγιστη χρήση συσκευής που επιτρέπει τη πρόσβαση σε κοινωνικά δίκτυα (H/Y, smartaphone, tablet), την αδυναμία συγκέντρωσης, τη μειωμένη απόδοση στις σχολικές του επιδόσεις, τη τάση για απομόνωση, καθώς και την αδιαφορία για άλλες εξωσχολικές δραστηριότητες. Προβλήματα όμως, μπορούν να προκληθούν και στο σώμα, όπως πόνοι στα πόδια, έντονοι και συχνοί πονοκέφαλοι, δυσκολία στον ύπνο, ή μυοσκελετικοί πόνοι λόγω ακινησίας.

Για την αντιμετώπιση ενός ενδεχόμενου κρούσματος εθισμού, η οικογένεια οφείλει:

- Ο H/Y να τοποθετείται σε κοινόχρηστο χώρο έτσι ώστε να υπάρχει έλεγχος και να μην ενισχύεται το φαινόμενο της απομόνωσης.
- Ενημέρωση από τους γονείς σχετικά με τους κινδύνους που ελλοχεύουν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- Να υπάρχουν σαφή όρια σχετικά με τη διάρκεια ενασχόλησης τους.
- Ενθάρρυνση για δημιουργία σχέσεων με συνομήλικα άτομα και προτροπή για ενασχόληση με αθλητικές δραστηριότητες.

Έπειτα, ένα άλλο νοσηρό φαινόμενο, το οποίο εξετάστηκε στη παρούσα πτυχιακή εργασία είναι αυτό του διαδικτυακού εκφοβισμού (cyber bullying) που βρίσκει γόνιμο έδαφος εξάπλωσης στα social media. Πρόκειται για μια πράξη εκφοβισμού, επιθετικότητας, παρενόχλησης, τρομοκρατικής και αυταρχικής συμπεριφοράς που πραγματοποιείται μέσω του Διαδικτύου και τα φαινόμενα εξάπλωσης του στη παιδική ηλικία είναι υψηλά και ιδιαίτερος ανησυχητικά. Ως συμπέρασμα που προέκυψε μετά την εξέταση του θέματος διαπιστώθηκε ότι το θύμα διακατέχεται από έντονο συναίσθημα ενοχής, φόβου, χαμηλής αυτοεκτίμησης και αρνητικών σκέψεων, ενώ ο θύτης είναι συνήθως άτομο με έντονες αντικοινωνικές τάσεις, επιρρεπής στον αλκοολισμό και τα ναρκωτικά και απομονωμένο από τα άτομα της ηλικίας του ή ακόμα και από το κοινωνικό σύνολο.

Η έγκαιρη συμβολή της οικογένειας αλλά και της σχολικής κοινότητας είναι καθοριστική για το άτομο-θύμα, αφού δείχνει αδύναμο να ξεπεράσει το πρόβλημα μόνο του. Έτσι εάν οι παραπάνω δράσουν ορθά και συνεργατικά θα συμβάλουν αρκετά στη μείωση του φαινομένου.

Στον αντίποδα όμως, δεν είναι λίγες οι φορές που οι γονείς συνήθως υποκινούμενοι από ενθουσιασμό τείνουν να εκθέτουν τα παιδιά μέσω δικών τους προσωπικών λογαριασμών σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Αυτό, καλό είναι να αποφεύγεται ή να γίνεται από προϋποθέσεις, αφού με την κοινοποίηση τους, οι ίδιοι οι γονείς -άθελα τους- επεμβαίνουν στην ιδιωτικότητα του, καθώς και η προβολή του αυτή μπορεί να γίνει προϊόν, το οποίο να εξυπηρετεί αθέμιτους σκοπούς αγνώστων ή μη χρηστών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Στη συνέχεια, επεξεργαζόμενοι το φάκελο μέσα κοινωνικής δικτύωσης διαπιστώσαμε ότι υπάρχουν χώρες οι οποίες έχουν απαγορεύσει την πρόσβαση σε διάφορους κοινωνικούς ιστότοπους στο κυβερνοχώρο. Μερικές από τις χώρες αυτές είναι οι εξής: Κίνα, Τουρκία, Ιράν, Βιετνάμ, Πακιστάν, Βόρεια Κορέα, Ερυθραία. Από την άλλη πλευρά τα πιο υψηλά ποσοστά εθισμού παρουσίασαν οι: Βραζιλία, Νιγηρία, Ν. Αφρική, Ρωσία, Ινδία, ΗΠΑ, Μ. Βρετανία, Γερμανία, Ιαπωνία και Κίνα.

Τέλος, βασιζόμενοι στα αποτελέσματα που προέκυψαν από τη συλλογή υλικού μέσω ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων για τη χρήση και τη σχέση των παιδιών με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης διαπιστώθηκε ότι η σχέση αυτή είναι αρκετά στενή.

Ενθαρρυντικό είναι βέβαια το γεγονός ότι μια μεγάλη μερίδα παιδιών κάνει χρήση των κοινωνικών μέσων και για εκπαιδευτικούς λόγους και όχι μόνο για στείρα διασκέδαση.

Σαφώς δεν είναι αμελητέο το γεγονός ότι τα παιδιά συχνά καταναλώνουν υπερβολικό χρόνο μέσα στη μέρα με σκοπό την πλοήγηση σε κοινωνικού χαρακτήρα σελίδες, γεγονός που μπορεί να συντελέσει σε εθιστικές συμπεριφορές ή σε παραμέληση των καθημερινών του υποχρεώσεων. Έτσι, λέξεις-κλειδιά θα μπορούσαν να είναι η εγκράτεια και η ενημέρωση σχετικά με τους ενδεχόμενους κινδύνους των social media.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Παππά, Β. (2008), *Γονείς, Παιδιά και ΜΜΕ. Ένας οδηγός γονικής συμπεριφοράς*, Αθήνα: Καστανιώτης.
- Κορρέ, Μ. (2012), *Δυναμική οικογένειας και συμπεριφορές εξάρτησης στο διαδίκτυο*. Αθήνα: Πασχαλίδης.
- Παρασκευοπούλου, Ι. (1993). *Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας*. Τόμος 1, Αθήνα.
- Μπουραντάς, Δ. & Παπαλεξανδρή, Ν.(2003). *Διοίκηση Ανθρωπίνων Πόρων*. Αθήνα: εκδόσεις Γ. Μπένου
- Τερζίδης, Κ. & Τζωρτζάκης, Κ.(2004). *Διοίκηση Ανθρωπίνων Πόρων : Διοίκηση Προσωπικού*. Αθήνα: εκδόσεις Rosili.
- Παπαστεφανάκη, Σ(2006). *Σημειώσεις για το μάθημα Διαχείριση Ανθρωπίνων Πόρων*. Ηράκλειο: ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ

Ξένη Βιβλιογραφία

- Evans, D. (2008), *Social Media Marketing: an hour a day*. Indianapolis: Wiley Publishing, Inc.
- Wellman, B. & Gulia, M. (1999), *Net surfers don't ride alone*. Colorado: Westview Press.
- Kaplan, A. & Haenlein, M. (2010), *Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media*. Paris: 79 Avenue de la Republique.
- Wartella, E. A. & Vanderwater, E. A., & Rideout, V. J. (2005), *Electronic media use in the lives of infants, toddlers, and preschoolers*, *American Behavioral Scientist*, 48, 501-504.
- Stahl, G. (2006), *Group cognition: Computer support for building collaborative knowledge*, Cambridge, MA: MIT Press.
- Grant, L. (2009), *I DON'T CARE DO UR OWN PAGE!*' *A case study of using wikis for collaborative work in a UK secondary school*, *Learning, media and Technology*, 34 (2), 105.
- Ophus, J & Abbitt, J. (2009), *Exploring the Potential Perceptions of Social Networking Systems in University Courses*, *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*, 5, (4).
- Boyd, D.M. & Ellison N.B. (2008), *Social Network Sites: Definition, History and Scholarship*, *Journal of Computer Mediated Communication* 13, 210 – 230.
- Mathieson, K. (1991). *Predicting user intentions: comparing the technology acceptance model with the theory of planned behavior*: *Information Systems Research*, Vol. 2 (No 3), 173-91.
- Boyd, D.M. & Ellison, G. (2008). *Social Network Sites. Definition, History, and Scholarship*: *Journal of Computer-Mediated Communication*, pp. 210–230.
- Obrist, M. (2008). *Design for creating, uploading and sharing user generated content*. *Human Factors in Computing System*. ACM: Florence, pp.2391–2394.
- Best, D. (2006). *Web 2.0: Next Big Thing or Next Big Internet Bubble?*. Lecture Web Information System Technische Universiteit Eindhoven.
- Parker, K. R., & Chao, J. T. (2007). *Wiki as a Teaching Tool*. *Interdisciplinary Journal of Knowledge and Learning Objects*, 3, 57-72.

- Reinhold, S. (2006). *WikiTrails: Augmenting wiki structure for collaborative, interdisciplinary learning*. Proceedings of the 2006 International Symposium on Wikis.
- Duffy, P., & Bruns, A. (2006). *The use of blogs, wikis and RSS in education: A conversation of possibilities*. Proceedings of Online Learning and Teaching Conference 2006, Brisbane, p. 31-38.
- Huette, S. (2006). *Blogs in Education*.
- Huffaker, D. (2005). *The educated blogger: Using weblogs to promote literacy in the classroom*. Association for the Advancement of Computing in Education Journal, 13(2), 91-98.
- Hewitt, A., & Forte, A. (2006). *Crossing boundaries: Identity management and student/faculty relationships on the Facebook*. Poster presented at CSCW Banff Alberta, 38, 2. Citeseer.
- Kayri, M., & Çakır, O. (2010). *An applied study on educational use of Facebook as a Web 2.0 tool: The sample lesson of computer networks and communication*. International journal of computer science & information Technology.
- Kennedy, J. (2005). *Videoconferencing in Education*.
- Lew, A. (2007). *Twitter Tweets for Higher Education*.
- Kiesler, S. (Ed.). (1997). *Culture of the Internet*. USA: Lawrence Erlbaum.
- Levy, J. S. (1996). *Breathing is also addictive*. Newsweek.

Λιαδίκτυο

- Zhang (2010), *Social Media and Distance Education*, Instructional Support Specialist Center for Support of Instruction, Online στο: <http://deoracle.org/online-pedagogy/emerging-technologies/social-media-anddistance-education.html>.
- Κόνσουλας, Θ. (2014). *Τι είναι το Facebook και πως λειτουργεί*, Online στο: <http://www.socialmedialife.gr/109111/facebook-ti-einai-kai-pos-leitourgei/>
- Κόνσουλας, Θ. (2014). *Τι είναι το Twitter και πως λειτουργεί*, Online στο: <http://www.socialmedialife.gr/109139/twitter-ti-einai-kai-pos-leitourgei/>
- Κόνσουλας, Θ. (2014). *Τι είναι το Instagram και πως λειτουργεί*, Online στο: <http://www.socialmedialife.gr/109779/ti-einai-to-instagram-kai-pos-leitourgei/>
- Κόνσουλας, Θ. (2014). *Τι είναι το LinkedIn και πως λειτουργεί*, Online στο: <http://www.socialmedialife.gr/109338/linkedin-ti-einai-kai-pos-leitourgei/>
- Κόνσουλας, Θ. (2014). *Τι είναι το Pinterest και πως λειτουργεί*, Online στο: <http://www.socialmedialife.gr/109388/ti-einai-to-pinterest-kai-pos-leitourgei/>
- Κόνσουλας, Θ. (2014). *Τι είναι το Google+ και πως λειτουργεί*, Online στο: <http://www.socialmedialife.gr/109159/google-plus-ti-einai-kai-pos-leitourgei/>
- Κόνσουλας, Θ. (2014). *Τι είναι το YouTube και πως λειτουργεί*, Online στο: <http://www.socialmedialife.gr/109172/youtube-ti-einai-kai-pos-leitourgei/>
- ----- (2017). *Reach of leading social media and networking sites used by teenagers and young adults in the United States as of February 2017*, Online στο: <https://www.statista.com/statistics/199242/social-media-and-networking-sites-used-by-us-teenagers/>
- ----- (2017). *ΗΠΑ: 11χρονος αυτοκτόνησε μετά από φάρσα στα social media από το κορίτσι του*, Online στο: http://www.huffingtonpost.gr/2017/04/07/eidhseis-diethnes-11xronos-aytoktonhse-meta-apo-farsa-sta-social-media_n_15862014.html

- ----- (2014). *Αυτοκτόνησε κατά λάθος βγάζοντας selfie*, Online στο: <https://www.newsbeast.gr/world/arthro/714433/autoktonise-kata-lathos-vgazodas-selfie>
- ----- (2017). *Ομαδικός βιασμός 15χρονης μεταδόθηκε live μέσω facebook*, Online στο: <http://tvxs.gr/news/kosmos/seksoyaliki-kakopoiisi-15xronis-metadothike-live-meso-facebook>
- Αστανάτας, Ε. (2016). *Ένα στα δύο παιδιά έχουν ψεύτικο προφίλ στο facebook*, Online στο: <https://www.safer-internet.gr/ena-sta-duo-paidia-exoun-pseutiko-profil-sto-facebook/>
- Τσώλη, Θ. (2016). *Πώς τα social media επιδρούν στον εγκέφαλο των εφήβων*, Online στο: <http://www.tovima.gr/science/psychology-sociology/article/?aid=804779>
- Richardson, W. (2009). *Becoming Internet Wise: Schools can do a far better job of preparing students for their connected futures online*. Online στο: https://www.arleeschools.org/cms/lib6/MT01001201/Centricity/ModuleInstance/229/Becoming_Network-Wise_Article.pdf
- Mothersblog Team. (2015). *Αυτές είναι οι τέσσερις αρνητικές επιπτώσεις των social media στα παιδιά*. Online στο: <https://www.mothersblog.gr/paidi/story/27069/aytes-einai-oi-tesseris-arnitikes-epiptoseis-ton-social-media-sta-paidia>
- ----- (2015) *Από το πρώτο e-mail στα social media: Η ιστορία των social media εξηγεί την επιτυχία τους*. Online στο: <http://www.techinsider.gr/internet/social-media/apo-to-proto-email-sta-social-media-i-istoria-ton-social-media-exigi-tin-epitichia-tous/>
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2007). *Online communication and adolescent well-being: Testing the stimulation versus the displacement hypothesis*. Online στο: <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/10836101>
- O'Reilly, T. (2005). *What is a web 2.0 Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software* Online στο: <http://www.oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html>
- ----- (2018) *Social Networks. Υπέρ Κοινωνικών Δικτύων*. Online στο: <https://socialnetworksgoodsandbads.weebly.com/kappaalphataualphakappaomicroniotanuomeganuiotakappaomeganu-deltaiotakappatauupsilonomeganu.html>
- ----- (2018) *Social Networks. Κατά Κοινωνικών Δικτύων*. Online στο: <https://socialnetworksgoodsandbads.weebly.com/kappaalphataualphakappaomicroniotanuomeganuiotakappaomeganu-deltaiotakappatauupsilonomeganu.html>
- O'Reilly, T. (October 1, 2005a). *Web 2.0 Compact Definition [Web log comment]*. Online στο: <http://radar.oreilly.com/archives/2005/10/web-20-compact-definition.html>
- ----- (2017) *Social Media και παιδιά-Τα “υπέρ” και τα “κατά”* Online στο: <http://psychopedia.gr/social-media-ke-pedia-ta-iper-ke-ta-kata/>
- Παναγιωτάκη, Α. (2016) *Νέος τρόπος εξαπάτησης στο Facebook με "κλωνοποίηση" προφίλ φίλων*. Online στο: <http://www.alfavita.gr/arthron/nea-tehniki-exarapisis-sto-facebook-me-klonopoiisi-profil-filon>
- ----- (2016) *7 τρόποι για να αναγνωρίζετε τα ψεύτικα προφίλ στο Facebook!* Online στο: <https://www.techfrog.gr/social-networks/7-tropoi-gia-na-anagnorizete-ta-pseytika-profil-sto-facebook/>
- ----- (2018) *Πως μπορώ να διατηρήσω ασφαλή το λογαριασμό μου;* Online στο: https://el-gr.facebook.com/help/213481848684090?helpref=about_content
- Goldberg, I. (1996). *Internet addiction disorder*, Online στο: [http://physics.wisc.edu/~shalizi/Internet addiction criteria.html](http://physics.wisc.edu/~shalizi/Internet%20addiction%20criteria.html)

- Θεοφίλου, Μ. (2012). *Διαδίκτυο: Εθισμός, πρόληψης και τρόποι αντιμετώπισης*, Online στο: <http://www.paidiatros.com/chNdren/Intemet-Addidionprevention/>
- King, L. (2006), *No Hiding from On-line Bullies*, Online στο: <http://www.news-leader.com/apps/pbcs.dll/article>
- -----(2017). *Διαδικτυακή ακαδημία γονέων ιδρύει το CSI*, Online στο: <http://www.amna.gr/home/article/206378/Diadiktuaki-Akadimia-Goneon-idruei-to-CSI>
- Ασφάλεια στο Διαδίκτυο (2012). *Προστασία προσωπικών δεδομένων και νομοθεσία*, Online στο: <http://internet-safety.sch.gr/index.php/articles/teach/item/146-pdleg>
- -----(2017). *Πατέρας μαστιγώνει και ξυρίζει το κεφάλι κοριτσιού επειδή κατέβασε το Snapchat*, Online στο: <http://www.i-eidisi.com/2017/12/09/pateras-mastigoni-ke-xyrizi-to-kefali-koritsiou-epidi-katevase-to-snapchat/>
- -----(2018). *Ανείπωτος πόνος στο Κερασίни. Συγκλονίζει ο θάνατος του 16χρονου*, Online στο: <https://www.madata.gr/epikairotita/social/616077-aneipotos-ponos-sto-keratsini-syglonizei-o-thanatos-toy-16chronoy.html>
- L_DeGeorges (2017). *Τι είναι το φαινόμενο της μπλε φάλαινας – χρηστικές συμβουλές για τους γονείς*, Online στο: <http://www.cnn.gr/news/kosmos/story/82286/ti-einai-to-fainomeno-tis-mple-falainas-xristikes-symvoyles-gia-toys-goneis>
- -----(2017). *Ο 21χρονος δημιουργός του θανάσιμου παιχνιδιού «Μπλε Φάλαινα» που οδήγησε δεκάδες θύματα στην αυτοκτονία*, Online στο: <http://www.lifo.gr/now/digital-life/144310>
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης –Επιτροπή Ερευνών(2010). Online στο: http://www.rc.auth.gr/dnnEE/Portals/0/kodikas_deontol/kwdikas%20deontologias%20stin%20ereuna.pdf
- Dallas Theology Seminary(2010). Online στο: http://library.dts.edu/Pages/RM/Helps/glossary.shtml#secondary_research

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Φύλο

Αγόρι	
Κορίτσι	

Είστε άνω των 13 χρονών;

Ναι	
Όχι	

Ποιο κοινωνικό δίκτυο χρησιμοποιείτε;

Facebook	
Twitter	
Instagram	
Youtube	
Άλλο	

Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε κοινωνικά δίκτυα;

Κάθε μέρα	
Κάθε 2-3 μέρες	
Μια φορά την εβδομάδα	
Λιγότερο από μια φορά την εβδομάδα	

Για ποιο λόγο χρησιμοποιείτε κοινωνικά δίκτυα;

Για να συνομιλήσω/επικοινωνήσω	
Για να παίξω παιχνίδια	
Για να βρω φίλους	
Άλλο	

Σε ποιο χώρο χρησιμοποιείτε κοινωνικά δίκτυα;

Σπίτι	
Σπίτι φίλων	

Σχολείο	
Ίντερνετ καφέ	
Άλλο	

Χρησιμοποιείτε κοινωνικά δίκτυα για εκπαιδευτικούς σκοπούς;

Ναι	
Όχι	

Αν ναι, με ποιους τρόπους;

Επικοινωνία με καθηγητές σχετικά με μαθήματα	
Επικοινωνία με συμμαθητές σχετικά με μαθήματα	
Για να βρω πληροφορίες	
Άλλο	

Γνωρίζετε την ύπαρξη εκπαιδευτικών κοινωνικών δικτύων;

Ναι	
Όχι	

Έχετε φίλους καθηγητές σας σε κοινωνικά δίκτυα;

Ναι	
Όχι	

Αν ναι, για ποιο λόγο;

Για επικοινωνία σχετικά με μαθήματα	
Για φιλική επικοινωνία	
Για να μαθαίνω πληροφορίες για το καθηγητή	
Άλλο	

Γνωρίζουν οι γονείς σας ότι χρησιμοποιείτε κοινωνικά δίκτυα;

Ναι	
Όχι	

Οι γονείς σας εγκρίνουν τη χρήση που κάνετε;

Ναι	
Όχι	

Έχετε άγνωστους φίλους σε κοινωνικά δίκτυα;

Ναι	
Όχι	

Για ποιο λόγο θα κάνατε κάποιον φίλο σε κοινωνικό δίκτυο;

Εξωτερική εμφάνιση	
Είναι φίλος μου	
Είναι φίλος φίλου	
Έχουμε κοινά ενδιαφέροντα	
Άλλο	

Έχετε ενοχληθεί από κάποιον μέσα σε ένα κοινωνικό δίκτυο;

Ναι	
Όχι	

Έχετε ενοχλήσει ποτέ κάποιον μέσω ενός κοινωνικού δικτύου;

Ναι	
Όχι	

Κατά την εγγραφή σε ένα κοινωνικό δίκτυο δίνετε τα πραγματικά σας στοιχεία ή ψευδή;

Πραγματικά	
Ψευδή	
Μερικά πραγματικά μερικά ψευδή	

Διαβάζετε τους όρους χρήσης των κοινωνικών δικτύων;

Ναι	
Όχι	
Μόνο επιγραμματικά	

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Παιδί – Χρήστης 1 μέσω κοινωνικής δικτύωσης (Ιωάννα Μανίκη – μαθήτρια γυμνασίου)

Ερώτηση 1: Ασχολείσαι με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media);

- Ναι ασχολούμαι με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Ερώτηση 2: Σε ποιο ή ποια μέσα κοινωνικής δικτύωσης διατηρείς λογαριασμό και για ποιο λόγο;

- Έχω λογαριασμό στο Facebook, το Instagram και το Snapchat. Ο λόγος που τα έχω είναι για να μιλάω με τους φίλους μου, να ανεβάζω φωτογραφίες και να σχολιάζουμε μεταξύ μας.

Ερώτηση 3: Πόσες ώρες καταναλώνεις τη μέρα στα social media;

- (Γελάει), Σχεδόν όλη μέρα εκτός τις ώρες που κοιμάμαι.

Ερώτηση 4: Συνηθίζεις να παίρνεις στο σχολείο smartphone ή tablet, για να συνδέεσαι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;

- Ναι πάντα.

Ερώτηση 5: Ασχολείσαι και όταν βρίσκεσαι στη σχολική αίθουσα, ενώ ο εκπαιδευτικός παραδίδει μάθημα;

- Η αλήθεια είναι ότι το έχω κάνει κάποιες φορές.

Ερώτηση 6: Πόσους φίλους έχει περίπου στο Facebook;

- Έχω περίπου 700 άτομα.

Ερώτηση 7: Τα άτομα αυτά τα γνωρίζεις και στη πραγματική ζωή;

- Τα περισσότερα ναι. Βέβαια έχω φίλους και κάποια διάσημα άτομα (καλλιτέχνες) που εννοείται δεν τους γνωρίζω, απλά τους θαυμάζω.

Ερώτηση 8: Έχεις γνωρίσει άτομα από κοντά, τα οποία έχεις γνωρίσει πρώτα μέσω Facebook;

- Μέχρι στιγμής δεν έχει συμβεί σε εμένα. Ξέρω όμως ότι γίνεται γιατί πολλοί συμμαθητές μου έχουν κάνει τέτοιου είδους γνωριμία.

Ερώτηση 9: Πιστεύεις ότι μπορείς να ζήσεις χωρίς τα κοινωνικά δίκτυα;

- Όχι πραγματικά ποτέ. Είναι κομμάτι της ζωής μου πλέον.

Ερώτηση 10: Ο διαδικτυακός εκφοβισμός (cyber bullying) είναι συχνό φαινόμενο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ποια η γνώμη σου;

- Ναι γνωρίζω για το bullying στα social media. Προσωπικά δεν το έχω βιώσει και εννοείται δεν θα ήθελα κιόλας. Πιστεύω ότι πρέπει να σταματήσει το συντομότερο.

Ερώτηση 11: Εάν γινόντουσαν θύματα διαδικτυακού εκφοβισμού θα ενημέρωνες τους γονείς σου;

- Ναι εννοείται. Έχουμε πολύ καλή σχέση και ξέρω ότι θα με βοηθούσαν.

Παιδί – Χρήστης 2 μέσω κοινωνικής δικτύωσης (Ελένη Παπασπυροπούλου – μαθήτρια γυμνασίου)

Ερώτηση 1: Ασχολείσαι με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media);

- Ναι ασχολούμαι πάρα πολύ και εγώ και οι φίλες μου.

Ερώτηση 2: Σε ποιο ή ποια μέσα κοινωνικής δικτύωσης διατηρείς λογαριασμό και για ποιο λόγο;

- Έχω Facebook και Instagram, γιατί έχουν σχεδόν όλοι οι συμμαθητές μου κι έτσι έφτιαξα και εγώ.

Ερώτηση 3: Πόσες ώρες καταναλώνεις τη μέρα στα social media;

- Περίπου πέντε με έξι ώρες τη μέρα.

Ερώτηση 4: Συνηθίζεις να παίρνεις στο σχολείο smartphone ή tablet, για να συνδέσαι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;

- Ναι έχει γίνει πολλές φορές.

Ερώτηση 5: Ασχολείσαι και όταν βρίσκεσαι στη σχολική αίθουσα, ενώ ο εκπαιδευτικός παραδίδει μάθημα;

- Ναι το παίρνω κάθε μέρα σχεδόν.

Ερώτηση 6: Πόσους φίλους έχει περίπου στο Facebook;

- Περίπου 430 άτομα, αν θυμάμαι καλά.

Ερώτηση 7: Τα άτομα αυτά τα γνωρίζεις και στη πραγματική ζωή;

- Ναι τους ξέρω όλους εκτός από κάποιες σελίδες που ακολουθώ και δεν ξέρω ποιος τις έχει φτιάξει.

Ερώτηση 8: Έχεις γνωρίσει άτομα από κοντά, τα οποία έχεις γνωρίσει πρώτα μέσω Facebook;

- Μέχρι τώρα όχι.

Ερώτηση 9: Πιστεύεις ότι μπορείς να ζήσεις χωρίς τα κοινωνικά δίκτυα;

- (Γελάει), Όχι και θέλω να φτιάξω κι άλλους λογαριασμούς.

Ερώτηση 10: Ο διαδικτυακός εκφοβισμός (cyber bullying) είναι συχνό φαινόμενο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ποια η γνώμη σου;

- Έχω ακούσει για το cyber bullying στη τηλεόραση. Επίσης μας έχει μιλήσει και μια καθηγήτρια στο παρελθόν γι' αυτό το φαινόμενο και είχαμε παρουσιάσει και εργασία.

Ερώτηση 11: Εάν γινόσουν θύμα διαδικτυακού εκφοβισμού θα ενημέρωνες τους γονείς σου;

- Δεν ξέρω τι θα έκανα. Νομίζω θα έκλεινα το λογαριασμό.

Παιδί – Χρήστης 3 μέσω κοινωνικής δικτύωσης (Παναγιώτης Παπασπυρόπουλος – μαθητής δημοτικού)

Ερώτηση 1: Ασχολείσαι με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media);

- Ναι ασχολούμαι.

Ερώτηση 2: Σε ποιο ή ποια μέσα κοινωνικής δικτύωσης διατηρείς λογαριασμό και για ποιο λόγο;

- Facebook έχω μόνο. Μ' αρέσει γιατί βλέπω τι κάνουν οι φίλοι μου όταν δεν είμαστε μαζί και βλέπω και τη ζωή των διάσημων ποδοσφαιριστών από βίντεο και νιώθω σαν να τους ξέρω.

Ερώτηση 3: Πόσες ώρες καταναλώνεις τη μέρα στα social media;

- Δεν ξέρω ακριβώς, νομίζω 2 - 3 ώρες.

Ερώτηση 4: Συνηθίζεις να παίρνεις στο σχολείο smartphone ή tablet, για να συνδέεσαι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;

- Όχι δε το παίρνω, γιατί φοβάμαι μη το χάσω.

Ερώτηση 5: Ασχολείσαι και όταν βρίσκεσαι στη σχολική αίθουσα, ενώ ο εκπαιδευτικός παραδίδει μάθημα;

- Ναι έχω δει βίντεο από κινητό φίλου μου.

Ερώτηση 6: Πόσους φίλους έχει περίπου στο Facebook;

- 57 άτομα ακριβώς.

Ερώτηση 7: Τα άτομα αυτά τα γνωρίζεις και στη πραγματική ζωή;

- Όχι όλους. Δέχομαι όποιον θέλει να με κάνει φίλο γιατί έχω βάλει στόχο να φτάσω τους 500.

Ερώτηση 8: Έχεις γνωρίσει άτομα από κοντά, τα οποία έχεις γνωρίσει πρώτα μέσω Facebook;

- Μια φορά μόνο.

Ερώτηση 9: Πιστεύεις ότι μπορείς να ζήσεις χωρίς τα κοινωνικά δίκτυα;

- Όχι.

Ερώτηση 10: Ο διαδικτυακός εκφοβισμός (cyber bullying) είναι συχνό φαινόμενο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ποια η γνώμη σου;

- Ναι το ξέρω. Μας είχε μιλήσει ο δάσκαλος της Πληροφορικής του σχολείου.

Ερώτηση 11: Εάν γινόντουσαν θύματα διαδικτυακού εκφοβισμού θα ενημέρωνες τους γονείς σου;

- Δεν ξέρω, μπορεί να ντρεπόμουν.

Παιδί – Χρήστης 4 μέσων κοινωνικής δικτύωσης (Κατερίνα Λεκάκη – μαθήτρια γυμνασίου)

Ερώτηση 1: Ασχολείσαι με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media);

- Ναι, ελάχιστα όμως ασχολούμαι.

Ερώτηση 2: Σε ποιο ή ποια μέσα κοινωνικής δικτύωσης διατηρείς λογαριασμό και για ποιο λόγο;

- Διατηρώ λογαριασμό στο Facebook, επειδή έχω πολλούς συγγενείς στο εξωτερικό και ο πατέρας μου μετακόμισε πρόσφατα στην Αγγλία για δουλειά και μας βοηθά πολύ στο να επικοινωνούμε δωρεάν.

Ερώτηση 3: Πόσες ώρες καταναλώνεις τη μέρα στα social media;

- Λιγότερο από μια ώρα.

Ερώτηση 4: Συνηθίζεις να παίρνεις στο σχολείο smartphone ή tablet, για να συνδέσαι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;

- Όχι δε παίρνω ποτέ το κινητό στο σχολείο, γιατί δεν μου το επιτρέπουν οι γονείς μου.

Ερώτηση 5: Ασχολείσαι και όταν βρίσκεσαι στη σχολική αίθουσα, ενώ ο εκπαιδευτικός παραδίδει μάθημα;

- Όχι ποτέ δεν έχει συμβεί.

Ερώτηση 6: Πόσους φίλους έχει περίπου στο Facebook;

- 42 άτομα.

Ερώτηση 7: Τα άτομα αυτά τα γνωρίζεις και στη πραγματική ζωή;

- Ναι όλους. Είναι είτε φίλοι από το σχολείο είτε από το φροντιστήριο.

Ερώτηση 8: Έχεις γνωρίσει άτομα από κοντά, τα οποία έχεις γνωρίσει πρώτα μέσω Facebook;

- Όχι ποτέ.

Ερώτηση 9: Πιστεύεις ότι μπορείς να ζήσεις χωρίς τα κοινωνικά δίκτυα;

- Δεν το έχω σκεφτεί ποτέ.

Ερώτηση 10: Ο διαδικτυακός εκφοβισμός (cyber bullying) είναι συχνό φαινόμενο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ποια η γνώμη σου;

- Γνωρίζω για το cyber bullying. Μέσω του σχολείου αλλά και μέσω κάποιων βίντεο που έχω δει στο Youtube. Είναι επικίνδυνο φαινόμενο και θα πρέπει όλα τα παιδιά να είναι ενημερωμένα γιατί αν ποτέ γίνουν θύματα να ξέρουν πώς να το αντιμετωπίσουν.

Ερώτηση 11: Εάν γινόσουν θύμα διαδικτυακού εκφοβισμού θα ενημέρωνες τους γονείς σου;

- Σίγουρα ναι, γιατί δεν θα είχα τη ψυχραιμία να το αντιμετωπίσω.

Παιδί – Χρήστης 5 μέσων κοινωνικής δικτύωσης (Γιάννης Αθανασιάδης – μαθητής γυμνασίου)

Ερώτηση 1: Ασχολείσαι με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media);

- Ναι ασχολούμαι πάρα πολύ.

Ερώτηση 2: Σε ποιο ή ποια μέσα κοινωνικής δικτύωσης διατηρείς λογαριασμό και για ποιο λόγο;

- Facebook, Instagram, Snapchat, Twitter. Ο λόγος είναι για διασκέδαση. Στα social media επικοινωνώ με φίλους μου, συζητάμε διάφορα στο chat, στέλνει ο ένας στον άλλον αστεία βίντεο, παίζουμε παιχνίδια (π.χ. Candy Crush), κοινοποιώ άρθρα για το ποδόσφαιρο στο προφίλ μου, περνάω πολύ ευχάριστα γενικά.

Ερώτηση 3: Πόσες ώρες καταναλώνεις τη μέρα στα social media;

- (Γελάει), Πάρα πολλές ώρες κι αν δεν είχα φροντιστήρια θα μπορούσα πολύ περισσότερο.

Ερώτηση 4: Συνηθίζεις να παίρνεις στο σχολείο smartphone ή tablet, για να συνδέεσαι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;

- Ναι το έχω πάντα μαζί μου.

Ερώτηση 5: Ασχολείσαι και όταν βρίσκεσαι στη σχολική αίθουσα, ενώ ο εκπαιδευτικός παραδίδει μάθημα;

- Το κάνω πολλές φορές ειδικά στην ώρα των καλλιτεχνικών.

Ερώτηση 6: Πόσους φίλους έχει περίπου στο Facebook;

- Έχω γύρω στους 1.500 φίλους.

Ερώτηση 7: Τα άτομα αυτά τα γνωρίζεις και στη πραγματική ζωή;

- Όχι όλους. Υπάρχουν πολλοί που δεν μένουμε καν στην ίδια χώρα.

Ερώτηση 8: Έχεις γνωρίσει άτομα από κοντά, τα οποία έχεις γνωρίσει πρώτα μέσω Facebook;

- Ναι μου έχει συμβεί αρκετές φορές και μ' αρέσει γιατί αποκτώ περισσότερους φίλους.

Ερώτηση 9: Πιστεύεις ότι μπορείς να ζήσεις χωρίς τα κοινωνικά δίκτυα;

- Με τίποτα είναι ρουτίνα πλέον για όλους.

Ερώτηση 10: Ο διαδικτυακός εκφοβισμός (cyber bullying) είναι συχνό φαινόμενο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ποια η γνώμη σου;

- Ναι γνωρίζω για το cyber bullying. Εντάξει καλό είναι να μην γίνεται, αλλά εδώ συμβαίνει και στη πραγματικότητα, λογικό είναι να γίνεται και στα social media. Υπάρχουν παιδιά που δέχονται bullying στο σχολείο, συνήθως τους κοροϊδεύουν για τα κιλά, την εμφάνιση και τη καταγωγή.

Ερώτηση 11: Εάν γινόσουν θύμα διαδικτυακού εκφοβισμού θα ενημέρωνες τους γονείς σου;

- Πιστεύω όχι, γιατί θα το αντιμετώπιζα μόνος μου ή μαζί με τη παρέα που πάντα βοηθά ο ένας τον άλλον.

Συνέντευξη κοινωνιολόγου – παράθεση απόψεων για την δράση των social media στα παιδιά

Συναντήσαμε την κοινωνιολόγο Έρρικα Μουστογιάννη και της θέσαμε κάποια καίρια ερωτήματα σχετικά με την επίδραση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στη παιδική ηλικία, μας ενημέρωσε για το σύγχρονο θέμα του cyber bullying καθώς και βάση της ιδιότητας της έδωσε την δική της διάσταση στο εν λόγω θέμα.

Ερώτηση 1: Ως κοινωνιολόγος ποια η άποψή σας για την επιρροή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (social media) στη παιδική ηλικία;

- Κατά την άποψή μου τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να επηρεάσουν ένα παιδί τόσο θετικά όσο και αρνητικά. Από την μια πλευρά τα social media ενθαρρύνουν την επικοινωνία των παιδιών και οδηγούν στην απόκτηση τεχνολογικής φύσεως γνώσεων. Από την άλλη πλευρά η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από παιδιά (τα οποία πιθανώς να μην έχουν πλήρως ανεπτυγμένη κριτική σκέψη) ενέχει αρκετούς κινδύνους. Επομένως στις αρνητικές επιπτώσεις των social media ανήκουν: το cyber bullying, το phishing (άντληση προσωπικών δεδομένων από επιτήδειους), εθισμός στο διαδίκτυο, το άσεμνο περιεχόμενο ορισμένων σελίδων και τέλος την αποπλάνηση των παιδιών από εικονικούς φίλους με ψεύτικη ταυτότητα (φαινόμενο grooming). Ωστόσο αυτός ο σύγχρονος τρόπος επικοινωνίας-γνώσης-ψυχαγωγίας δεν είναι κάτι το οποίο θα πρέπει να δαιμονοποιείται καθώς είναι βασικά δική μας ευθύνη η συνετή του χρήση.

Ερώτηση 2: Θεωρείτε ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να οδηγήσουν το παιδί σε παραβατική συμπεριφορά, εάν παρουσιάζει δείγματα εξάρτησης ή εθισμού;

- Ένα παιδί το οποίο είναι εθισμένο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σαφώς μπορεί να παρουσιάσει εκνευρισμό όταν για παράδειγμα οι γονείς θέσουν όρια ως προς την χρήση του υπολογιστή. Ωστόσο δεν πιστεύω ότι τα ίδια τα social media είναι ικανά να οδηγήσουν ένα παιδί σε παραβατική συμπεριφορά. Θεωρώ πιο πιθανό να παρουσιάσει μια τέτοια συμπεριφορά ένα παιδί το οποίο εκτίθεται σε παιχνίδια τα οποία προβάλλουν ως αυτοσκοπό την βλάβη του αντιπάλου (πολλές φορές ακόμα και τον θάνατο). Επιπλέον, η συμπεριφορά ενός παιδιού τείνει να επηρεάζεται αρνητικά όταν προϋπάρχουν προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον όπως η χρήση σωματικής βίας. Τελικά, κάτω από αυτές τις συνθήκες μπορεί να παρουσιαστεί παραβατική συμπεριφορά σε ένα παιδί, το οποίο μπορεί ακόμα και να φερθεί επιθετικά απέναντι σε ένα άλλο παιδί χρησιμοποιώντας την κάλυψη που μπορεί να παρέχει η ανωνυμία του διαδικτύου (cyber bullying).

Ερώτηση 3: Πώς πιστεύετε ότι θα πρέπει να διαχειρίζεται η οικογένεια μια ενδεχόμενη εθιστική συμπεριφορά;

- Σε μια ενδεχόμενη εθιστική συμπεριφορά η οικογένεια πρέπει να λειτουργήσει ως το υποστηρικτικό πλαίσιο για την απεξάρτηση. Υπάρχουν διάφοροι τρόποι έτσι ώστε οι γονείς να διαχειριστούν έναν τέτοιο εθισμό. Αρχικά θα πρέπει να αλλάξει η ρουτίνα του εθισμένου, έτσι αν το παιδί για παράδειγμα αμέσως μόλις ξυπνήσει θελήσει να «μπει στο Facebook» καλό θα ήταν να διαταράξουμε την ρουτίνα του και να το δελεάσουμε με κάποια άλλη δραστηριότητα. Μια άλλη τακτική είναι να θέτουμε μικρούς και ρεαλιστικούς στόχους για την μείωση του χρόνου που περνάει το παιδί στον υπολογιστή. Βοηθητική είναι χρήση ενός ξυπνητηριού έτσι ώστε να υπενθυμίζει στο παιδί το πότε θα πρέπει να αποσυνδεθεί.

Ερώτηση 4: Ποια η άποψή σας για το cyber bullying;

- Ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός-παρενόχληση (cyber bullying) είναι ένας από τους βασικούς κινδύνους που εγκυμονεί η χρήση των social media από ανήλικα παιδιά. Πρόκειται για επιθετική συμπεριφορά(από πρόθεση)με την χρήση ηλεκτρονικών μέσων. Οδηγεί το θύμα στην απομόνωση ,τον φόβο , και την ανασφάλεια. Σε πολλές περιπτώσεις παιδιά δεν θέλουν ακόμα και να πάνε στο σχολείο εξαιτίας αυτού του φαινομένου. Σε περιπτώσεις ακραίας και μακροχρόνιας παρενόχλησης το θύμα μπορεί να αποκτήσει αυτοκτονικούς ιδεασμούς . Αφού οι συνέπειες στην ψυχική υγεία του λήπτη του ηλεκτρονικού εκφοβισμού είναι τόσο σοβαρές, καθίσταται σαφές πως πρέπει να αντιμετωπίζεται άμεσα και αποτελεσματικά. Η αντιμετώπιση του είναι υποχρέωση τόσο της οικογένειας και του σχολείου όσο και της κοινωνίας γενικότερα.

Ερώτηση 5: Ποια μέτρα πρέπει να ληφθούν από την κοινωνία για τη μείωση του διαδικτυακού εκφοβισμού;

- Τα μέτρα αντιμετώπισης και μείωσης του διαδικτυακού εκφοβισμού πρέπει να λαμβάνονται σε ένα ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Πρέπει να υπάρχει κοινή προσπάθεια σχολείου, οικογένειας και κοινότητας. Κάποια απ' αυτά τα μέτρα είναι τα εξής:
- Ευαισθητοποίηση των παιδιών και παρότρυνση για δημιουργία υγιών φιλικών σχέσεων
- Δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης έτσι ώστε αν το παιδί πέσει θύμα να μην μείνει αδρανές και να αναφέρει αμέσως το γεγονός
- Ενημέρωση των παιδιών για την σωστή χρήση των social media και για τους πιθανούς κινδύνους
- Ενημέρωση για την ύπαρξη της Γραμμής Βοήθειας “help-line” 210 6007686
- Ενημέρωση για το πρόγραμμα Tabby (Threat Assessment of Bullying Behavior in Internet for Youngsters)
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, σχετικά με τον ηλεκτρονικό εκφοβισμό ,από την κοινότητα σε γονείς και εκπαιδευτικούς
- Ένταξη στην ύλη των υπολογιστών ενότητας σχετικά με το cyber bullying

Συνέντευξη καθηγητή φυσικής αγωγής για τη συμβολή του αθλητισμού σε φαινόμενα εξάρτησης με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Κύριε Λαμπρόπουλε, λόγω της ιδιότητας σας έρχεστε σε καθημερινή επαφή με παιδιά. Θα θέλαμε να μας παραχωρήσετε μια συνέντευξη βάση της εμπειρία σας σχετικά με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, την επίδραση αυτών στη παιδική ηλικία και πιο συγκεκριμένα τις επιπτώσεις που μπορεί να επιφέρει η πολύωρη ενασχόληση σε σώμα και πνεύμα, καθώς και τη συμβολή του αθλητισμού.

Ερώτηση 1: Είστε ο ίδιος κάτοχος λογαριασμού στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;

- Ναι, διατηρώ σελίδα στο Facebook, η οποία όμως εξυπηρετεί αποκλειστικά επαγγελματικούς σκοπούς.

Ερώτηση 2: Ποια η άποψη σας για τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από τη παιδική κιόλας ηλικία;

- Όντως τα τελευταία χρόνια τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν γίνει μέρος της καθημερινότητας μας, η οποία συνεχώς εξελίσσεται στο τομέα της Τεχνολογίας. Τα παιδιά είναι πάντοτε πιο επιρρεπή σε ότι κυκλοφορεί αφού τα εξιτάρει οτιδήποτε νέο. Προσωπικά θεωρώ ότι δέλεαρ αποτελεί η γρήγορη ανταλλαγή οπτικοακουστικών πληροφοριών (εικόνες, βίντεο), τα παιχνίδια αλλά και η γρήγορη επικοινωνία σε συνδυασμό με τα σύγχρονα γραφικά που διαθέτουν όλες αυτές οι πλατφόρμες. Πιστεύω ακράδαντα όμως ότι τα όρια από την οικογένεια πρέπει να είναι σαφή καθώς και να υπάρχει έλεγχος αφού οι κίνδυνοι στα social media είναι πολλοί και πολυεπίπεδοι.

Ερώτηση 3: Έχετε ποτέ αντιληφθεί στην ακαδημία να λαμβάνουν χώρα φαινόμενα bullying;

- Η αλήθεια είναι ότι στο παρελθόν είχαμε κάποια κρούσματα bullying αν και για να είμαι ειλικρινής θεωρώ ότι ήταν ήπιου βαθμού. Είχα παρατηρήσει μια συστηματική συναισθηματική φόρτιση και πτώση σε ένα από τα παιδιά, το πλησίασα στο τέλος της προπόνησης, μίλησα μαζί του και από τα λεγόμενα του συμπεράνα ότι δεχόταν λεκτικό εκφοβισμό στο σχολείο εξαιτίας του αυξημένου βάρους του. Το συμβούλεψα στα πλαίσια που επιτρέπει η θέση μου και στη συνέχεια ενημέρωσα τους γονείς του που ήταν οι πλέον κατάλληλοι καθώς μου ανέφερε ότι λάμβανε και υβριστικά μηνύματα στο διαδίκτυο.

Ερώτηση 4: Τι συνέπειες μπορεί να έχει στο σώμα των παιδιών η πολύωρη ενασχόληση με τα social media;

- Τα παιδιά έρχονται σε επαφή με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μέσω συσκευών όπως smartphones, tablets, επιτραπέζιους – φορητούς υπολογιστές, με αποτέλεσμα το σώμα τους να βρίσκεται σε στατικότητα και ακινησία για μεγάλο μέρος της μέρας ειδικά εάν η επαφή είναι πολύωρη. Η συνήθεια αυτή έχει σαν αποτέλεσμα την σταδιακή μείωση ικανότητας του μυϊκού συστήματος. Στη συνέχεια, η έντονη ακινησία προκαλεί προβλήματα στα πόδια, όπως πρήξιμο αστραγάλων, επιβάρυνση στο σημείο των γονάτων αλλά και η σπονδυλική στήλη χάνει την ευλυγισία της, έτσι το άτομο γίνεται περισσότερο ευάλωτο σε σωματικές βλάβες. Όπως βλέπετε τα προβλήματα στο σώμα είναι πολλά και όταν ειδικά φορούν παιδιά το θέμα θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με ιδιαίτερη προσοχή.

Ερώτηση 5: Σε πολλά προβλήματα εθιστικής συμπεριφοράς απέναντι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης οι ειδικοί συμβουλεύουν τους γονείς να στρέψουν και να

ενθαρρύνουν τα παιδιά για συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες. Ποια η άποψή σας; Συμφωνείτε με τη παραπάνω θέση;

- Συμφωνώ απόλυτα και για να είμαι πιο σαφής παροτρύνω όλα τα παιδιά «εθισμένα» ή μη με το να συμμετέχουν σε αθλητικές δραστηριότητες. Αν το περιορίσουμε όμως στα παιδιά τα οποία είναι εξαρτημένα από τα social media θα δούμε πως ο αθλητισμός είναι ισχυρό κίνητρο. Αρχικά, βοηθά το παιδί να εκτονώνει το άγχος και τη πίεση που νιώθει μέσα στη μέρα κυρίως λόγω των σχολικών του υποχρεώσεων καθώς και να αναπτύξει τη δημιουργία ποιοτικών σχέσεων με συνομήλικα άτομα (όταν πρόκειται για ομαδικά αθλήματα). Επίσης, ενισχύονται αξίες όπως αυτή της πειθαρχίας, της συνεργασίας και του ομαδικού πνεύματος. Μαθαίνει επίσης, μέσα από τις αθλητικές δραστηριότητες να αναγνωρίζει τις δυνατότητες του αλλά και να προσπαθεί να βελτιώσει τις αδυναμίες του. Τέλος, ο αθλητισμός συμβάλλει και στην ενίσχυση της αντίληψης του πνεύματος. Έτσι το παιδί εξελίσσεται σημαντικά σε ψυχοσωματικό επίπεδο. Μη ξεχνάμε μάλιστα και την αρχαία – σοφή φράση «Νους υγιής εν σώματι υγιεί» που αποτελεί πυλώνα του αθλητισμού.